Utdannings-
direktoratet

Årsrapport 2025

Utdanningsdirektoratet

13.03.2026

Innhold

Del I Leders beretning 5

Del II Introduksjon til virksomheten og hovedtall 7

Mål 7

Våre virkemidler 7

Organisasjon og ledelse 8

Utvalgte nøkkeltall 9

Del III Årets aktiviteter og resultater 12

Overordnet måloppnåelse i 2025 12

Mål 1 - En barnehage som gir en god start i livet 14

Utvikling i bemanning i barnehagen 15

Utvikling i ansattes kompetanse 16

Spesialpedagogisk hjelp til rett tid 18

Kunnskapsgrunnlag om kvalitet i barnehagen 21

Veien videre mot en barnehage som gir en god start i livet 21

Mål 2 - En opplæring som gir god læring, utvikling og danning 23

Læringsresultater 24

Utvikling av læreplanverket 29

Arbeidet med leselyststrategien 32

Oppdrag knyttet til Meld. St. 34 «En mer praktisk skole» 32

Videregående opplæring 33

Ungdom i videregående opplæring 34

Oppfølging av fullføringsreformen 36

Rammeverk for innhold og struktur i videregående opplæring 36

Voksne i videregående opplæring 37

Eksamen og standpunktvurdering 40

Nasjonale prøver og kartleggingsprøver ... 43
Individuelt tilrettelagt opplæring til rett tid ... 44
Utvikling av nytt system for kompetanse- og karriereutvikling (SKK) ... 47
Mål 3 - Trygge og gode barnehage- og skolemiljø ... 50
Trivsel i barnehage, SFO og skole ... 51
Kompetansetiltak og utvikling av nytt kunnskapsgrunnlag ... 53
Fravær ... 53
Styrking av lokalt arbeid med trygt og godt barnehage- og skolemiljø ... 55
Videre arbeid med trygt og godt barnehage- og skolemiljø ... 56
Mål 4 - Likeverdige barnehage- og opplæringstilbud ... 57
Implementering av ny opplæringslov ... 58
Regelverksetterlevelse og tilsyn i barnehagesektoren ... 59
Kunnskap om sektors behov for støtte og formidling av tydelige og kunnskapsbaserte råd ... 60
Videreutvikling av oppfølgingsordningen ... 61
Sektorenes bruk av nasjonale fellesløsninger og standarder ... 62
Utjevning av forskjeller i resultater mellom elevgrupper ... 62
Mot mer likeverdige tilbud ... 63
Mål 5 - Gode lag rundt barnet og eleven ... 65
Tverrfaglig arbeid med laget rundt barn og unge ... 66
Innsats mot barne- og ungdomskriminalitet ... 67
Status for styrking av spesialpedagogisk kompetanse ... 67
Videre arbeid med gode lag rundt barnet og eleven ... 69
Digitalisering som strategisk utviklingsområde ... 71
Del IV Styring og kontroll i Utdanningsdirektoratet ... 75
Rapportering på fellesføringer ... 78
Del V Fremtidsutsikter ... 82
Del VI Årsregnskap ... 84
Ledelseskommentar til årsregnskapet ... 84

Prinsippnote til årsregnskapet 86
Oppstilling av bevilgningsrapportering for regnskapsåret 2025 88
Oppstilling av artskontorapportering for 2025 99
Vedlegg til Utdanningsdirektoratets årsrapport 104
Om økonomiske tilsyn med private barnehager i 2025 104
Om tilsyn med privatskoler i 2025 110
Vedlegg til Utdanningsdirektoratets årsrapport 114
Om tilskuddsforvaltning og tilskuddskontroll i 2025 114
Vedlegg til Utdanningsdirektoratets årsrapport 126
Arbeid for likestilling og mangfold, og aktivitets- og redegjørelsesplikten 126
Del 1: Tilstand for kjønnslikestilling 126
Del 2: Vårt arbeid for likestilling og mot diskriminering 128
Oversikt over pågående og fullførte oppdrag i 2025 132

Del I Leders beretning

2025 har vært et år preget av store globale endringer. Kunstig intelligens har på kort tid blitt allemannseie og endrer både arbeidsliv og utdanning. Verden er preget av uro, krig og økende press på demokratiske verdier og internasjonale relasjoner. Dette påvirker barn og unges hverdag og understreker behovet for et utdanningssystem som gir demokratisk motstandskraft og retning, hvor elevene lærer det de trenger og som forbereder neste generasjon på et samfunn i rask endring.

I dette landskapet møter barnehager, skoler, kommuner og fylkeskommuner stadig mer komplekse forventninger og behov. I det store bildet ser vi en sektor som tar ansvar, utvikler seg og som hver dag arbeider for at barn og unge skal lære, trives og ha det trygt og godt. Det gir grunn til optimisme.

Udir skal støtte, veilede og styrke kommuner, fylkeskommuner og private eiere, og gjøre virkemidlene våre så nyttige, relevante og treffsikre som mulig, for en sektor som er sammensatt og variert. Samtidig må vi erkjenne at flere av utfordringene vår sektor står i, særlig knyttet til kapasitet, rekruttering og ressursbruk, ligger utenfor det Udirs virkemidler alene kan løse.

Barnehagen er en av de mest betydningsfulle arenaene for barns utvikling og læring, og for mange deres første møte med et større sosialt fellesskap. Norge har høy barnehagedekning og så godt som alle barnehager oppfyller bemanningsnormen. Men mange barnehager står i en krevende bemannings- og kompetansesituasjon. Mangel på pedagoger og fallende søkertall til barnehagelærerutdanningen forsterker utfordringene, og kapasiteten oppleves ofte som knapp selv der bemanningsnormen er oppfylt.

Innsikt fra sektoren viser at barnehageansatte trives, og at kvaliteten styrkes når de får støtte, tid og relevant kompetanse. Vi vet at sterke profesjonsfellesskap, trygge relasjoner og systematisk kompetanseutvikling gir bedre oppfølging av barna og en mer forutsigbar arbeidshverdag for de ansatte. Dette bekreftes i praksis når barnehager bruker målrettede virkemidler som kompetanseheving, digitale kurs og støtteordninger. Med økt brukerinnsikt og tett dialog med sektoren videreutvikler vi nå virkemidlene slik at de treffer bedre og blir enklere å ta i bruk for barnehager med store behov.

I skolen ser vi også et sammensatt bilde. Det er mye som fungerer godt i norsk skole. Når det gjelder trivsel og skolemiljø ser vi tendenser til stabilisering og positiv utvikling. Mobbingen går noe ned, trivselen øker, og flere elever opplever god støtte fra læreren. Evalueringen av fagfornyelsen viser at det er læreplanverket er godt mottatt og at mange skoler jobber godt. Samtidig viser evalueringen at det er variasjon i hvordan læreplanene blir fortolket og tatt i bruk lokalt, og at det er skoler med god kapasitet som lykkes best. I videregående opplæring er det flere positive utviklingstrekk. Stadig flere fullfører, rekordmange voksne deltar i opplæring og det er flere som oppnår fag- eller svennebrev. Dette gir viktig kompetanse både for enkeltpersoner og arbeidslivet.

Vi ser noen tegn til at de nedadgående læringsresultatene flater ut på noen områder, men situasjonen er fortsatt alvorlig. Det er flere elever som presterer på de laveste nivåene, og ulikhetene øker. Det er også en økning i andelen elever med lave grunnskolepoeng, som kan gjøre overgangen

til videregående opplæring krevende, og øker risikoen for manglende fullføring. Dette er en utvikling det er viktig å snu.

Å snu utviklingen i læringsresultater krever tydelig prioritering og innsats over tid. Virkemidler vi mener er sentralt å fortsette å prioritere er tidlig innsats, arbeid med å styrke elevenes grunnleggende ferdigheter og støtte skolenes arbeid med trivsel. Vi vet at for å lykkes må skolen ha sterke profesjonsfelleskap og prioritere systematisk kompetanseutvikling for lærerne.
Nye læringsstøttende prøver, ny skolemiljøundersøkelse, videreutvikling av læreplanene og et nytt system for kompetanse og karriereutvikling, er viktige redskap for å snu utviklingen i elevenes læringsresultater. Det er også behov for å videreutvikle eksamen og utvikle kvaliteten på standpunktvurderingen, slik at vurderingen både er valid og rettferdig.

Noen ganger krever barn og unges utfordringer et sammensatt tjenestetilbud for å løses. Likeverdige barnehage og opplæringstilbud krever at instanser som barnehage, skole, PPT og sosialtjenester samarbeider tett og systematisk. Her er det store forskjeller, både mellom kommuner og innenfor kommunegrensene. Derfor ser vi at virkemidlene våre i større grad må differensieres for å treffe kommuner, barnehager og skoler med størst behov, uten å øke belastningen hos dem som har minst kapasitet.

I dette arbeidet er statsforvalterne helt sentrale. De forvalter regelverk, fører tilsyn, iverksetter nasjonal politikk og er en viktig lyttepost for å forstå situasjonen i ulike deler av landet. Det siste året har vi derfor arbeidet for å styrke det strategiske samarbeidet med statsforvalterne, både for å gjøre vår støtte mer målrettet og for å gi embetene bedre rammebetingelser. Dette samarbeidet er avgjørende for at virkemidlene våre skal brukes effektivt der behovene er størst.

Når vi oppsummerer 2025 ser vi at Udirs virkemidler er viktige. Norsk barnehage og skole står sterkt, men utfordringene vi står i krever at vi fortsetter å arbeide systematisk med våre virkemidler. Dette inkluderer å samarbeide på tvers av sektorer og forvaltningsnivå og tydelig prioritere barn og unges oppvekst og utdanning.

Morten Rosenkvist
Utdanningsdirektoratet

Del II Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Utdanningsdirektoratet er Kunnskapsdepartementets fagdirektorat for barnehage, skole og fagopplæring og skal sette opplæringspolitikken ut i praksis.

Mål

Målene i tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet er utgangspunktet for rapporteringen. Årsrapporten som helhet vil dekke måloppnåelsen på disse målene.

1. En barnehage som gir en god start i livet
2. En opplæring som gir god læring, utvikling og dannelse
3. Trygge og gode barnehage- og skolemiljø
4. Likeverdige barnehage- og opplæringstilbud
5. Gode lag rundt barnet og eleven

Våre virkemidler

Udir forvalter lover og forskrifter for barnehager, skoler og private utdanningsinstitusjoner, og har ansvar for tilsyn med private skoler samt økonomisk tilsyn med private barnehager. Vi utvikler rammeplaner for barnehage og SFO, læreplaner for grunnskole og videregående opplæring, og tilbyr støtteressurser som skal gjøre implementeringen enklere for sektoren.

Vi utvikler og formidler kunnskap om tilstanden i barnehage, SFO, skole og fagopplæring. I tillegg utarbeider vi støtte- og veiledningsmateriell som skal sikre riktig praktisering av regelverket og styrke profesjonsfellesskapenes arbeid.

Vi har også ansvar for eksamener, nasjonale prøver og kartleggingsprøver. Videre forvalter vi tilskudd til privatskoler og folkehøgskoler, samt ulike tiltak som skal støtte læring og trivsel. Udir har også ansvar for å forvalte og videreutvikle statens støtte til videreutdanning, kollektiv kompetanseutvikling og lederutdanning i barnehager og grunnopplæringen, og utvikler nettbaserte kompetansepakker og støtteressurser.

For å oppnå målene i utdanningspolitikken samarbeider vi med en rekke andre myndigheter, organisasjoner og utdanningsinstitusjoner.

Organisasjon og ledelse

Morten Rosenkvist er direktør i Utdanningsdirektoratet. Vi har ansatte på fire kontorer; i Molde, på Hamar, i Tromsø og i Oslo. Utdanningsdirektoratet er delt inn i fem divisjoner med til sammen 28 avdelinger. I tillegg har vi en stab for kommunikasjon.

Oversikt over årsverk (årsgjennomsnitt)

Kategorier	2024	2025
Avtalte årsverk	369	385
Utførte årsverk	329	341

Oversikt over fordeling antall ansatte mellom kontorene

Kontor	Antall ansatte per 31.12.2024	Antall ansatte per 31.12.2025
Oslo	289	314
Hamar	24	23
Tromsø	17	19
Molde	43	46
I alt	**373**	**402**

Organisasjonskart

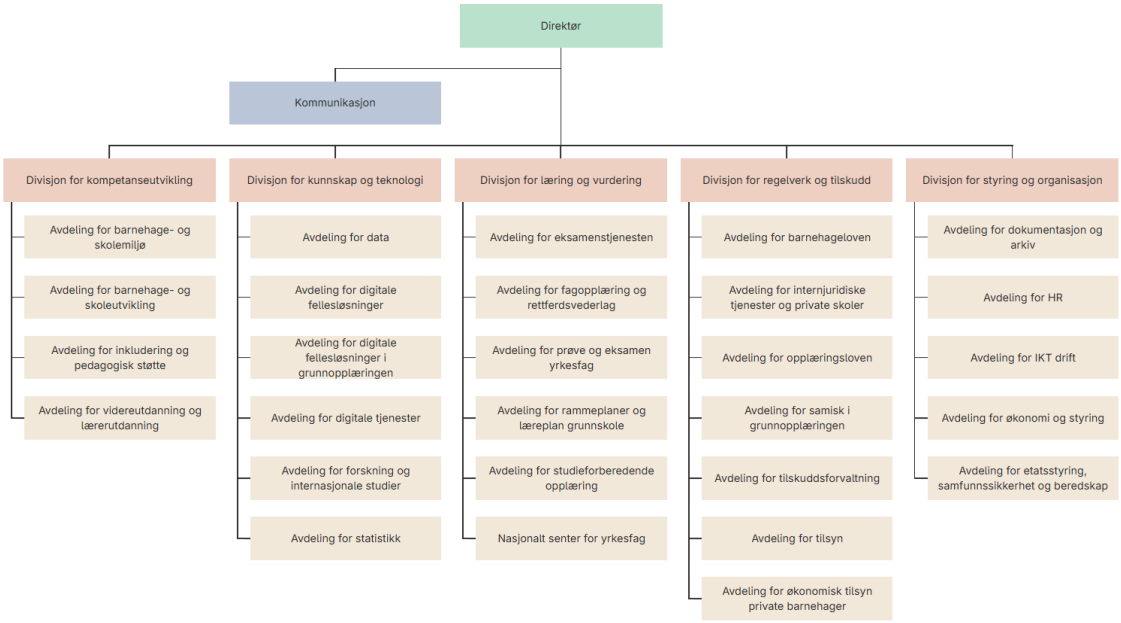

Utvalgte nøkkeltall

Nøkkeltall fra årsregnskapet	2024	2025
Antall utførte årsverk	329	341
Samlet tildeling post 01-99 i kr 1 000	16 310 848	17 113 395
Utnyttelsesgrad post 01-29 i prosent	96,8 %	96,2%
Driftsutgifter i kr 1 000	1 498 089	1 255 162
Lønnsandel av driftsutgifter i prosent	24,2 %	31,5%
Lønnsutgifter per årsverk i kr 1 000	1 095	1 160
Lønnsutgifter per årsverk i kr 1 000 ekskl. honorarer, styrer, råd og utvalg	1 030	1 087
Konsulentandel av driftsutgifter i prosent	14,1 %	16,6%

Regnskap 2025

Post	Sum 2025 (mill. kr)
Drift av direktoratet	435,6
Sektorrettede tjenester	266,7
Sentralt gitt eksamen	171,7
Virksomheter direktoratet har etatsstyringsansvar for	160,9
Tilskudd[1]	12 782,8
Kvalitetsutvikling i skolen	1027,2
Kvalitetsutvikling i barnehagen	610,9
Videreutdanning for lærere og skoleledere	1 450,7

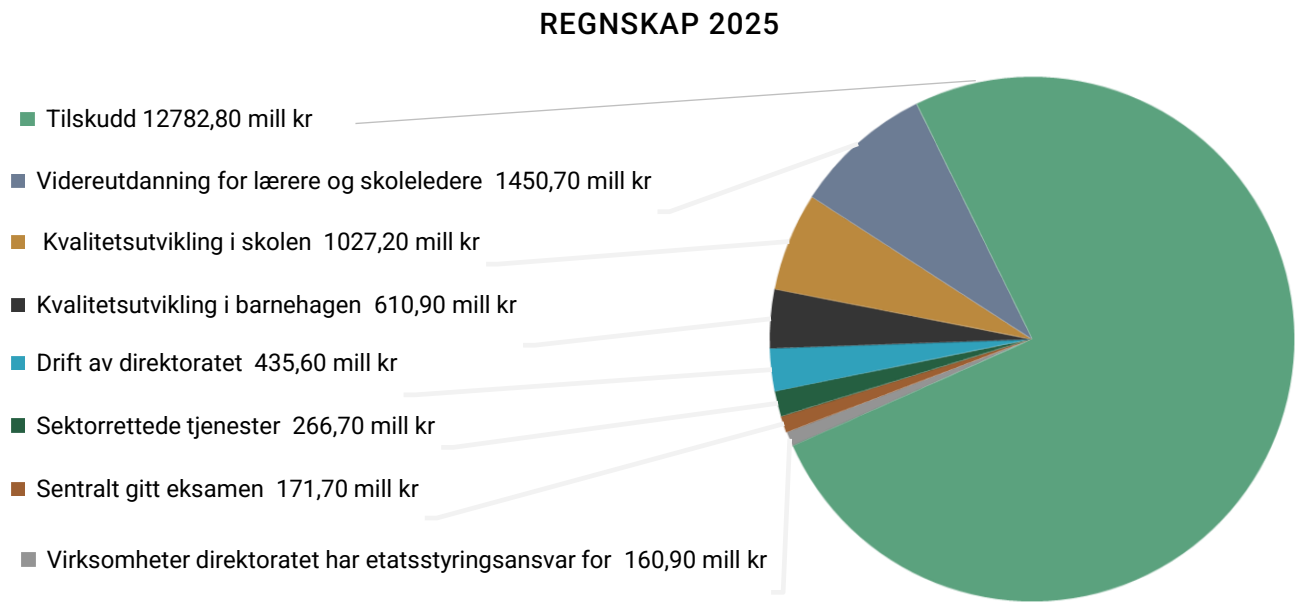

[1] 12,8 mrd. kroner av tildelingene til direktoratet i 2025 gikk til ulike tilskuddsordninger. Dette var tilskudd utgiftsført på tilskuddsposter innenfor barnehage, offentlig grunnopplæring, private skoler og folkehøyskoler, i tillegg til noen andre formål. Note 7 i årsregnskapet viser imidlertid at vi utgiftsførte om lag 14,4 mrd. kroner innenfor tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten. Forskjellen her skyldes at note 7 viser hva som er utgiftsført på tilskuddskontoer og ikke kun for tilskuddsposter. Om lag 1,6 mrd. kroner er utgiftsført på tilskuddskontoer, hovedsakelig på tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, på driftsposter innenfor kvalitetsutvikling i skole, barnehage og innenfor videreutdanning.

Regnskap tilskuddsposter 2025

Post	Sum 2025 i mill. kr
Tilskudd læremidler	90,0
Tilskudd til freds- og menneskerettighetsentre	175,4
Tilskudd til tiltak i grunnopplæringen	1 648,2
Tilskudd til kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	334,9
Tilskudd til veiledning for nyutdannede nyansatte lærere	145,1
Tilskudd til særskilte skoler	258,9
Tilskudd til private skoler mv.	8 244,6
Tilskudd innenfor barnehage	737,1
Tilskudd til folkehøyskoler	1 148,5
Totalt	**12 782,7**

Del III Årets aktiviteter og resultater

Overordnet måloppnåelse i 2025

Mål 1 En barnehage som gir en god start i livet
Innsatsen vår på barnehageområdet har særlig vært rettet mot kompetanse og kvalitet. Gjennom forskning har vi fått ny kunnskap om kvalitet i barnehagen. Videre har vi videreutviklet virkemidler for kompetanse, tilskudd og veiledning. Vi ser positiv utvikling innen tidlig innsats og inkludering, og mange barnehager tar i bruk kompetansepakkene våre aktivt. Utfordringene med bemanning og rekruttering er fortsatt de største risikoene for måloppnåelsen. Andelen barnehager som må benytte dispensasjon for å oppfylle pedagognormen er fortsatt høy og søkertallene til barnehageutdanningen har falt betydelig de siste årene. Dette begrenser mulighetene for systematisk kvalitetsarbeid i barnehagen over tid. Det understreker også at virkemidler må være mulig å ta i bruk selv hvor kapasiteten er lav. Udir har styrket støtten til sektoren og gjort virkemidlene mer målrettede. Likevel vil strukturelle forhold utenfor vårt handlingsrom, særlig rekrutteringssituasjonen og kommunenes ressurssituasjon, kunne påvirke måloppnåelsen fremover.

Mål 2 En opplæring som gir god læring, utvikling og danning
Kunnskapsgrunnlaget om læring og trivsel er styrket i 2025 gjennom evalueringer, nasjonale og internasjonale undersøkelser. Vi har fulgt opp med konkrete tiltak for lesing, læreplanstøtte og vurdering. Evalueringene viser at læreplanverket er godt mottatt, og kvaliteten i profesjonsfellesskapene øker flere steder. Samtidig viser kunnskapsgrunnlaget liten bedring knyttet til elevenes læring. Vi ser riktignok tegn til at de nedadgående læringsresultatene flater ut på noen områder, særlig på ungdomstrinnet. Men en økende andel elever presterer på de laveste nivåene i lesing og regning, og færre elever presterer på de høyeste nivåene. Vi ser også at flere elever starter i videregående med svakt faglig grunnlag.

I 2025 startet vi arbeidet med nye læringsstøttende prøver som skal gi lærerne bedre verktøy for å støtte elevenes faglige utvikling. Videre har vi videreutviklet eksamensordningen og styrket sikkerheten og kvaliteten i gjennomføringen av eksamen.

Vi har styrket kunnskapsgrunnlaget om individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) og utviklet veiledning og tiltak som skal bidra til at elever får nødvendig støtte til rett tid. I tillegg har vi videreutviklet det helhetlige systemet for kompetanse- og karriereutvikling (SKK), som skal bidra til livslang læring og styrke profesjonsutviklingen.

Samlet sett vurderer vi at tiltakene legger et godt grunnlag for videre positiv utvikling. Dette forutsetter at arbeidet med å gjøre virkemidlene mer praksisnære og anvendbare for ulike målgrupper i skole og opplæring videreføres.

Mål 3 Trygge og gode barnehage- og skolemiljø
I 2025 har vi prioritert innsatsen for å styrke barnehage- og skolemiljøene gjennom tydeligere råd, støtte til lokalt arbeid og styrket oppfølging av fravær og skolemiljø.

Elevundersøkelsen viser positive tendenser, med høy trivsel, redusert mobbing og økt motivasjon og opplevd støtte fra lærer. I barnehagene er barnas trivsel gjennomgående høy. Samtidig ser vi en

økning i fraværet i skolen, både på time- og dagsnivå, og en sammenheng mellom høyt fravær og lave karakterer.

I 2025 har Udir utviklet og formidlet tydelige råd om barnehage- og skolemiljø og støttet det lokale arbeidet gjennom tiltak som Læringsmiljøprosjektet og tilskudd til skolemiljøteam. Vi har også utviklet veiledning om fraværsreglene og råd om oppfølging av bekymringsfullt skolefravær, og vil styrke denne innsatsen videre.

Det er fortsatt variasjoner i hvor godt barnehager og skoler lykkes med å skape trygge og inkluderende miljøer, og tilsyn viser at det fortsatt forekommer brudd som kan ha alvorlige konsekvenser. Vi vet at for å bygge og vedlikeholde et trygt og godt barnehage- og skolemiljø må arbeidet være langsiktig og helhetlig, og være forankret i kulturbygging framfor enkeltstående tiltak.

Mål 4 Likeverdige barnehage- og opplæringstilbud
Det er betydelige forskjeller i forutsetningene kommuner og skoler har for å gi et likeverdig tilbud. Udir har derfor i 2025 hatt særlig vekt på arbeid med differensiering av støtte, råd og veiledning, og vi har utviklet kunnskapsbaserte råd innen områder der utfordringene er størst. Vi ser at mange har tatt i bruk disse rådene i sitt lokale arbeid, og vi antar at dette har, og vil fortsette å ha, en positiv effekt på praksis i barnehager og skoler.

Regelverket er et viktig virkemiddel, og arbeidet med implementering og etterlevelse av ny opplæringslov har vært prioritert i 2025. Vi har styrket arbeidet med veiledning for å gjøre det enklere å etterleve kravene lokalt. Samtidig viser kunnskapsgrunnlaget at etterlevelsen av regelverket varierer, særlig innen individuell tilrettelegging og særskilt språkopplæring. Ulik kapasitet lokalt, både økonomisk, organisatorisk og faglig er en vedvarende risiko. Vår vurdering er at Udir i 2025 har gjort virkemidlene tydeligere og mer brukervennlige, men at målet fortsatt er krevende å nå fordi mange av utfordringene ligger utenfor vårt direkte handlingsrom.

Mål 5 Gode lag rundt barnet og eleven Udir har i 2025 støttet opp om kommunene og fylkeskommunenes innsats for at barn og elever skal møte et helhetlig tjenestetilbud, som ivaretar deres behov og rettigheter. Vi har gjort opp status for tidlig innsats, tilpasset opplæring, og individuelt tilrettelagt opplæring, og utviklet forslag til tiltak som kan styrke laget rundt barna og elevene. Udir har også bidratt til å videreutvikle det helhetlige systemet for kompetanse og karriereutvikling, der målgruppene er utvidet, og skal omfatter alle ansatte i barnehage, SFO og skole, samt ansatte i PP-tjenesten, kulturskolen og andre relevante tjenester i kommunene og fylkeskommunene. Udir har i tillegg et tett og godt samarbeid med andre etater på oppvekstfeltet for å styrke innsatsen på tvers av sektorer, slik at utsatte barn, unge og deres familier får mer helhetlige tjenester. I etatssamarbeidet for utsatte barn og unge har innsatsen mot barne- og ungdomskriminalitet vært høyt prioritert, sammen med utvikling av støtte til kommunenes generelle forebyggende arbeid og til tverrsektoriell lederutvikling.

Mål 1 - En barnehage som gir en god start i livet

Målet omhandler Udirs innsats for å ivareta barns behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for utvikling, i tråd med rammeplanen for barnehage

Styringsparametere

- Utvikling i bemanning i barnehagen
- Utvikling i ansattes kompetanse
- Kunnskapsgrunnlag om kvalitet i barnehagen
- Spesialpedagogisk hjelp til rett tid/tidlig innsats

Resultatkrav 2025

- Støtte til sektor med å finne løsninger på bemanningssituasjonen
- Høyere andel ansatte med formalkompetanse i barnehagen
- Utvikling av nytt system for kompetanse- og karriereutvikling
- Bedre kunnskap om hva som gir bedre kvalitet i barnehagen
- Bedre kunnskap om situasjonen for barn med behov for spesialpedagogisk hjelp

Resultatkravet Utvikling av nytt system for kompetanse- og karriereutvikling omtales i under mål 2 En opplæring som gir god læring, utvikling og dannelse

Barnehagen skal gi de yngste barna en god start på livet. Her legges grunnlaget for trivsel, utvikling og læring. Rammeplanen for barnehager er et sentralt fundament for kvaliteten i barnehagetilbudet. Den beskriver verdiene og oppgavene som skal prege hverdagen i barnehagen, og gir retning for hvordan personalet arbeider med omsorg, lek, danning og læring. Slik bidrar rammeplanen til et felles profesjonelt ståsted i sektoren. For Udir er det derfor en viktig oppgave å løfte fram hva kvalitet i barnehagen innebærer, slik den er formulert i lov og rammeplan. Vi har et løpende ansvar for å utvikle og forvalte støtte- og veiledningsmateriell som styrker forståelsen og bruken av rammeplanen. Arbeidet vårt skal støtte barnehagene i å tolke og omsette rammeplanens intensjoner til en praksis som gir alle barn et trygt, lekende og utforskende læringsmiljø.

Norge har høy barnehagedekning, og barnehagen spiller en viktig rolle for inkludering og sosial utjevning. Et kompetent pedagogisk personale er en forutsetning for et barnehagetilbud av god kvalitet. Barnehagen er også viktig arena for tidlig innsats.[2]

[2] Ideas2evidence, Piloter for mer inkluderende praksis i barnehage, skole og SFO – del 1.

Et godt barnehagetilbud har stor betydning for barns utvikling, særlig for dem som vokser opp under utsatte livsvilkår. For familier med lav inntekt og/eller lavt utdanningsnivå blant foreldrene er barnehagen spesielt viktig. Tidlig deltakelse i barnehage gir bedre språk, sosial mestring og læringsgrunnlag. Barnehagen er derfor en nøkkel til å utjevne forskjeller og sikre like muligheter[3].

TALIS 3S viser at barnehageansatte føler seg trygge på å planlegge og gjennomføre arbeid som støtter barns utvikling og tilpasse det til individuelle behov. Samtidig er barn med særskilte behov et område som mange ansatte ønsker seg mer kompetanse om[4].

Barnehagesektoren står overfor flere omfattende utfordringer. En av de mest kritiske er å rekruttere, beholde og utvikle kvalifisert personell En stram kommuneøkonomi legger press på muligheten til å utvikle og opprettholde den kvaliteten som barnehageloven og rammeplanen forutsetter. Nedgangen i søkningen til barnehagelærerutdanningen er betydelig. I tillegg har barnehagene høyt sykefravær og stor variasjon i kompetanse blant ansatte. Det er også slik at nesten halvparten av de ansatte opplever en manglende anerkjennelse fra samfunnet for den avgjørende rollen de har i mange barns liv[5]

Til tross for at arbeidet i barnehagen kan være krevende, viser TALIS-rapporten at trivselen er høy blant de ansatte. Det at de trives så godt på jobb gjør at de ønsker å fortsette i barnehageyrket. Andre positive trekk som de ansatte trekker frem er godt samarbeid og kunnskapsdeling, og kultur for læring og fellesskap. Medbestemmelse for ansatte er utbredt, og de ansatte gir hverandre tilbakemeldinger på arbeidet og opplever høy grad av autonomi[6].

Den enkelte barnehageeiers mulighet for å rekruttere kvalifisert personale, bemanning og sykefravær ligger utenfor direktoratets direkte ansvar, og det er vanskelig å vri på egne virkemidler for å treffe disse utfordringene. Vi har uansett virkemidler som kan legge til rette for en forbedring av situasjonen. Det kan vi gjøre gjennom kompetanseutvikling, deling av kunnskap som kan brukes i utviklingen av profesjonsfelleskapene, målrettede tilskuddsordninger og gjennom informasjon og veiledning som vil fremme bedre regelverksetterlevelse.

Utvikling i bemanning i barnehagen

Barnehageeier har plikt til å sørge for forsvarlig pedagogisk bemanning i barnehagen[7].Tall fra 2025[8] viser at 99 prosent av barnehagene oppfyller bemanningsnormen. Det betyr ikke at bemanningsnormen er oppfylt hele dagen. For noen barnehager gjelder den fulle bemanningen kun noen timer om dagen[9]. Dette tyder på at selv om bemanningsnormen formelt er oppnådd i omtrent alle barnehager, så er likevel mangel på bemanning en årsak til at mange ansatte opplever jobben

[3] Sage journals, Estimating the Consequences of Norway's National Scale-Up of Early Childhood Education and Care (Beginning in Infancy) for Early Language Skill
[4] NIFU, TALIS Starting Strong Survey 2024 Hovedfunn fra den internasjonale rapporten
[5] NIFU, TALIS Starting Strong Survey 2024 Hovedfunn fra den internasjonale rapporten
[6] NIFU, TALIS Starting Strong Survey 2024 Hovedfunn fra den internasjonale rapporten
[7] Lovdata, Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager, merknad til § 1
[8] Udir, Fakta om barnehager 2025
[9] SINTF, Spørsmål til Barnehage-Norge 2020. Analyse og resultater fra Utdanningsdirektoratets spørreundersøkelse til barnehagesektoren

sin som krevende. Bemanning er også et område som foreldre er mindre fornøyde med. Tall fra FUBA 2025 viser at 21 prosent av foreldre som svarte på undersøkelsen er misfornøyd med hvor mange barn det er per ansatt[10].

Udir har flere ordninger som skal bidra til styrket bemanning i barnehagene. Et viktig virkemiddel for å bistå barnehagene med bemanningssituasjonen er *Tilskudd til toppet bemanning.* I 2025 tildelte vi 200 millioner kroner til 353 kommuner[11]. Midlene kunne benyttes til å ansette ekstra personale i ulike funksjoner, gitt at bemanningsnormen var oppfylt. Det er ikke et generelt rapporteringskrav i ordningen, og vi vil vurdere hvordan vi skal innhente informasjon om bruken av midlene i løpet av 2026.

I 2025 forvaltet Udir 205 millioner kroner i tilskudd til økt pedagogtetthet og grunnbemanning i levekårsutsatte områder. Formålet er å sikre flere ansatte per barn, slik at barnehagene kan tilby tettere oppfølging, bedre omsorg og mer tid til hvert enkelt barn. Dette skal bidra til å utjevne forskjeller og gi barn i utsatte områder et likeverdig tilbud.

Vi forvalter også særskilt tilskudd til språkstimulering av minoritetsspråklige barn i førskolealder. Frem til 2025 har en tredjedel av landets kommuner mottatt tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i barnehage. I statsbudsjettet for 2026 er det vedtatt at denne tilskuddsordningen skal fases over i en tverrsektoriell programfinansiering for forebyggende tiltak for barn og unge.

I tillegg til å forvalte tilskudd som kan styrke bemanningen i barnehagene har Udir utviklet *Den norske barnehagen*, et kurs for nyankomne med flyktning- eller innvandrerbakgrunn som ønsker å jobbe i barnehage. Kurset er laget for personer som ønsker å få innsikt i hvordan den norske barnehagen er organisert og fungerer i praksis. Det gir ingen formell kompetanse, men tilbyr en grunnleggende innføring i barnehagens regelverk, verdigrunnlag og arbeidsformer. Kurset har ca. 1300 brukere. Intensjonen er at kurset skal bidra til å gjøre det attraktivt for flere å jobbe i barnehage.

Utvikling i ansattes kompetanse

Siden 2021 har det vært en nedgang i andelen barnehager som oppfyller pedagognormen. I 2025[12] var det 65 prosent av barnehagene som oppfylte normen. Til sammenligning var andelen på nesten 71 prosent i 2021. I 2025 oppfylte ikke 8,4 prosent av barnehagene normen, mens 26,3 prosent oppfylte den med dispensasjon. Andelen barnehager som må benytte seg av dispensjoner for å oppfylle pedagogkravene har økt siden 2021.

[10] Udir, Fakta om barnehager 2025
[11]Udir, Tilskudd til toppet bemanning i barnehagene
[12] Udir, Fakta om barnehager 2025

I tillegg til å øke andel ansatte med barnehagelærerutdanning, så har det vært et langsiktig mål å øke andelen ansatte med formalkompetanse i barnehagen. I *Barnehagen for en ny tid*[13] er målet at barnehagelærere utgjør minst 60 prosent av de ansatte, og flere ansatte i barnehagen skal ha mastergrad. Alle barnehager skal ha minst 25 prosent fagarbeidere.

Tall fra BASIL[14] viser at andelen barnehagelærere i 2025 var på 42,2 prosent. Dette tallet har vært stabilt siden 2023. Andelen med høyere utdanning utover barnehagelærere holder seg stabil på rundt 3,5 prosent. Målet om høyere formalkompetanse i barnehagen er dermed ikke oppnådd. Andelen barne- og ungdomsarbeidere har holdt seg stabil de siste årene. I 2025 var det 22,8 prosent av de ansatte som var barne- og ungdomsarbeider.

Nedgang i søkere til barnehagelærerutdanningen

Det er også lavere søkertall til barnehagelærerutdanningene. Nedgangen har vært betydelig de siste årene. I 2019 hadde 4542 søkere barnehagelærer som førstevalg, mens tallet i 2025 var 2153[15]. Det betyr at antall søkere er halvert på seks år.

Basert på nye framskrivninger fra SSB[16] er det sannsynlig at mangelen på barnehagelærere vil øke betydelig i årene fremover. SSBs analyser viser at vi vil nå et kritisk brekkpunkt rundt 2035, der utdanningssystemet ikke lenger klarer å utdanne nok nye barnehagelærere til å erstatte dem som går av med pensjon. Dersom dette blir en realitet, kan dagens pedagogutfordring forsterkes ytterligere, forutsatt at myndighetene stiller de samme kravene til pedagogtetthet som i dag.

Etter- og videreutdanning

Kompetanseutvikling for ansatte i barnehagene er et viktig virkemiddel for å styrke kvaliteten på tilbudet til barna og for å gjøre det mer attraktivt å jobbe i barnehagesektoren. I 2025 har Udir videreutviklet det helhetlige systemet for kompetanse- og karriereutvikling (SKK). Målgruppen for videreutdanning er utvidet til også å gjelde fagarbeidere og andre ansatte med høyere utdanning, i tillegg til lærere i barnehagen. Disse gruppene får nå bedre vilkår for å delta i videreutdanning enn tidligere. Les ytterligere omtale av SKK under mål 2.

I 2025 ble det godkjent 1 512 søknader om videreutdanning for lærere i barnehagen. Det var størst søkning til spesialpedagogikk og veiledningsstudier. 569 søkere ble godkjent i spesialpedagogikk, og 376 i veiledningsstudier. Mange barnehager deltar også i systematisk og langsiktig kvalitetsutviklingsarbeid i partnerskap med høyskoler og universiteter gjennom ordningen for lokal kompetanseutvikling.

---

[13] Kunnskapsdepartementet, Barnehagen for en ny tid Nasjonal barnehagestrategi mot 2030
[14] Udir, Fakta om barnehager 2025
[15] Workbook, Sluttstatistikk UHG 2025
[16] SSB, Færre barnehagelærere, men flere grunnskolelærere, frem mot 2060

Barnehageansatte som ønsker videreutdanning, men som mangler grunnutdanning kan benytte seg av ABLU, eller annen deltidsbarnehagelæreutdanning. ABLU er tilrettelagt for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere som ønsker å utdanne seg til barnehagelærere. I 2025 var det omtrent 500 ABLU plasser.

Udir har også sett et behov for et lavterskeltilbud til assistenter og andre ansatte i barnehager. Kurset *barnehagefaglig grunnkompetanse* er et gratis, interaktivt tilbud som er lett tilgjengelig via både mobil og datamaskin. Målgruppen er nyansatte uten tidligere barnehagefaglig kompetanse eller erfaring, men tilbudet kan brukes av alle ansatte. Hver deltaker får også en mentor som følger opp gjennom kurset.

I tillegg til kompetansetilbudene for ansatte i barnehagene forvalter Udir styrerutdanningen, som er en gratis videreutdanning for styrere og assisterende styrere. Formålet er å styrke lederkompetansen i barnehagesektoren. Evalueringen av styrerutdanningen[17] viser at den styrker lederkompetansen og gir tydelige utslag i praksis. Deltakerne får et godt grunnlag for refleksjon over egen lederrolle, blir tryggere som ledere og får bedre forutsetninger for å videreutvikle barnehagens arbeid.

Deltakelsen i styrerutdanningen har gått ned de siste årene, fra 319 deltakere i 2021 til 259 i 2025. Vi har ikke dokumentasjon som forklarer denne nedgangen. Tilbakemeldinger fra sektoren tyder på at færre tar videreutdanning fordi en strammere ressurssituasjon gjør at barnehagene ikke henter inn vikarer. Det gis heller ikke tilretteleggingsmidler for styrerutdanningen, og deltakelse er derfor avhengig av barnehagenes økonomiske og praktiske rammer. Udir gjennomfører kampanjer for økt deltakelse til styrerutdanningen.

Spesialpedagogisk hjelp til rett tid

2025 hadde 8884[18] barn vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Denne andelen har vært stabil siden 2021, med en liten nedgang i 2025. Det er geografiske forskjeller i hvor høy andel barn under opplæringspliktig alder som har vedtak om spesialpedagogisk hjelp.[19]

[17] Fafo, Den nasjonale lederutdanningen for barnehagestyrere. Sluttrapport.
[18] Udir, Fakta om barnehager 2025
[19] Udir, Barn med spesialpedagogisk hjelp – barnehage

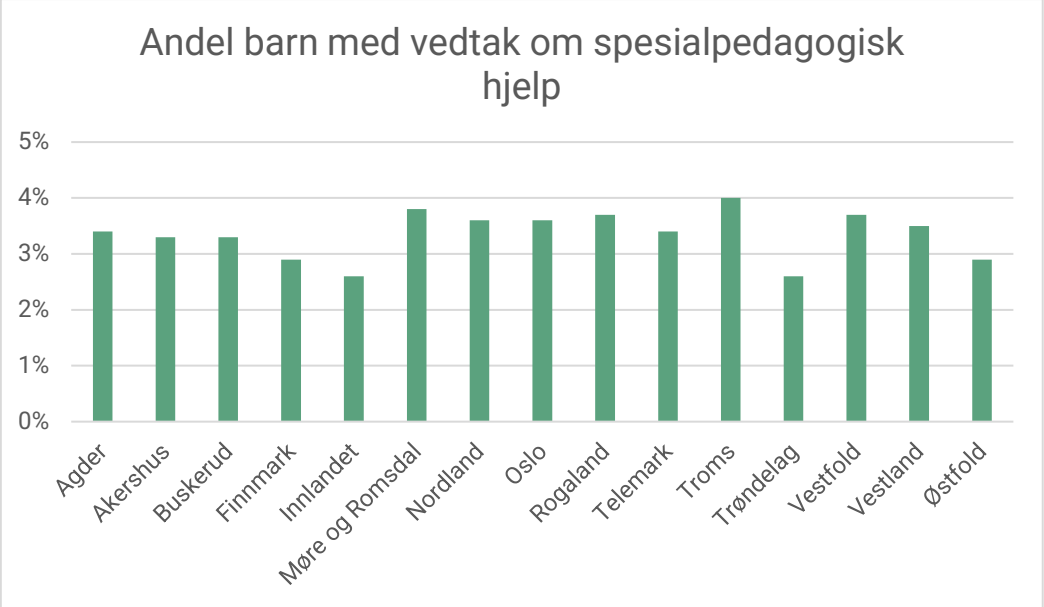

I 2025 jobbet vi med å sammenstille kunnskap om tidlig innsats i barnehagen (svar på OB 25-01 Kunnskap og status om arbeidet med forebygging, tidlig innsats og individuell tilrettelegging). Innspill fra sektor og gjennomgang av forskning til det oppdraget viser at barnehagene de siste årene har styrket arbeidet med tidlig innsats. Dette kan ha flere forklaringer, blant annet nasjonale satsninger på kompetanseutvikling, økt fokus på inkludering og tilrettelegging gjennom hele utdanningsløpet og innføring av retten til et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Evalueringen av implementering av rammeplanen[20] bekrefter at barnehagene har blitt bedre på tidlig innsats, noe som også omfatter barn som trenger ekstra støtte for eksempel barn med forsinket utvikling, språkvansker eller andre særskilte behov.

Kompetanse for inkluderende praksis

Som en del av kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis har Udir forvaltet omfattende støtte til etter- og videreutdanning for barnehagelærere. I tillegg har vi utviklet en kompetansepakke for inkluderende praksis, som er godt mottatt. Omtrent 40 prosent av styrerne og eiere i Spørsmål til Barnehage-Norge[21] oppgir at Udirs kompetansepakke for inkluderende praksis aktivt tas i bruk i barnehagen. 75 prosent av barnehagestyrerne sier de ser stor eller svært stor verdi i det å ha ansatte med videreutdanning innenfor spesialpedagogikk. Kompetansen vurderes som nyttig både når det gjelder å ha ansvar for individuell oppfølging av barn med særskilte behov og det å veilede kollegaer i spesialpedagogikk og inkludering. Også med tanke på fysisk og teknisk tilrettelegging for barn med særskilt behov og koordinering av barnehagens innsats for inkludering og tilrettelegging svarer nesten sju av ti styrere at de ser stor eller svært stor nytte av denne kompetansen i sin barnehage.

[20] Fagbokforlaget Open Access, Fra «bør» til «skal»: Rammeplan for barnehagen i et implementeringsperspektiv
[21] Nasjonalt vitenarkiv, Spørsmål til Barnehage-Norge 2024

Inkludering av minoritetsspråklige barn i barnehagen

Det har over tid vært en målsetting å øke deltakelsen til minoritetsspråklige barn i barnehagen. I 2024[22] gikk 89 prosent av de minoritetsspråklige barna i alderen 1–5 år i barnehage, en økning på 4,2 prosentpoeng siden 2020.

Ser vi på aldersfordeling, så ser vi at 66 prosent av 1-åringene med minoritetsspråklig bakgrunn går i barnehagen i 2024. Her har det vært en positiv utvikling over de siste årene. I 2017 var andelen på ca. 45 prosent. 4- og 5-åringene har over flere år hatt høy deltakelse. I 2024 var deltakelsens på 96 prosent.

	Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til innvandrerbarn							
År	**1 år**	**2 år**	**3 år**	**4 år**	**5 år**	**1-2 år**	**3-5 år**	**1-5 år**
2017	44,6	79,6	89,5	94,2	94,8	62,2	92,8	80,3
2018	50,2	81,9	91,8	94,0	96,6	66,1	94,1	82,8
2019	53,3	84,0	92,8	93,6	94,8	69,0	93,7	83,9
2020	54,4	85,2	93,3	95,7	95,1	70,2	94,7	85,3
2021	58,2	87,4	94,0	94,9	96,2	73,4	95,1	86,9
2022	59,4	86,4	93,5	94,1	94,0	73,1	93,9	86,2
2023	61,3	87,2	94,0	95,4	94,7	75,0	94,7	87,4
2024	65,8	90,6	95,0	96,1	96,1	78,5	95,7	89,5

Udir forvalter midler til økt barnehagedeltakelse og kvaliteten i tilbudet for barn med minoritetsbakgrunn. Rapportering viser at tilskuddene har fungert etter formålet. Det har ført til økt deltakelse blant innvandrerbarn og styrket språkutviklingen hos minoritetsspråklige barn i barnehagen. I tillegg har vi utviklet en kompetansepakke for å fremme et flerspråklig barnehagemiljø. I kompetansepakken kan ansatte i barnehagen lære om språkarbeid i barnehagen og hvordan man kan legge til rette for et godt språkmiljø. Kompetansepakken skal bidra til at språklig mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen, støtte flerspråklige barn i å bruke sitt morsmål og samtidig aktivt fremme og utvikle barnas norsk- eller samiskspråklige kompetanse. Kompetansepakken har ca. 2500 brukere, dette er ansatte og ledere i barnehager.

[22] Udir, Fakta om barnehager 2025

Kunnskapsgrunnlag om kvalitet i barnehagen

Udir har ansvar for å utvikle et godt kunnskapsgrunnlag, og formidle dette til de som jobber i og med barnehagene. Kunnskapsgrunnlaget utvikles på bakgrunn av både forskning, undersøkelser og data fra ulike kilder til statistikk. I 2025 fikk vi informasjon fra den internasjonale studien TALIS 3S, den faste spørringen til *Barnehage-Norge*, Foreldreundersøkelsen i barnehage, den årlige datainnsamlingen BASIL, samt enkeltstudier som *Barns trivsel i barnehagen* og evalueringen av etterlevelse av barnehageloven og tilsyn. Resultatene fra disse studiene og undersøkelsene gir viktig informasjon om kvaliteten i barnehagen.

En annen kilde til kunnskap om kvalitet i barnehagen er tilsyn med sektorens etterlevelse av regelverket. Dette omtales i kapittel 4 Likeverdige barnehage – og opplæringstilbud.

Vi bruker flere ulike kanaler til å formidle kunnskap og gi kunnskapsbaserte råd til barnehagesektoren. Vi bruker nettsidene til å samle kunnskap, råd og annet relevant innhold i temasider. I tillegg formidler og sprer vi råd og kunnskap på sosiale medier, og media, for å nå helt ut til målgruppene som ellers er vanskelig å nå.

Støtte til kvalitetsutvikling i barnehagen

Utdanningsdirektoratet leverte i 2025 svar på oppdrag 2024-006 – *En helhetlig gjennomgang av hva slags støtte det er behov for i arbeidet med kvalitetsutvikling i barnehagesektoren*. Oppdraget gikk ut på å gjennomgå kvalitetssystemet i barnehagen (KiB) for å vurdere hvilken støtte barnehager, eiere, barnehagemyndigheter og nasjonale myndigheter trenger i arbeidet med kvalitetsutvikling. Gjennomgangen viser store variasjoner i kvalitet mellom barnehager. Noen har gode forutsetninger og kompetanse, mens mange trenger mer tilpasset støtte.

Vi skal som oppfølging av oppdraget videreutvikle og spre våre digitale støtteressurser til ansatte i barnehagene, slik at de blir bedre kjent og er så nyttige som mulig. Vi forbereder også pilotering av støtte til kvalitetsutvikling i barnehage, noe som er etterspurt i sektor. Piloteringen tar utgangspunkt i datainnsamlingsmetoder som er utviklet og validert i forskningsprosjektet Kvalitetsutvikling gjennom medvirkning i barnehagen (KUMBA), ledet av Dronning Mauds Minne Høyskole og Nord Universitet.

For å støtte opp om kvalitetsarbeidet i barnehagene, og bidra til etterlevelse av rammeplanen bruker vi nettsiden vår for å samle og formidle støttemateriell. Nytt i 2025 var en temaside om «Samisk i barnehagen». Den inneholder blant annet faglig oppdateringer og filmer til arbeid med ulike temaer som samisk språk, levesett, kultur og mattradisjoner i samiske- og andre barnehager. Disse sidene er utviklet i samarbeid med samiske barnehager, fagpersoner og Sametinget. Videre har vi utviklet nye faglige miniforedrag. Vi har prioritert aktuelle og etterspurte tema og har laget miniforedrag innen tema livsmestring og helse, og to miniforedrag innen tema flerspråklighet i barnehagen.

Veien videre mot en barnehage som gir en god start i livet

Udirs virkemidler for målet *En barnehage som gir en god start i livet* handler primært om å støtte barnehagene slik at de kan jobbe godt innenfor de rammene de har. Våre viktigste virkemidler for å bidra til dette er lovverk, rammeplan, utvikling og formidling av kunnskap, støtte og råd, tilskudd, tilsyn samt støtte til kompetanse- og kvalitetsutvikling.

Våre virkemidler kan først og fremst bidra til å støtte barnehagene i å utvikle og opprettholde gode profesjonsfellesskap, kvalitet og kompetanse, også i en krevende hverdag. Vi vurderer at god barnehagekvalitet er vesentlig for å gi barn en god start i livet, og gjør det mer positivt å jobbe i barnehage.

Vårt bidrag til å øke tilgangen på kvalifisert personale er i første omgang tilbud om videreutdanning, ABLU og kompetanseutvikling. Udir skal framover implementere, følge med på og videreutvikle det helhetlige systemet for kompetanse- og karriereutvikling (SKK), som er ett av Udirs viktigste virkemidler for å rekruttere, beholde og utvikle personalet i barnehagen.

For å bidra til et likeverdig barnehagetilbud for alle, uavhengig av bakgrunn og bidra til integrering, blir det viktig å fortsatt satse på tidlig innsats og tiltak som kan støtte opp om et godt barnehagetilbud både for nyankomne, og for minoritetsspråklige barn.

Mål 2 - En opplæring som gir god læring, utvikling og danning

Målet omhandler Udirs innsats for å ivareta danning og utdanning i tråd med helheten i læreplanverket.

Styringsparametere

- Resultater i lesing og matematikk
- Fullføring yrkesfag med fagbrev
- Kvalifisering til yrkesliv eller videre studier
- Status for gruppen utenfor opplæring/jobb 16-24
- Utvikling i ansattes kompetanse
- Utvikling i lærerrekruttering
- Tilrettelagt individuell opplæring til rett tid

Resultatkrav 2025

- Bidra til å realisere målene i Leselyststrategien og oppfølging av oppdrag knyttet til tiltak i Meld. St. 34 En mer praktisk skole
- Trygg og sikker eksamensgjennomføring
- Identifisere hensiktsmessige tiltak for å styrke kvaliteten i standpunktvurderingen
- Bidra til implementering og oppfølging av fullføringsreformen
- Utvide tilbudet med flere modulstrukturerte lærefag og støtte fylkeskommunene i implementering av modulstrukturert opplæring
- Utvikling av nytt system for kompetanse- og karriereutvikling
- Videreutvikle tilbudsstruktur og fagtilbud i vgo, herunder vurdere behov for justeringer av læreplaner og behovet for støtte til sektor
- Bedre kunnskap om situasjonen for elever med behov for individuelt tilrettelagt opplæring

Skole og opplæring skal gi barn, unge og voksne mulighet til å utvikle kunnskap, ferdigheter og holdninger som gjør dem i stand til å delta i samfunnet, forstå verden rundt seg og mestre eget liv. Opplæringen skal bidra til at elever utvikler identitet, kritisk tenkning og etisk bevissthet, og gi rom for skaperglede, engasjement og utforskertrang. Den skal også forberede dem på å møte arbeidslivet og til å delta aktivt i demokratiet og i fellesskap med andre, i tråd med verdigrunnlaget i læreplanverket.

Utviklingen i dagens samfunn går raskt. Den teknologiske utviklingen går fort, demokratiske verdier utfordres og individfokuset står sterkere. I tillegg påvirker inntog av kunstig intelligens både

arbeidsliv og utdanningssektor i økende grad. Den raske endringstakten gir både utfordringer og muligheter for undervisning, fagopplæring, og vurdering. Mange av utfordringene vi ser både i skolen og i Udir er knyttet til denne utviklingen.

Veldig mye er bra i norsk skole. Flere elever rapporterte i 2025 om økt trivsel, lavere mobbing og gode relasjoner til både lærere og foreldre. En stadig større andel elever fullfører videregående opplæring, og flere voksne tar fagbrev og får dokumentert kompetanse som er viktig for arbeidslivet.

De siste årene har vi likevel sett en bekymringsfull utvikling, med fallende læringsresultater, lavere motivasjon og økende fravær. Selv om trivselen har bedret seg noe, er utfordringsbildet fortsatt tydelig. Samtidig rapporterer lærerne at undervisningssituasjonen har blitt mer krevende, med mer uro og økt behov for tilpasning.[23] Det mest alvorlige utviklingstrekket er at en økende andel elever har svake grunnleggende ferdigheter og presterer på de laveste nivåene. Barn og unge som forlater skolen uten disse ferdighetene, har stor risiko for å møte betydelige utfordringer senere, både i utdanning, arbeidsliv og samfunnsdeltakelse.

Ekspertgruppen bak *Et jevnere utdanningsløp* (2024)[24] viser at læringsgapet mellom elever med lav og høy sosioøkonomisk status øker over tid, både i skoleprestasjoner, gjennomføring av videregående opplæring og psykisk helse.

Den første rapporten fra KLAR2030[25] viser at nedgangen i læringsresultater nå også får konsekvenser i videregående opplæring. Både andelen elever med fritak fra vurdering og uten vurderingsgrunnlag fortsetter å øke. En stadig større andel elever starter i Vg1 med mangelfulle eller lave grunnskolepoeng. Hva som er årsaken til at stadig flere mangler vurderingsgrunnlag, er vanskelig å si.

For at alle elever skal få mulighet til å lykkes, trengs både tidlig innsats, styrking av grunnleggende ferdigheter, en skole der elevene trives og kan lære på ulike måter, samt gode muligheter for kompetanseutvikling, og ikke minst god struktur og gode nok rammebetingelser for lærere og skoleeiere.

Læringsresultater

I 2025 har Utdanningsdirektoratet styrket kunnskapsgrunnlaget om elevenes læring og trivsel gjennom blant annet internasjonale studier, nasjonale undersøkelser og sluttrapporteringen fra evalueringen av fagfornyelsen. Til sammen gir disse kildene et bilde av en kompleks situasjon for utviklingen av læringsresultater i norsk skole.

---

[23] Universitet ti oslo, Sluttrapport for EVA2020-prosjektet
NIFU og Universitet i Oslo, Den norske lærerrollen i endring: Resultater fra TALIS 2024TALIS2024 Den norske lærerrollen i endring: Resultater fra TALIS 2024

[24] Kunnskapsdepartementet, Rapport: Et jevnere utdanningsløp

[25] NIFU, Videregående opplæring i utvikling og endring, delrapport fra prosjektet KLAR2030

Det overordnede bildet tegner opp noen positive trekk. I Elevundersøkelsen for 2025 svarer flere elever enn i fjor at de er motiverte, trives godt på skolen og er tilfredse med støtten fra lærere[26]. Det vet vi er viktig for læring. Karakterene på 10. trinn har stabilisert seg. Evalueringen av fagfornyelsen viser at læreplanene er godt mottatt av sektoren,[27] og at arbeid på tvers av fag og mer praktiske arbeidsmetoder har skapt nye muligheter for tilpasset opplæring, elevmedvirkning og profesjonelt handlingsrom.

Samtidig ser vi at mange elever både har svake prestasjoner og lav motivasjon for læring[28], og at lærere rapporterer om mer krevende undervisningssituasjoner og et økende behov for tilpasning hos elevene.[29]

Internasjonale og nasjonale analyser av elevers kompetanse peker også på noen tydelige utfordringer. Resultatene fra de siste undersøkelsene fra både PISA og TIMSS og resultatene fra nasjonale prøver viser at ulikhetene i elevers prestasjoner i lesing, matematikk og naturfag har økt, og både TIMSS- og PISA-undersøkelsen viser at sosioøkonomisk bakgrunn har fått større betydning for elevenes faglige prestasjoner. Undersøkelsene viser også at flere elever enn tidligere presterer på lavt nivå.

Under beskriver vi noen utviklingstrekk og hvordan vi arbeider med å heve læringsresultatene,

Resultater fra nasjonale prøver

Leseprestasjonene til elevene på 5. trinn har gått jevnt nedover siden 2022, med totalt 1,3 skalapoeng[30]. I regning har det vært en svak negativ utvikling i elevenes prestasjoner siden 2022, men ikke så sterk som i lesing. I engelsk gikk prestasjonene litt opp de to foregående årene, og litt ned igjen i år, slik at utviklingen fra 2022 til 2025 i praksis er stabil.

[26] Udir, Elevundersøkelsen 2025
[27] Universitet i Sørøst Norge, EvaFag 2025: Evaluering av fagfornyelsen
[28] Udir, Elevundersøkelsen 2025
[29] NIFU og Universitetet i Oslo, Den norske lærerrollen i endring: Resultater fra TALIS 2024
[30] Udir, Resultater fra nasjonale prøver for 5. trinn 2025

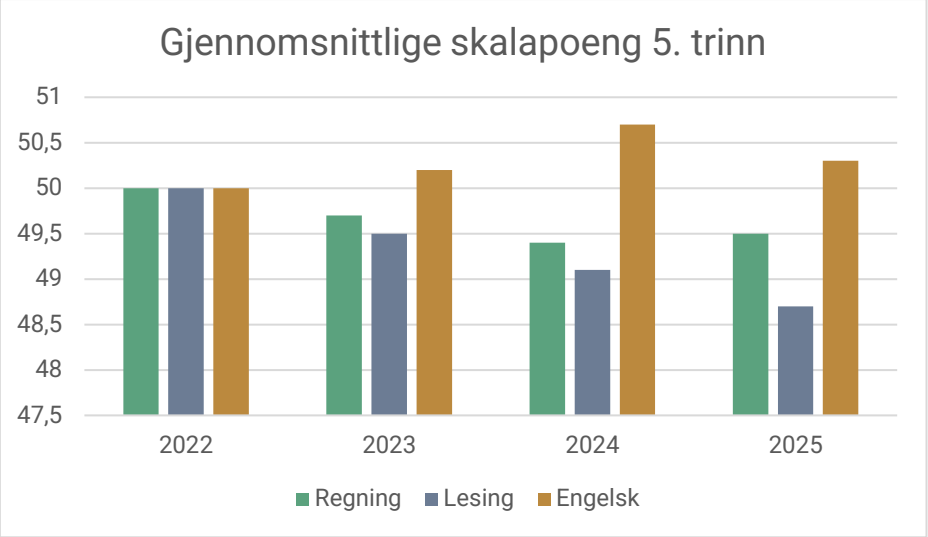

29 prosent av elevene presterer på laveste mestringsnivå i lesing. Det er en økning på 6 prosentpoeng siden 2022, noe som tilsvarer 3400 flere elever på laveste mestringsnivå. Andelen elever som presterer på høyeste mestringsnivå i lesing har i samme periode gått ned med 4 prosentpoeng.

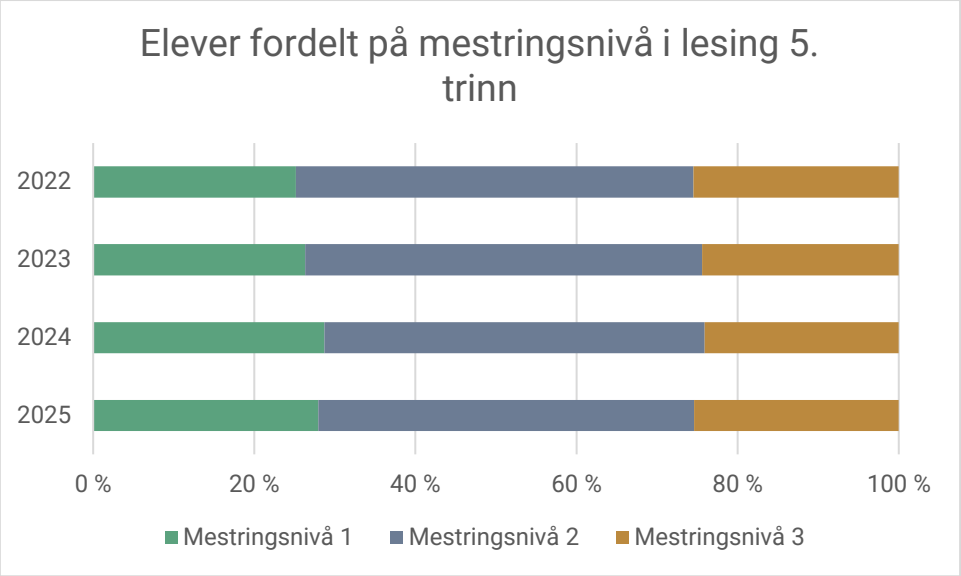

På 8. og 9. trinn har resultatene, etter en tydelig nedgang fra 2022 til 2023, vært relativt stabile i lesing og regning. I engelsk presterer elevene 0,6 skalapoeng bedre enn i fjor[31].

Andelen elever som presterer på det laveste mestringsnivået i lesing går litt ned fra i fjor. Samtidig øker andelen elever på nivå 2. Til sammen presterer 35 prosent av elevene på de to laveste

[31] Udir, Resultater fra nasjonale prøver for ungdomstrinnet 2025

mestringsnivåene i lesing, en økning på 5 prosentpoeng fra 2022. Mens andelen på de to høyeste mestringsnivåene på ungdomstrinnet har gått ned med 6 prosentpoeng, noe som tilsvarer 3700 elever.

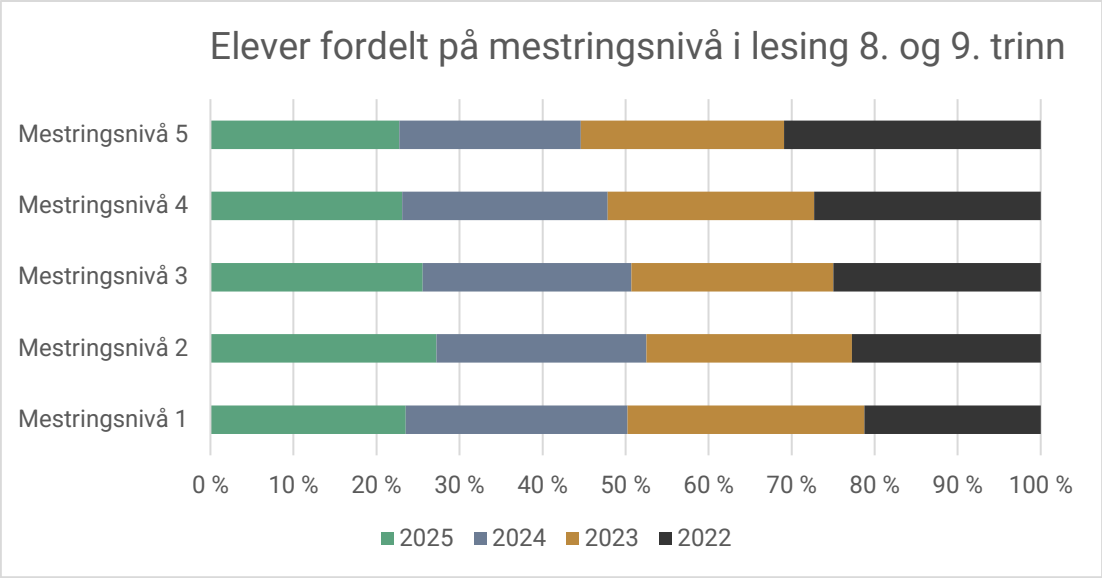

Elevundersøkelsen 2025 viser en liten økning i elevenes motivasjon for skolearbeid både for 10. trinn og vg1, men vi ser samtidig at det har vært en jevn nedgang siden 2018. Det samme gjelder indikatoren interesse for å lære, der det etter et markant fall fra 2018 til 2023, de siste to årene har vært en svak økning i elevenes interesse i å lære i mange eller flere fag.
Samtidig er det urovekkende at bare 58 prosent av elevene på 7. og 10. trinn oppgir at de er interesserte i å lære på skolen. På vg1 er tallet 69 prosent.

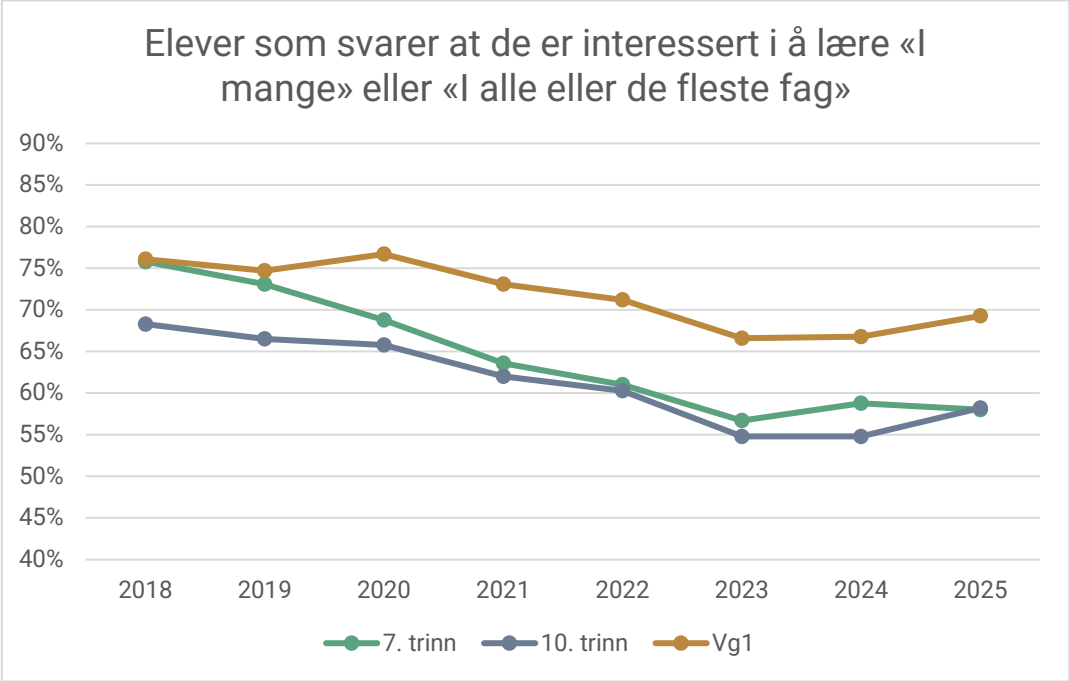

Funn fra internasjonale undersøkelser

Resultater fra ICILS 2023[32] (International Computer and Information Literacy Study) viste at fire av ti norske elever mangler tilfredsstillende digital kompetanse, og at én av tre har svake ferdigheter i algoritmisk tenkning. Norge ligger samlet sett på det internasjonale gjennomsnittet, men resultatene avdekker betydelige forskjeller mellom elevgrupper. En ny analyse av dataene fra 2025[33] viser at digitale distraksjoner, kjønnsforskjeller og sosiale forskjeller skaper nye ulikheter, og at høy mestringstro hos elevene ofte er oppgavespesifikk snarere enn uttrykk for bred digital forståelse. Funnene peker på at god infrastruktur ikke er tilstrekkelig, men at den pedagogiske bruken av teknologi er avgjørende for elevenes læring.

ICCS 2022[34] (International Civic and Citizenship Education Study) viser at norske elevers demokratikunnskaper faller. Mer inngående analyser av resultatene fra 2025[35] avdekker at motivasjon, innsats og skolens kultur har stor betydning for disse resultatene.

Samlet tegner studiene et bilde av at både digitale og demokratiske kompetanser påvirkes av strukturelle forskjeller og kvaliteten på skolens praksis.

I tillegg oppgir norske lærere i TALIS-undersøkelsen fra 2024[36] (Teaching and Learning International Survey) at de opplever mer uro og økt stress i klasserommet. Lærerne rapporterer også om en mer sammensatt elevgruppe og økt behov for tilpasning. Over 90 prosent av lærerne sier at de trives i jobben, men mange rapporterer at undervisningen er blitt mer krevende og at behovet for kompetanseutvikling øker.

Styrking av kunnskapsgrunnlaget

Det er mange faktorer, både innenfor og utenfor skolen, som påvirker elevenes læring. Det er vår vurdering at det fortsatt er behov for å forstå utviklingstrekk og utfordringsbildet knyttet til fallende læringsresultater. Vi prioriterer derfor å utvikle våre analyser kunnskapen vi har om elevene i norsk skole og koble dem med lærings- og trivelsresultater. I dette arbeidet ser vi også til, og samarbeider med andre land.

Vi ser også et behov for å se nærmere på hvordan vi vurderer læringsresultater, særlig i lys av endringer i samfunnet, elevenes livssituasjon og den teknologiske utviklingen. Vi må vurdere om dagens målemetoder faktisk reflekterer den kompetansen elevene vil ha behov for i fremtiden og om målemetodene måler den kompetansen elevene har.

---

[32] Cappelen Damm forskning Open Access, ICILS 2023
[33] Cappelen Damm forskning Open Access, Søkelys på digital læring: Sekundæranalyser fra ICILS 2023
[34] NTNU samfunnsforskning, Ett steg fram og to tilbake Demokratiforståelse, holdninger og deltakelse blant norske ungdomsskoleelever
[35] NTNU samfunnsforskning, Unge medborgere i en ny tid.Den internasjonale demokrati- og medborgerskapsstudien i skolen (ICCS 2022)
[36] NIFU og Universitetet i Oslo, Den norske lærerrollen i endring: Resultater fra TALIS 2024

Her er vi også vi i dialog med Det svenske Skolverket om å innhente mer kunnskap om hvordan elevenes testmotivasjon kan påvirke både resultater og tolkningsgrunnlag for prøver som ikke teller for elevenes resultater, som nasjonale og internasjonale prøver. En studie fra Sverige[37], der de har sammenlignet elevers prestasjoner i prøver med og uten betydning for sluttvurderingen, kan tyde på at testmotivasjon kan påvirke resultater i slike undersøkelser. Det indikerer at det kan det være hensiktsmessig å utvikle nye måter å måle på, for bedre å fange opp hva elevene kan. Arbeidet med å utvikle våre egne vurderingsformer som standpunkt og eksamen er også relevant i denne sammenheng, se egen omtale under punktet om sluttvurdering.

I tildelingsbrevet fra KD for 2025 oppfordres Kunnskapssenter for utdanning (KSU) ved UiS og Udir til å samarbeide om kunnskapsoppsummeringer og brukerrettet formidling. KSU skal bidra til økt bruk av forskning i politikk og praksis og samarbeide med relevante aktører om formidling. For å følge opp dette er det inngått en toårig rammeavtale mellom Udir og KSU.

Utvikling av læreplanverket

Læreplanverket er det mest sentrale styringsdokumentet vi har for det elevene skal lære. Fra 2020 fikk vi nye læreplaner, Kunnskapsløftet 2020 og Kunnskapsløftet 2020S. Prosessen med å utvikle læreplanene omtales gjerne som fagfornyelsen. Både prosessen og selve læreplanverket har blitt evaluert i lys av målsetningene slik de ble vedtatt av Stortinget, Meld. St.28 (2015-2016) *Fag-fordypning- forståelse*.

Evalueringen av fagfornyelsen har pågått siden 2019, og ble avsluttet med sluttrapporter i desember 2025 og januar 2026. Evalueringen har bestått av fire prosjekter, som har fulgt innføringen over tid og gjennom utvikling, innføring, implementering og konsolidering. Resultatet er et unikt og omfattende kunnskapsgrunnlag.

Forskerne har ved hjelp av ulike forskningsmetoder og analyser på flere nivåer, gått i bredden og i dybden, og dekker alle nivå i Skole-Norge. Utdanningsmyndigheter, caseskoler over hele Norge, titusenvis av lærere, elever, skoleledere og eiere har svart på spørreundersøkelser, blitt intervjuet, og flere tusen undervisningstimer har blitt observert. Dette kunnskapsgrunnlaget er viktig både for nasjonale og lokale skolemyndigheter, politikkutvikling, forvaltning og praksisfeltet. Samlet innebærer dette et av de mest omfattende datamaterialene om skolens tilstand i en norsk sammenheng.

Evalueringen viser at læreplanene er godt mottatt, og det er stor oppslutning om læreplanverket. Evalueringen viser også at de nye læreplanene har påvirket undervisningspraksis etter intensjonene på flere områder.[38]

[37] ScienceDirect, Learning and Individual Differences
[38] Universitet i Oslo, Evaluering av fagfornyelsen — Intensjoner, prosesser og praksiser Sluttrapport fra prosjektet EVA2020

Over tid har analysene gitt flere nyanser som at læreplanverket oppleves komplekst, det er implementert i varierende grad og det er store lokale variasjoner i prioriteringer, ledelse og samarbeidet i profesjonsfellesskapene. Dette medfører «strekk i laget». Evalueringen viser også at skolenes arbeid har blitt påvirket av store ytre endringer, som pandemien, en presset kommuneøkonomi, bruk av KI og innføring av ny opplæringslov. Forskningen viser at de nye læreplanene i økende grad preger undervisningen, og at arbeid med tverrfaglige temaer kan bidra til mer refleksjon, samarbeid og engasjement blant elever. [39] Studiene peker på at når undervisningen legger til rette for fordypning, dialog og utforskende arbeidsmåter, opplever elevene økt motivasjon og et godt læringsmiljø, noe som kan støtte både faglig og sosial læring.

Læreplanverket beskrives som helhetlig på strukturnivå, men komplekst i praksis, og flere sentrale begreper, som kjerneelementer, dybdelæring, tverrfaglige temaer og verdiløftet, blir tolket ulikt og har potensiale for å bli tatt i bruk i større grad. Åpne kompetansemål oppleves av noen skoler og lærere som et nødvendig og ønsket profesjonelt handlingsrom, mens andre ser det som en utfordring som skaper usikkerhet og ulikhet i opplæringen. Forskerne peker på at implementeringen av læreplanen krever tid, prioriteringer, kollektivt tolkningsarbeid og god pedagogisk ledelse for at den skal fungere etter hensikten. [40]

Overordnet del har bred oppslutning og det er arbeidet systematisk med den i sektoren. Evalueringen viser at læreplanverkets faglige og verdimessige intensjoner er godt plassert i praksis i skolene. Samtidig tyder evalueringen på at verdiene i varierende grad preger den konkrete undervisningen i fag. Dette forklares blant annet med at de fellesskapsorienterte verdiene fra overordnet del i varierende grad blir integrert eksplisitt i fagene. [41]

Læreplantiltak

Evalueringen av fagfornyelsen har gitt et solid kunnskapsgrunnlag for videre arbeid. I 2025 har vi satt i gang flere prosesser på bakgrunn av funnene i evalueringen og de fallende læringsresultatene. På denne bakgrunn har vi foreslått konkrete justeringer i læreplanene for grunnskolen. Blant annet har vi utviklet og sendt på høring forslag til endringer i læreplanen i matematikk for grunnskolen. Målet med endringen er å gjøre innholdet i læreplanene mer konkret og avgrenset slik at lærerne vet bedre hva som er forventet. Videre har vi tydeliggjort hva elevene skal lære og regneferdighetenes plass i faget. Den grunnleggende ferdigheten deles inn på trinn for å vise progresjon i utviklingen av regneferdighetene til elevene.

Evalueringen av LK20[42], et forskningsprosjekt om standpunktvurdering fra NTNU[43] og tilbakemeldinger vi har fått fra lærere og fagmiljøer, dokumenterer at det er utfordringer knyttet til

[39] Universitetet i Oslo, Læring, motivasjon, trivsel og tverrfaglige tema i fagfornyelsen: Funn fra spørreundersøkelsen til elever på 9. trinn og lærere i ungdomsskolen
[40] Universitetet I Oslo, Evaluering av fagfornyelsen — Intensjoner, prosesser og praksiser Sluttrapport fra prosjektet EVA2020
[41] Universitetet i Sørøst-Norge, Fornyelse og fordypning:Evaluering av innføringen av LK20 i fire fag på barnetrinnet. Sluttrapport EvaFag 2025
[42] Universitet i Sørøst-Norge, Evaluering av fagfornyelsen i de praktiske og estetiske fagene i LK20, Sluttrapport 2026
[43] NTNU, Standpunktvurdering – praksis og prosesser i LK20

vurdering i kroppsøvingsfaget. Vi har derfor forberedt et arbeid for å gjøre endringer i læreplanen og i vurderingsordningen.

Med fallende læringsresultater er det også viktig å stille grunnleggende spørsmål om læreplanen som styringsvirkemiddel. Vi har derfor i 2025 igangsatt et internt utforskende arbeid for å bygge kunnskap om ulike læreplanmodeller. Vi har sett på ulike modeller for innhold og struktur i læreplaner i lys av et historisk perspektiv i Norge, pågående prosesser i andre land og forskning på læreplanfeltet for å bygge kunnskap som grunnlag for videre utvikling. Dette gir oss et viktig utgangspunkt for videre utviklings- og endringsarbeid med læreplanverket.

I arbeidet med oppdrag 2025-012 - *Utredning av teknologifag og digitale ferdigheter* har vi også startet et arbeid med å vurdere om læreplanverket legger godt nok til rette for at elevene utvikler den digitale kompetansen de har behov for og om det bør innføres et obligatorisk teknologifag i grunnskolen. Dette arbeidet ser vi i sammenheng med regjeringens strategi for digital kompetanse og infrastruktur i barnehage og grunnopplæring. Se egen omtale under digitalisering som strategisk utviklingsområde.

I oppdrag 2025-20 *Utvikling av veiledende innholdslister til læreplanverket* har vi sammen med faggrupper utviklet forslag til innhold som kan støtte skolene og lærerne i deres undervisning. Faggruppene består av lærere og representanter fra universiteter og høgskoler i fagene norsk, samisk, musikk og samfunnsfag. Dette vurderer vi som et viktig tiltak for å konkretisere innholdet i læreplanene. Prosessen med høring og hvordan disse listene tas imot vil gi oss viktig kunnskap til videreutvikling av læreplanverket som møter sektorens behov.

Vi har i løpet av 2025 laget ferdig støtte- og veiledningsressurser til skolenes arbeid med LK20 og LK20 samisk. Ressursene består av filmer og webinarer om sammenhenger i læreplanene, tverrfaglige temaer, verdigrunnlag i læreplanverket og profesjonsfaglig ledelse og samarbeid. Disse ressursene er et bidrag til å synliggjøre sentrale verdier i læreplanverket og hvordan skolene kan arbeide med disse i opplæringen.

Selv om vi skal fortsette å bruke kunnskapsgrunnlaget til å justere læreplanene og utvikle relevant støtte til praksis, er det vår vurdering at skolene også trenger ro og forutsigbarhet til å fortsette utvikling av egen praksis lokalt. Et av funnene i *EVA20: Evaluering av fagfornyelsen – Intensjoner, prosesser og praksiser* peker på behovet for å jobbe kollektivt og langsiktig: "Det er behov for å la skolelederne, lærerne og skolemyndighetene jobbe kollektivt og langsiktig med målsettingene i LK20 og for at en eventuell ny reform bør vente mens dette langsiktige arbeidet pågår."[44]

For beskrivelse av arbeid med læreplaner i videregående opplæring, se egen del om videregående opplæring.

[44] Universitetet I Oslo, Evaluering av fagfornyelsen — Intensjoner, prosesser og praksiser Sluttrapport fra prosjektet EVA2020

Arbeidet med leselyststrategien

I 2025 har Udir gjennomført en rekke tiltak for å bidra å utvikle elevenes ferdigheter i lesing. Udirs arbeid med oppfølging av Leselyststrategien og utvikling og spredning av kunnskapsbaserte råd om lesing, har bidratt til økt oppmerksomheten om lesing. Gjennom leserådene har vi tydeliggjort betydningen av tidlig og systematisk opplæring. Vi har også nådd bredt ut med rådene i ulike kanaler. Gjennom året har vi også fulgt opp oppdraget om å videreutvikle tilskuddsordningen til skolebibliotek, som skal bidra til bedre leseferdigheter og økt leselyst hos elevene. Tilskuddsordningen har fått stor oppmerksomhet og interesse blant kommunene, og søkertallene viser også stor tilslutning og behov for ordningen.

Tiltak for økte leseferdigheter og leselyst var også prioritert i tilskudd gjennom prosjektmidler til private og frivillige organisasjoner. Som del av oppfølgingen av Leselyststrategien har vi samarbeidet med Lesesenteret og andre fagmiljøer. Vi har også satt i gang arbeidet med å utvikle nye prøver med læringsstøttende formål. Å styrke elevenes leseferdigheter er helt sentralt for å heve elevenes læringsresultater, også på andre områder. Vi vurderer at grepene vi har gjort dette året er viktige for å styrke elevenes leseferdigheter, men vil understreke at dette arbeidet krever systematisk innsats over tid, nasjonalt og lokalt.

Oppdrag knyttet til Meld. St. 34 «En mer praktisk skole»

Arbeidet med å utvikle nye prøver med læringsstøttende formål har kommet godt i gang i 2025. I desember leverte vi et forslag til overordnede løsninger og drøftet mulige konsekvenser dersom prøven på 9.trinn ikke skal gjennomføres lenger. Vi beskrev også økonomiske og administrative konsekvenser, og vi presenterte en plan for gjennomføringen av arbeidet.

Det er etablert partnerskap med strategiske samarbeidsskoler fra ulike deler av landet. Høsten 2025 er det gjennomført brukerinnsiktsarbeid på skolene for å innhente kunnskap om hvordan vi kan møte deres behov på en god måte. Høsten 2025 ble det også rekruttert lærere som skal bistå Udir i arbeidet med å utrede hvordan de nye prøvene kan bli gode verktøy for skolene. Disse gruppene vil blant annet gjennomføre møter med fagmiljøene i UH-sektoren som utvikler dagens prøver for å utveksle synspunkter på behov og mulige løsninger. Udir legger vekt på at de nye prøvene skal utvikles for lærere og av lærere for å sikre at de blir gode pedagogiske verktøy for lærerne til å støtte elevenes læring.

Vi har også lagt til rette for en mer fleksibel gjennomføring av kartleggingsprøver, slik at skolene fra og med våren kan velge å gjennomføre en eventuell kartlegging av elever våren i 1. klasse eller høsten i 2. klasse. Fra 2026 vil også skolene kunne gjennomføre prøven for enkeltelever.

I 2025 har vi også startet arbeidet med å utvikle det nasjonale programmet for mer praktisk læring, som er en del av oppdrag 2025-017 om oppfølging av Meld. St. 34 (2023-2024) og tiltak for en mer praktisk skole. Programmet vil bestå av en tilskuddsordning der skoler får tilbud om å bli pilotskoler for mer praktisk læring. Pilotskolene skal bidra til kompetanseutvikling, erfaringsdeling og til å spre inspirasjon til andre skoler. I tillegg skal Udir tilgjengeliggjøre støtteressurser til innsats for en mer praktisk skole.

Det har også vært stor interesse for tilskuddet til kommuner til utstyr og læringsarenaer på 5.–10. trinn. De 160 millioner kronene ble fordelt på over 300 kommuner. Midlene gjør det mulig å i større

grad realisere en mer praktisk og variert undervisning og tilskuddet har bidratt til konkrete forbedringer ved mange skoler. Kommuner har brukt midlene til å kjøpe utstyr som støtter praktiske og estetiske fag samt praktisk læring i andre fag, som: laboratorieutstyr, utstyr til musikkrom, oppgradering av skolekjøkken, skaperverksteder og ulike verkstedfag og utstyr til fysisk aktivitet og friluftsliv.

Vi har igangsatt arbeidet med å utvikle en valgfagsordning på 5.-7. trinn, og har utforsket mulige modeller og tatt kontakt med skoler og kommuner som ønsker å delta i en første utprøving. Endring i opplæringsforskriften om arbeidslivsfag er sendt på høring og oppsummert, og vi har forberedt en spørring om fremmedspråk på ungdomstrinnet.

Arbeidet med ny skolemiljøundersøkelse er også en del av oppdragene knyttet til Meld. St. 34. Dette er nærmere omtalt under mål 3.

Styrket innsats for læring

Vår vurdering er at tiltakene vi har gjennomført i 2025 har styrket kunnskapsgrunnlaget og gitt bedre støtte til sektor, men utfordringene med svake grunnleggende ferdigheter og økende forskjeller i prestasjoner krever fortsatt stor innsats. Flere elever står i fare for ikke å ha tilstrekkelig læringsutbytte til å mestre videre utdanning og arbeidsliv. Denne utviklingen ser vi nå er i ferd med å også få tydeligere konsekvenser også for videregående opplæring. KLAR2030-rapporten[45] beskriver det som at det oppstår en kjede av følgefeil: Når flere elever starter videregående med svakt faglig grunnlag, øker behovet for støtte og tilpasning, samtidig som risikoen for manglende mestring, svake karakterer og lavere gjennomføring forsterkes.

Det er derfor vår vurdering at arbeidet med å styrke elevenes grunnleggende ferdigheter må forsterkes i årene framover for å heve læringsresultatene.

For å støtte skolene best mulig må vi også fortsette å være tydelige og rådgivende, bidra med gode praksiseksempler og levere nyttig og relevant innhold. For å få til det trenger vi mer kunnskap om hvilke behov lærere og ledere har for støtte fra nasjonale myndigheter. Her er vi i gang med flere prosjekter for å styrke vår innsikt om brukernes behov gjennom brukerinnsikt. Vi må også sørge for at vi bruker riktige kanaler og virkemidler for å spre innholdet og nå helt ut til målgruppene. Et fortsatt tett samarbeid med lærerutdanningene og forskningsmiljøene, samt en god og løpende dialog med sektor, er også viktig for å bidra til at ny kunnskap tas i bruk i praksis.

Videregående opplæring

Videregående opplæring skal bidra til at unge og voksne utvikler faglig og sosial kompetanse som gir dem et godt grunnlag for arbeid eller videre studier og aktiv deltakelse i samfunns- og arbeidsliv.

[45] NIFU, Videregående opplæring i utvikling og endring, delrapport fra prosjektet KLAR2030

Opplæringen skal legge til rette for både studieforberedende og yrkesfaglige utdanninger, for å møte samfunnets og arbeidslivets behov for kompetanse.

Ungdom i videregående opplæring

Selv om videregående opplæring ikke er obligatorisk, velger nesten alle ungdommer å gå direkte fra grunnskole til videregående skole. Deltakelsen blant 16–18 åringer ligger stabilt over 90 prosent, noe som viser at videregående opplæring oppleves som viktig for de fleste unge.[46]

I 2025 nådde søkningen til yrkesfaglig opplæring et historisk høyt nivå, med 54 prosent av vg1-søkerne som søkte yrkesfag. Det er en ønsket utvikling. Samtidig ser vi at en økende andel av elevene som velger yrkesfag, går videre til vg3 påbygging til generell studiekompetanse i stedet for å fullføre med fag- eller svennebrev. Det betyr at selv om søkningen går opp, klarer vi per i dag ikke å møte behovet for flere fagarbeidere framover.

Gjennomføringsgraden i videregående opplæring er fortsatt høy, men viser tydelige forskjeller mellom studieforberedende og yrkesfag. Om lag 82 prosent av elevene fullfører med studie- eller yrkeskompetanse innen seks år, men elever på yrkesfag har både lavere gjennomføring og høyere frafall, noe som fortsatt er en utfordring. Innenfor yrkesfagene er mangel på læreplasser en sentral årsak til frafallet mellom vg2 og vg3.

Samlet sett er det gode og relativt stabile tall for hvor mange nyutdannede fagarbeidere som er i arbeid. Over 83 prosent er i jobb første år etter bestått fag- eller svenneprøve. For lærlinger alene er tallet på om lag 77 prosent, men dette varierer mye mellom utdanningsprogram og mellom fagbrev. Sysselsettingsandelen varierer relativt mye mellom ulike fag i utdanningsprogrammene, hvor bygg- og anleggsteknikk har høyest sysselsettingsgrad og informasjonsteknologi og medieproduksjon har lavest.

Til tross for en svak positiv utvikling er det en alvorlig utfordring at om lag hver femte elev ikke fullfører videregående opplæring. Mange elever er heller ikke godt nok forberedt på videre utdanning og arbeidsliv. Dette har konsekvenser både for den enkelte og for samfunnet.

Omtrent 12 prosent av unge i alderen 16–25 år har ikke fullført videregående opplæring og deltar heller ikke i et utdanningsløp på videregående nivå. Dette er en variert gruppe, og enkelte har også behov som krever mer samordnet støtte fra flere tjenester over tid. At en så stor andel unge står utenfor videregående opplæring, understreker betydningen av tidlig innsats, gode overganger og tverrsektorielt samarbeid for å sikre at flere fullfører opplæringen og får en stabil tilknytning til arbeidslivet.

[46] Utdanningsforbundet, Nøkkeltall for videregående opplæring 2024. Faktaark 17:2025

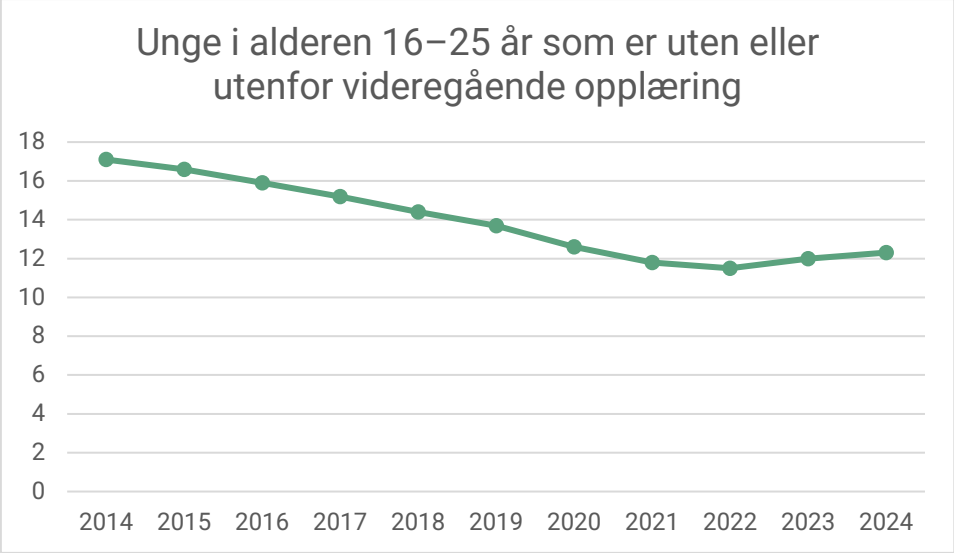

SSB anslår at Norge kan mangle om lag 90 000 fagarbeidere innen 203547, særlig innenfor helsefagarbeidere, industri, bygg og anlegg og håndverk. For at Norge skal ha tilgang på den arbeidskraften det er behov for, må vi prioritere hardere enn tidligere. Tilgang på læreplasser, dimensjonering av elevplasser i videregående opplæring og størrelsen på elevkullene utgjør sentrale rammer for tilgangen på rett arbeidskraft. Tiltak rettet mot fortsatt god rekruttering til fag- og yrkesopplæringen, økt tilgang på og formidling til relevante læreplasser og økt gjennomføring er avgjørende for å møte samfunnets og arbeidslivets arbeidskraftsbehov.

I 2025 har vi videreført vårt arbeid med å utvikle strukturer for å møte arbeidslivets behov. Vi har utredet og innført flere endringer etter innspill fra arbeidslivet, og i tett samarbeid med faglige råd[48]. Nasjonalt senter for yrkesfag ble etablert i 2025 som en del av Utdanningsdirektoratet og skal være en sentral aktør i utviklingen av fag- og yrkesopplæringen. Senteret skal bidra til mer enhetlige og kvalitetssikrede praksiser på tvers av fylkeskommuner og opplæringsarenaer, og styrke sammenhengen mellom læreplaner, vurdering og opplæring i bedrift.

Arbeidslivet står i dag foran flere store omstillingsutfordringer; geopolitisk, teknologisk, grønn, økonomisk og demografisk. Fagopplæringen er vårt viktigste virkemiddel for å bidra til å møte disse utfordringene. Framover vil det være særlig viktig å utvikle tiltak for å møte mindre elevkull, voksne i utenforskap, tilbudsstruktur og dimensjonering. Et tett samarbeid med partene i arbeidslivet og fylkeskommunene vil fortsatt være avgjørende for at vi skal lykkes i møte med utfordringene fagopplæringen står foran.

[47] Rapport fra arbeidsgruppe oppnevnt av Kunnskapsdepartementet, Utredning av et nasjonalt senter for yrkesfag
[48] Udir, Mandat og retningslinjer for samarbeidet mellom SRY, faglige råd og Utdanningsdirektoratet 2025–2029

Oppfølging av fullføringsreformen

Udirs oppfølging av fullføringsreformen har i 2025 fulgt tre hovedspor. Implementering av nytt regelverk, etterlevelse av nye rettigheter for voksne og nytt rammeverk for innhold og struktur i videregående opplæring. Tiltakene skal sikre at målgruppene får likeverdige og relevante tilbud, og at ordningene fungerer som en reell kvalifiseringsvei.

Vi har gjennom året fulgt opp arbeidet med realkompetansevurdering og fullføringsrett gjennom utvikling av veiledere, kompetansepakker og styrket informasjonsmateriell. Vi har også fulgt opp lærekandidatordningen for å sikre bedre tilrettelegging.

Våren 2025 kartla vi lærekandidatordningen som del av oppdrag 2024-028 Om å tydeliggjøre målgruppen og bedre tilbudet til personer med stort tilretteleggingsbehov innenfor lærekandidatordningen. Funnene viste at handlingsrommet i ordningen gir ulik forståelse av formålet, og at tilbudet til målgruppen ikke er tilstrekkelig for kvalifisering, gjennomføring og stabil tilknytning til arbeidslivet. Vi har fulgt opp endringer knyttet til formål og målgruppe med nytt innhold på nettsiden vår og i dialog med sektor. Vi har også styrket veiledningen om individuell tilrettelegging. Arbeidet videreutvikles på bakgrunn av tilbakemeldinger fra sektoren. Tiltakene skal sikre at målgruppen får likeverdige og relevante tilbud, og at ordningen fungerer som en reell kvalifiseringsvei.

Rammeverk for innhold og struktur i videregående opplæring

Utvikling av et nytt rammeverk for innhold og struktur (RIS) er et sentralt tiltak i oppfølgingen av Fullføringsreformen, og er forankret i oppdrag 2023-24 Gjennomgang av fag- og timefordelingen. Arbeidet innebærer å gjennomgå fag- og timefordelingen i studieforberedende utdanningsprogram, inkludert fellesfagene i yrkesfaglige utdanningsprogram, og skal resultere i et nytt rammeverk som skal erstatte dagens fag- og timefordeling. Rammeverket skal gi elever på studieforberedende best mulig forutsetninger for å studere videre i høyere utdanning, gi elever i studieforberedende og yrkesforberedende utdanningsprogram et solid og dannende grunnlag for aktiv deltakelse i samfunn og arbeidsliv og for å mestre eget liv. Videre skal innholdet være relevant for elevenes valgte sluttkompetanse. De overordnede målene for arbeidet og hvordan vi skal jobbe for å nå disse er beskrevet i strategien for arbeidet. Strategien ligger til grunn når vi planlegger ulike aktiviteter, involveringspunkter og den øvrige fremdriften for arbeidet.

I 2025 har vi gjennomgått fag- og timefordelingen i studieforberedende utdanningsprogram og fellesfag i yrkesforberedende utdanningsprogram. Dette inkluderer analyse av fag- og timefordelingen og bruken av lokale forskrifter. Gjennomgang av fag- og timefordelingen viser at den er for kompleks, ikke er tilstrekkelig faglig begrunnet og at det stilles ulike krav til den samme sluttkompetansen i de ulike programfagene. Fellesfagene er ikke reelt felles for alle, og det finnes ingen omforent definisjon av hva det vil si å være studieforberedt. Derfor har vi utviklet en modell med nye byggeklosser for å bygge framtidens regelverk. Byggeklossene utgjør ulike kategorier av innhold. Dette er et viktig tiltak for å forenkle regelverket og sørge for at arbeidet med å utvikle nytt innhold bygger på tydelige prinsipper.

Som en del av arbeidet har vi arrangert flere dialogkonferanser, og besøkt videregående skoler i alle fylker for å snakke med elever, lærere og skoleledere. NIFUs første delrapport fra KLAR203049 gir oss kunnskap som ligger til grunn for arbeidet. Rapporten peker på at den norske opplæringsloven ikke angir konkrete krav i høyere utdanning som elevene må forberedes til. Sammenlignet med Danmark og Sverige kan det virke som den norske opplæringsloven i mindre grad angir retning for de studieforberedende utdanningsprogrammene.

Parallelt med arbeidet med utviklingen av nytt rammeverk har vi i løpet av året gjennomgått fagtilbudet i de studieforberedende utdanningsprogrammene og gjort vurderinger av behovet for justeringer i fagstrukturen på kortere sikt. Dette er gjort med utgangspunkt i utviklingen i elevtall, fagmiljø og relevans for utdanningsprogram og videre studier.

I tråd med strategien vil vi følge opp kunnskapsgrunnlaget vi har opparbeidet oss i 2025 gjennom de ulike tiltakene og aktivitetene vi har gjennomført. Det samlede kunnskapsgrunnlaget gir et tydelig signal om behov for formålsbeskrivelser for videregående opplæring. Før vi i neste fase kan ta tak i spørsmål knyttet til innholdet i fremtidens studieforberedende, må vi definere formålet med de ulike byggeklossene. Formålsbeskrivelsene skal hjelpe oss til å gjøre prioriteringer av innholdet.

Råd for studieforberedende utdanningsprogram ble etablert som et permanent rådsorgan i 2025, etter to år med prøveordning. Rådet skal være et rådgivende organ for statlige utdanningsmyndigheter, og jobbe overordnet, strategisk og langsiktig med saker som angår studieforberedende opplæring. I rådets mandat for perioden 2025-2029 legges det særlig vekt på at rådet skal involveres i arbeidet Udir har igangsatt med å utvikle et nytt rammeverk for innhold og struktur i videregående opplæring. Rådet skal også være et bindeledd mellom utdanningsmyndighetene, studieforberedende videregående opplæring og UH-sektoren.

Voksne i videregående opplæring

Den nye opplæringsloven styrker voksnes rettigheter til videregående opplæring og legger til rette for fleksible opplæringsløp tilpasset voksnes ulike utgangspunkt, behov og mål. Formålet er at voksne skal kunne kvalifisere seg til arbeid eller videre utdanning, fullføre påbegynt opplæring og oppdatere kompetansen gjennom hele livet. Skoleåret 2024–2025 er det første året de nye rettighetene for voksne har vært gjeldende.

Udir har utviklet nasjonal statistikk over søkertall til videregående opplæring for voksne. I perioden 1. august 2024–31. juli 2025 er det registrert nær 23 000 søkere. 36 prosent søkte helse- og oppvekstfag, mens 38 prosent søkte studieforberedende løp eller påbygg til generell studiekompetanse. Dette er første år med statistikk, og vi har derfor ikke sammenlignbare tall fra tidligere. Statistikken er viktig for å følge utviklingen over tid. Samtidig peker kunnskapsgrunnlaget fra fylkeskommunene og statsforvalterne på både flere søkere og et tydelig endret søkemønster i

[49] NIFU, Videregående opplæring i utvikling og endring, delrapport fra prosjektet KLAR2030

den voksne målgruppen. Foreløpige tall for inneværende skoleår tyder på at søkertrykket til videregående opplæring for voksne fortsatt er høyt.

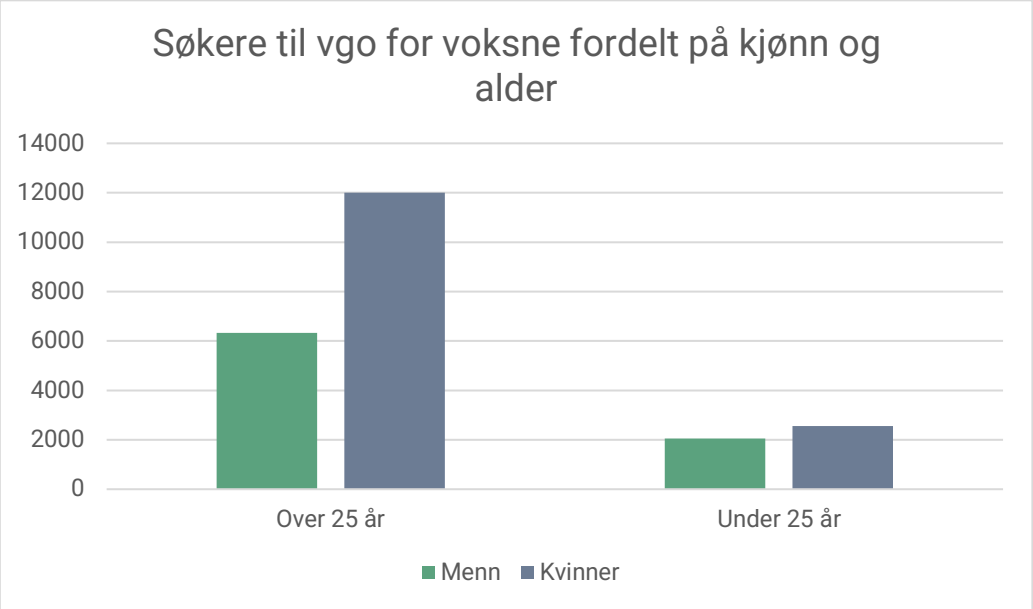

Modulstrukturert opplæring

Modulstrukturert opplæring for voksne i videregående ble innført 1. august 2024 som en permanent modell i utvalgte lærefag, med mål om bedre tilpasning til voksnes behov, utgangspunkt og livssituasjon. I skoleåret 2024–2025 deltok om lag 2 600 personer over 25 år i modulstrukturert

opplæring.[50] Siden læreplanene først ble pliktige fra 1. august 2025, forventer vi en betydelig vekst i 2025–2026.

Innspill fra fylkeskommunene viser at modulstrukturert opplæring oppleves som mer relevant og motiverende, og spørreundersøkelser viser at mange får kortere løp tilpasset realkompetanse og progresjon. Vi observerer likevel forskjeller mellom fylker og vil følge utviklingen tett for å sikre at formålet med opplæring av voksne ivaretas. Vi er videre opptatt av å se i hvilken grad innføringen av modulstrukturerte lærefag endrer søkemønsteret i retning av at modulstrukturerte alternativer blir mer attraktive. Dette kan bidra positivt til videre arbeid med utvidelse av ordningen og gjøre modulstrukturering til et strategisk grep for å møte arbeidslivets kompetansebehov.

Parallelt med at modulstrukturerte læreplaner tas i bruk, utvides ordningen til flere fag. I 2025 er modulstrukturerte læreplaner ferdigstilt i vg3 blomsterdekoratørfaget, vg3 bunadstilvirkerfaget og vg3 håndveverfaget. I 2026 kommer vg3 frisørfaget og vg3 yrkessjåførfaget, og arbeidet med vg3 barne- og ungdomsarbeiderfaget er igangsatt.

Samlet utgjør disse fagene et betydelig antall fagbrev og en vesentlig utvidelse av ordningen. Målet er at de fleste lærefag med høy andel voksne deltakere der det er stort kompetansebehov i arbeidslivet skal inngå i modulstrukturert opplæring. I tillegg til fylkeskommunene involverer Udir arbeidslivet samt HK-dir, IMDi og Nav i vurderinger av hvilke lærefag som skal modulstruktureres.

Vi vurderer at målsettingene i fullføringsreformen og kompetansepolitikken er godt forankret i fylkeskommunene, og kvalifisering av voksne er høyt prioritert. Den nye opplæringsloven har ført til reorganisering og omprioritering[51], men fylkeskommunene er fortsatt tidlig i implementeringen av nytt regelverk og vi ser at regelverket må få tid til å virke.

Samtidig benytter flere enn først antatt seg av de nye rettighetene. Flere fylkeskommuner melder om kapasitetsutfordringer knyttet til en voksende søkermasse, til de modulstrukturerte lærefagene og til opplæring for voksne generelt. Voksne får per nå ikke oppfylt retten til løpende inntak, og det er tidvis lang ventetid for realkompetansevurdering. Dette innebærer en risiko for at voksne ikke får oppfylt sin rett til opplæring eller realkompetansevurdering innen rimelig tid. Vi ser også betydelig variasjon i hvordan fylkene implementerer modulstrukturert opplæring, noe som kan føre til ulik kvalitet og tilgjengelighet på tilbudene.

Økt etterspørsel etter læreplasser for voksne skaper press i arbeidslivet, og dagens finansieringsmodell kan bli utfordret når arbeidslivet både får større ansvar for opplæring, og antallet voksne i opplæring øker.

Utvidede rettigheter for både voksne og ungdom gjør dimensjoneringen krevende, og antallet voksne som benytter rettighetene er betydelig høyere enn forutsatt. Rekruttering av lærebedrifter er

[50] Udir, Voksne i grunnopplæringen 2025
[51] NIFU, Ny opplæringslov i praksis Rapport 2025:24 Delrapport 1. Erfaringer fra første implementeringsår

en utfordring, særlig der deltakere trenger språkopplæring, og mange har komplekse løp uten tidligere fullført videregående opplæring.

I 2025 har vi utviklet en kompetansepakke for opplæring i bedrift og utarbeidet en veileder for realkompetansevurdering i grunnopplæringen, basert på tidligere retningslinjer. Vi leder et nasjonalt nettverk med fylkeskommuner og statsforvaltere som støtter implementeringen. Videre har vi iverksatt et forsøk med tilskudd for at flere voksne skal få læreplass, gjennomført dialog med de faglige rådene om kvalifisering av voksne, og gjennomført et forsøk med skriftlig-muntlig eksamen i to lærefag for yrkesfaglige utdanningsprogram. Vi har styrket kunnskapsgrunnlaget gjennom statistikk, analysenotater, dialog med statsforvalterne og involvering av fylkeskommunene gjennom spørringer samt dialog- og nettverkssamlinger.

Erfaringene fra 2025 viser at regelverket må få virke, og arbeidet med voksne inngår i arbeidet med å støtte innføringen av ny opplæringslov. Vi har satt forventninger til statsforvalternes veiledning om realkompetansevurdering og fullføringsretten, og vi vil fortsette å støtte fylkeskommunene gjennom våre virkemidler. Det er behov for mer kunnskap om voksne i grunnopplæringen og bedre statistikk over voksne, og det arbeides med å hente inn bedre data om realkompetansevurdering. Vi vil utvide modulstrukturert opplæring til flere lærefag der arbeidslivet har stort behov og voksne utgjør en høy andel av målgruppen. Nye rettigheter for ungdom og voksne øker kompleksiteten i dimensjoneringen av utdanningstilbudene. I lys av høy søkning vurderer vi hvordan fagtilbud, opplæringsmodeller og utdanningens omfang påvirker håndterbarhet og gjennomføring for ungdom og voksne. Det blir også viktig å samarbeide tett med arbeidslivet for å utnytte mulighetene i modulstrukturert opplæring og øke andelen voksne som oppnår fagbrev, slik at vi bedre møter arbeidslivets kompetansebehov. Fortsatt samarbeid med Nav, IMDi og HK-dir vil i 2026 være sentralt for å samordne innsatsen på tvers av sektorer, nå målgruppen og sikre helhetlige løp, slik at flere voksne kvalifiserer seg til arbeid eller videre utdanning.

Eksamen og standpunktvurdering

Eksamen og standpunkt har stor betydning for elevenes videre muligheter i livet, både for inntak til videregående skole, opptak til høyere utdanning og framtidig arbeidsliv. En rettferdig og pålitelig sluttvurdering er avgjørende for tilliten til hvordan elevene blir vurdert etter endt opplæring. Den teknologiske utviklingen og bruk av kunstig intelligens (KI) utfordrer legitimiteten, spesielt til vurdering av skriftlige elevarbeider. Dette stiller nye krav til profesjonsutøvelse, vurderingspraksis og eksamensformer.

I 2025 ble det besluttet å flytte våreksamen til før 17. mai. Et forslag om å endre tidspunktet for fastsetting av standpunktkarakterer og tidspunktet for offentliggjøring av trekk ble sendt på høring, og endringene trådte i kraft fra skoleåret 2025–2026.

Trygg og sikker eksamensgjennomføring

Arbeidet med å sikre resultatkravet om en trygg og sikker eksamensgjennomføring har vært høyt prioritert i 2025. Mange tiltak er iverksatt og har bidratt til at elever og privatister opplevde færre formelle feil under eksamen i 2025 enn tidligere år.

Vår vurdering av risiko før våreksamen 2026 er fortsatt høy, til tross for gjennomførte tiltak. Vi forventer at uønskede hendelser vil forekomme. Sentrale risikoområder omfatter sensur, hjelpemiddeltilgang og bruk av ikke-tillatte hjelpemidler, lokale feil i gjennomføringen og feil i våre oppgaver og IT-systemer.

Håndterbarheten i å gjennomføre eksamen lokalt for fylkeskommuner og kommuner er presset og forvaltningskostnadene for eksamensordningen har økt. Digital eksamen har bidratt til å ivareta universell utforming, økt sikkerhet, bedre personvern og gitt nye muligheter for vurdering, men IT-systemer krever også videre investeringer for å sikre robuste løsninger.

Våre tiltak på kort sikt har særlig vært knyttet til økt kvalitetssikring av IT-systemer og oppgaveproduksjon, å trygge gjennomføringen og forhindre bruk av KI og andre ikke tillate hjelpemidler. Vi har fjernet forberedelsesdelen på de fleste skriftlige eksamener, vi har redusert tilgangen til nettbaserte hjelpemidler sammen med fylkeskommunene og bedt dem om å styrke vaktholdet under eksamen.

Vi er også i gang med å innføre sikker nettleser på eksamen. Siden dette innebærer store endringer for elevene og økt teknisk kompleksitet ved gjennomføringen, gjør vi dette stegvis på flere og flere eksamener fram til 2027.

Årets eksamensgjennomføring

Udir utarbeidet i 2025 eksamensoppgaver i ca. 480 ulike fagkoder. Våren 2025 ble det avlagt 75 900 eksamener i grunnskolen, og 1900 for FOV. I videregående opplæring ble det avlagt 174 900 sentralt gitte eksamener. Omtrent 81,9 prosent var eleveksamener og 18,1 prosent var privatisteksamener. Omtrent 75,7 prosent ble avlagt i systemet for digital eksamen (EPS), mens 24,3 prosent ble avlagt i systemet for filopplastning (PGS).

Høsten 2025 ble det avlagt til sammen 36 100 sentralt gitte eksamener i videregående opplæring. 82,8 prosent var privatisteksamener mens de øvrige ble avlagt av elever med rett til enten særskilt, utsatt eller ny eksamen. Omtrent 65,7 prosent av eksamenene ble avlagt i EPS, mens 34,3 prosent ble avlagt i PGS. For FOV ble det avlagt 35 eksamener på høsten.

Totalfraværet for videregående på våreksamen var 6,7 prosent, mens det på høsteksamen var 19,5 prosent. Eksamener som fylkeskommunen har ansvar for å utarbeide er ikke med i disse tallene.

Tiltak for å styrke kvaliteten i standpunktvurderingen

Standpunktvurdering bygger på et stort lokalt handlingsrom og en tillit til lærernes profesjonelle vurderinger, noe som åpner for variasjon i praksis. Ny forskning bekrefter at det er betydelig variasjon mellom fag, lærere og skoler i arbeidet med standpunktvurdering[52]. Forskerne peker på at noen former for variasjon er faglig legitime og er blant annet knyttet til fagenes egenart og lokale rammebetingelser. Mer problematiske former for variasjon skyldes

[52] NTNU, Standpunktvurdering – praksis og prosesser i LK20

fravær av strukturer for samarbeid, der lærere kan utvikle og kalibrere felles forståelse. Dette er særlig tydelig i praktiske- og estetiske fag. Det generelle inntrykket er imidlertid at lærere samarbeider om vurdering og i stor grad diskuterer standpunktkarakterer med kollegaer før de fastsettes, men at dette i mindre grad skjer mellom skoler[53]. Felles analyse av vurderingsgrunnlag eller drøfting av konkrete elevprestasjoner og karakterer ser imidlertid ut til å få mindre plass i samarbeidene. Forskerne finner også at det er fagspesifikke vurderingskulturer knyttet til bruken av karakterskalaen, og at lærere opplever et økende karakterpress fra elever og foresatte. Videre viser evalueringen av fagfornyelsen at mange lærere opplever usikkerhet knyttet til hvordan elevenes kompetanse skal vurderes i tråd med læreplanenes intensjoner, og etterlyser mer støtte og felles forståelse for vurdering.

I 2025 har vi identifisert, og startet planleggingen av, tiltak for å styrke kvaliteten på standpunktvurdering. Vi lager planer for å tydeliggjøre rammene for standpunktvurderingen og vurderer ulike tiltak for å styrke påliteligheten i vurderingen. Dette kan være regelverksendringer eller andre virkemidler. Vi planlegger tiltak som omhandler utprøvinger eller forsøk for å styrke kunnskapsgrunnlaget videre. Vi har igangsatt tiltak for å videreutvikle støtteressurser til standpunktvurderingen og startet på en justering av læreplanen og vurderingsordningen i kroppsøving. Det kan bli aktuelt å iverksette utredninger av andre fagspesifikke problemstillinger også.

Arbeidet med å identifisere tiltak har blitt gjennomført i tett samarbeid
med Udirs referansegruppe på vurderingsfeltet og andre aktører i sektoren. Prosessen har bygget videre på et bredt forankret utfordringsbilde, oppdatert kunnskapsgrunnlag og innspill.
I 2025 har vi også bidratt i offentlig debatt om karakterpraksis og karakterinflasjon, blant annet på bakgrunn av et analysenotat vi har utarbeidet om karakterutvikling i standpunktvurdering.

Videre utvikling av sluttvurdering

Udirs strategiske prioritering er å ivareta kvaliteten ved dagens vurderingsordninger, samtidig som vi ser behov for å videreutvikle dem ut fra hvordan samfunnet og den teknologiske utviklingen endrer forutsetningene for dem. Utviklingen av KI gjør at stadig nye tiltak kreves på kort sikt og at vi må finne andre og mer robuste ordninger på lengre sikt som ikke er like sårbare. Dette gjelder særlig eksamen og vurdering av skriftlige elevbesvarelser.

Tiltakene som er iverksatt for å ivareta resultatkravet om trygg og sikker eksamensgjennomføring har vært nødvendige, men ikke tilstrekkelige til å redusere det overordnede risikobildet ved eksamen. Vår vurdering er at det må gjennomføres mer omfattende og dyptgripende endringer for å redusere risikoen til et akseptabelt nivå, jfr. mål i oppdragsbrev 2025-04 om «sikrere, mindre komplekse og mer bærekraftige eksamensordninger og eksamensformer som gir elevene god mulighet til å vise hva de har lært i faget».

[53] NTNU, Standpunktvurdering – praksis og prosesser i LK20

Vi har startet utredningen av større endringer i eksamensordningen på lengre sikt. I 2025 har vi gjennomført utprøving av langtidsoppgaven og forsøk med skriftlig-muntlig eksamen, og utredet endringer for å styrke tilretteleggingen av eksamen for praksiskandidater. I 2026 sluttfører vi evalueringen av forsøkene med langtidsoppgaven og skriftlig-muntlig eksamen. Vi vil også utrede endringer i trekkordningen og vurdere tiltak som kan redusere kostnader ved dagens sentralt gitte eksamen. Vi vil gjennomføre et strategisk fremsynsarbeid om endringer i sluttvurderingen på lang sikt, som analyserer drivkrefter og utvikler fremtidsscenarioer. Vi vil også utvikle et nytt veikart for modernisering av IT-porteføljen for eksamen og prøver. Hensikten er å redusere risiko ved eksamen og gjøre IT-løsningene mer robuste og bærekraftige. Vi vil høre endringer for å bedre tilrettelegging for praksiskandidater og utrede videre bedre løsninger for å dokumentere kompetanse før fag- og svenneprøven for denne målgruppen.

Vi har også fått et tydeligere bilde av hvordan vi kan videreutvikle standpunktvurderingen som en rettferdig og robust sluttvurdering. Vi har identifisert at det ikke er ett enkelt tiltak som vil bidra til å styrke standpunktvurderingen, men at vi bør jobbe langs flere spor samtidig. Utforskende tilnærminger, som utprøvinger og forsøk, kan bidra både til at skoler videreutvikler dagens praksis og til å gi ny innsikt for å videreutvikle vurderingsordningen. Samtidig er det behov for å fortsette å støtte praksis innenfor eksisterende rammer. Prioriterte tiltak i 2026 er derfor å sette i gang utprøvinger og/eller forsøk som gir grunnlag for å videreutvikle og styrke rammene for standpunktvurderingen, i tillegg til å utvikle støtteressurser.

Sentrale spørsmål fremover er hvordan Udir i større grad kan bidra til å styrke den faglige utviklingen i sektoren om vurdering, støtte profesjonen og sikre at vurderingssystemet fungerer etter intensjonen. Vi vil også fortsette å støtte sektor gjennom tydelig kommunikasjon, veiledning og samarbeid med kommuner, fylkeskommuner og statsforvaltere.

Nasjonale prøver og kartleggingsprøver

Utdanningsdirektoratet har fått i oppdrag å utvikle nye prøver med læringstøttende formål, oppdrag 2025-018. Dagens nasjonale prøver vil være i bruk fram til de nye prøvene er utviklet.

Vi vurderer at gjennomføringene av nasjonale prøver og kartleggingsprøver i 2025 i hovedsak har vært vellykket. Det har vært få utfordringer med de tekniske løsningene.

Andelen elever som gjennomfører prøver har vært stabil de siste årene, med en liten nedgang for kartleggingsprøvene på 1. trinn.

472 439 elever gjennomførte nasjonale prøver i 2025. Dette utgjør 93 prosent av elevene som ble påmeldt. 5 prosent av elevene ble fritatt. Dette er samme andel som for de to foregående årene. 86 018 elever gjennomførte kartleggingsprøvene på 1.trinn og 110 580 gjennomførte kartleggingsprøvene på 3.trinn.

Nasjonale prøver og kartleggingsprøver skal i størst mulig grad være inkluderende og brukervennlige. I 2025 har vi videreutviklet prøvene slik at de er bedre tilgjengelige for elever med syns- og hørselsnedsettelser.

Individuelt tilrettelagt opplæring til rett tid

Elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, kan ha rett til individuelt tilrettelagt opplæring (ITO). Andelen elever som har vedtak om ITO i grunnskolen har vært stabil på rundt 8 prosent de siste årene. Høsten 2025 hadde 7,6 prosent av elevene vedtak om ITO, som er en liten nedgang fra 2024 [54]. Etter endringer i opplæringsloven fra 2024 telles ikke vedtak om personlig assistanse med som ITO. Dette forklarer sannsynligvis nedgangen.

Hovedregelen for individuelt tilrettelagt opplæring er at eleven skal ha opplæring i klassen/basisgruppen hvis det er mulig. Siden 2016–17 har andelen av elevene med ITO som hovedsakelig får individuelt tilrettelagt opplæring i den ordinære klassen gått betydelig opp. I 2016–17 fikk 37 prosent av elevene hovedsakelig individuelt tilrettelagt opplæring i den ordinære klassen, mens i 2025–26 er andelen 49 prosent. Vi ser imidlertid en liten nedgang fra forrige skoleår i andelen som hovedsakelig får opplæring i den ordinære klassen.

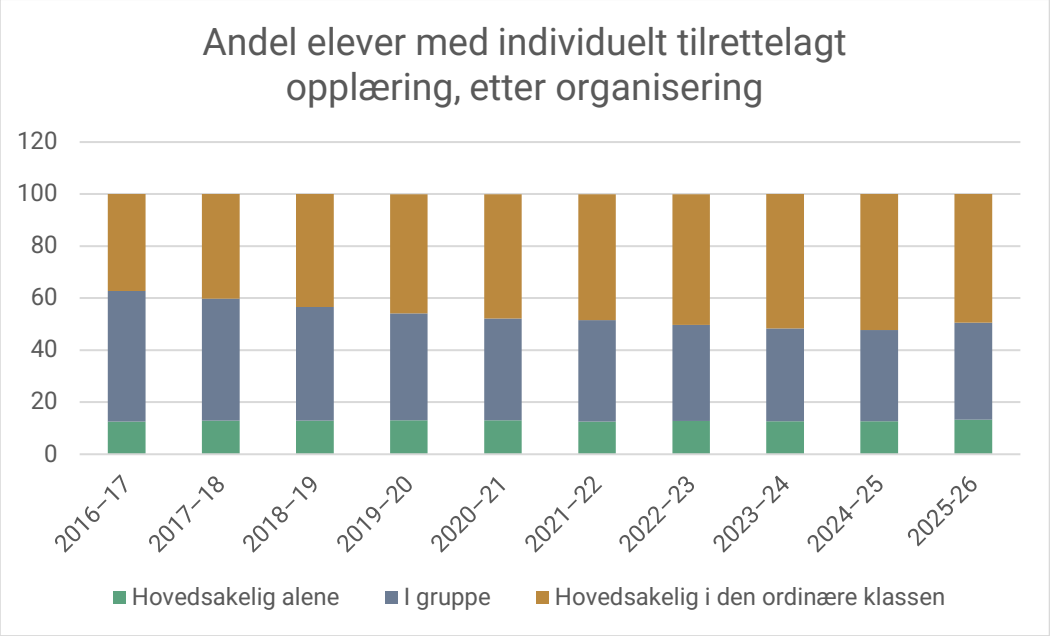

Finnmark har høyest andel elever med individuelt tilrettelagt opplæring med 9,5 prosent, mens Telemark ligger lavest med 6,5 prosent. Det er betydelig variasjon mellom kommuner i samme fylke. I kommunen med størst andel elever individuelt tilrettelagt opplæring har 21 prosent av elevene vedtak.

Det er trolig sammensatte årsaker til at omfanget av individuelt tilrettelagt opplæring varierer på tvers av skoler, fylker og kommuner. På den ene siden kan elevenes behov variere fra sted til sted. På den annen side kan skoleeiere og skoleledere ha ulik tilnærming til hva som skal løses innenfor

[54] Udir, Fakta om grunnskolen 2025–2026

tilpasset opplæring og hva som krever vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring. De kan også ha ulik tolkning av opplæringsloven. Hvis det er få elever i klassen, kan det for noen også være lettere å tilrettelegge undervisningen uten ITO.

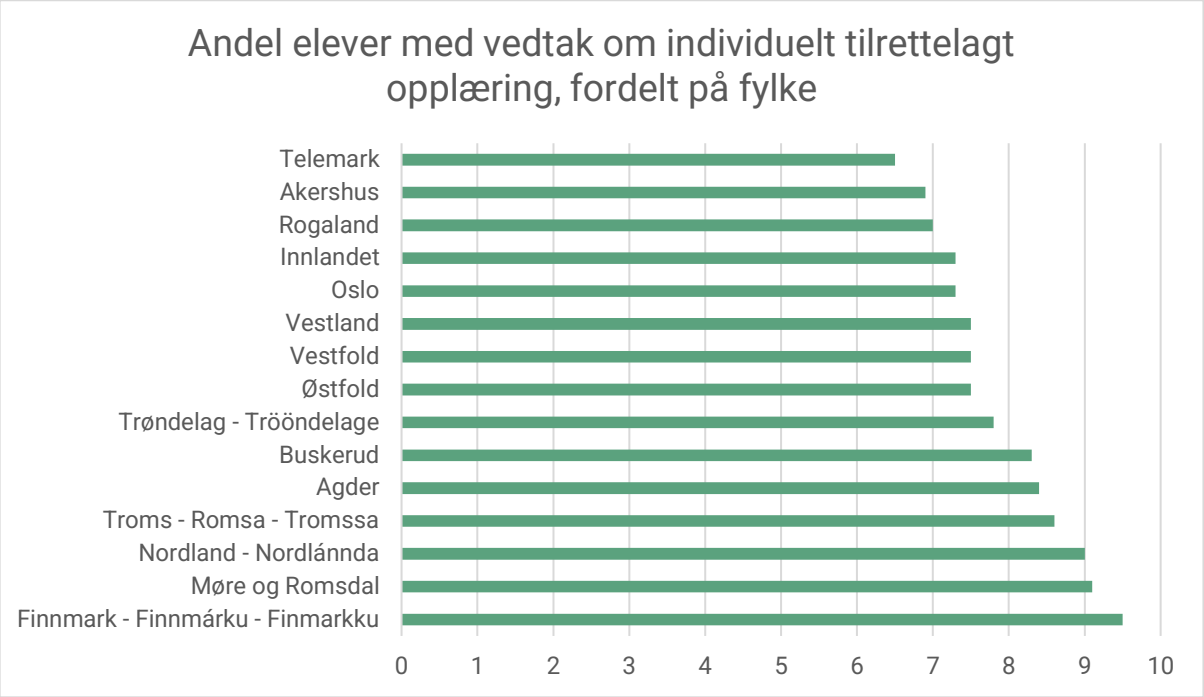

Vi har ikke nasjonal statistikk over andelen elever i Vgo med vedtak om ITO. Et anslag viser at andelen kan være på 2,5- 4 prosent, men dette er usikre tall. Men vi kan si med sikkerhet at andelen elever som har ITO synker markant når de går fra grunnskolen til videregående opplæring[55]. Denne nedgangen skyldes ikke nødvendigvis at behovene forsvinner, men at videregående opplæring er organisert på en måte som gjør at støtte gis gjennom andre ordninger enn formelle enkeltvedtak. Fylkeskommunale PP-ledere vurderer videregående opplæring som mer fleksibelt, motivasjonsstyrt og med flere muligheter for tilrettelegging enn i grunnskolen, særlig i fag og yrkesopplæringen, men også på studieforberedende programstøtte gjennom tilpasset opplæring[56].

Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis var en nasjonal satsing som skulle styrke kompetansen i hele laget rundt barn og elever, i barnehage, skole og PP-tjenesten, slik at alle barn og unge får et godt tilpasset og inkluderende tilbud. Satsningen ble avsluttet i 2025, men intensjonen og temaene skal ivaretas innenfor i det helhetlige systemet for kompetanse- og karriereutvikling.

Sluttrapporten[57] fra evalueringen av Kompetanseløftet for inkluderende praksis viser at satsningen har hatt positiv betydning for arbeidet med tilrettelegging for barn og elever, men at effektene

[55] Udir, Fakta om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning
[56] Ideas2evidence, På vei mot mer inkluderende praksis – Status og behov i PPT, skoler og barnehager fem år etter Meld. St. 6
[57] NTNU Samfunnsforsking,Et løft for samarbeid, men ikke for praksis?

varierer mellom kommuner og skoler. Satsingen har styrket strukturer, samarbeid og profesjonsfellesskap, noe som legger et bedre grunnlag for tidlig innsats og mer inkluderende praksis. Dette kan gi elever med behov for tilrettelegging bedre oppfølging enn tidligere.

Samtidig peker rapporten på at forbedringene i praksis ikke er så tydelige og gjennomgående som forventet. Effekten er størst i miljøer der satsingen har vært solid forankret i tydelig ledelse og langsiktige partnerskap med en felles forståelse av mål, roller og ansvar. I slike tilfeller ser man mer systematikk i oppfølgingen av elever med særskilte behov.

Vektleggingen av inkluderende praksis har vært prioritert i kompetanseløftet. Samtidig ser det ut som at dette brede inkluderingsfokuset kan ha ført til at spesialpedagogisk dybdekompetanse blir mindre tilgjengelig, og at laget rundt eleven fortsatt mangler kompetanse for tilrettelagt opplæring. Dette er et funn som også kommer frem i den første delrapporten fra evalueringen av opplæringsloven der tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging trekkes frem som det mest krevende området for kommuner og fylkeskommuner å følge opp[58].

Kunnskap om tidlig innsats og tilpasset opplæring i skolen

Elever med behov for ITO trenger gode tiltak både for å klare å fullføre opplæringen sin, og for å være en del av fellesskapet på skolen. I oppdragsbrev 25-01 *Kunnskap, status og tiltak for å sikre bedre tidlig innsats og tilpasset opplæring* har direktoratet sammenstilt kunnskap om blant annet situasjonen for elever med ITO. Denne delrapporten ble sendt i til KD 26. februar 2026.

Oppsummert kan vi si at sammenstillingen viser at arbeidet med tidlig innsats er styrket de siste årene. Den positive utviklingen viser seg blant annet ved at flere elever har ITO i klassefellesskapet, noe som kan bety en mer inkluderende praksis. Det er imidlertid store variasjoner. Dette gir seg utslag i store forskjeller mellom skoler og kommuner i andelen elever med vedtak om ITO, størrelsen på vedtakene, og hvordan ITO organiseres. Vi kan anta at barn og elever fortsatt får ulike tilbud avhengig av hvor de bor og hvilken skole de går på. Trekk ved kommunen kan være en del av forklaringen på variasjonen vi ser. Gjennom statsforvalterne melder flere kommuner om utfordringer med gjennomføring av tildelte timer, for eksempel når tilrettelegging ikke blir gitt fordi personalet må fungere som vikarer. Det er også økende press på grenseflater mellom juridiske rettigheter, pedagogiske vurderinger og organisering av skolens ressurser.

Til tross for at elevgruppen vurderes til å ha mer komplekse behov, har andelen barn og elever som mottar spesialpedagogisk hjelp og ITO vært stabilt på nasjonalt nivå de siste årene. Dette kan være et tegn på at man har lykkes bedre med inkludering og tidlig innsats de siste årene. Hva dette betyr for elevenes trivsel og læringsutbytte har vi ikke tilstrekkelig kunnskap om.

[58] NIFU, Ny opplæringslov i praksis Rapport 2025:24 Delrapport 1. Erfaringer fra første implementeringsår

For å få bedre innsikt om bruken av individuelt tilrettelagt opplæring i videregående opplæring har vi bedt statsforvalterne om å rette særskilt oppmerksomhet mot dette i 2025. Resultatene får vi i mars 2026, og det vil være et prioritert område å følge opp.

Kunnskapsoppsummeringen om tidlig innsats og tilpasset opplæring (svar på OB 25-01 *Kunnskap, status og tiltak for å sikre bedre tidlig innsats og tilpasset opplæring*) peker videre på at arbeidet med tidlig innsats, inkludering og individuell tilrettelegging kan forstås som et *gjenstridig problem*, preget av komplekse utfordringer som krever samordnet innsats på tvers av sektorer og tjenester. Det vil derfor være behov for kontinuerlig statlig oppmerksomhet og oppfølging av feltet.

Det videre arbeidet er todelt. For det første er det behov for å videreføre og styrke eksisterende virkemidler som allerede bidrar i riktig retning, men som må målrettes bedre for å gi effekt der utfordringene er størst. For det andre er det behov for enkelte nye grep som kan styrke kunnskapsgrunnlaget, gi bedre beslutningsstøtte lokalt og gjøre det enklere å realisere intensjonene om tidlig innsats og inkludering innenfor faktiske rammebetingelser. Se utdyping av dette under rapporteringen på mål 5.

Utvikling av nytt system for kompetanse- og karriereutvikling (SKK)

Arbeidet med å etablere og videreutvikle SKK har vært en stor leveranse i 2025, som er forankret i strategi for kompetanse- og karriereutvikling for ansatte i barnehage og skole. En vesentlig del av arbeidet i 2025 har vært knyttet til utarbeidelse og høring av tre nye forskrifter for videreutdanning og kollektiv kompetanseutvikling i barnehage og grunnopplæringen. De nye forskriftene ble fastsatt i januar 2026.

Direktoratet har også utredet og svart på flere deloppdrag som handler om oppfølging og evaluering av tiltakene i strategien, og om vår egen rolle i å støtte og samhandle med aktørene i sektor. Udir har hatt utstrakt dialog med statsforvalter, partene i arbeidslivet og universiteter og høyskoler (UH) i arbeidet med forskriftene og omlegging av ordningene for kompetanseutvikling. Udir har også levert en omfattende utredning og forslag på tilleggsoppdrag om lederutdanning og -utvikling. Deloppdraget om videreutvikling av oppfølgingsordningen er nærmere omtalt under mål 4.

Udir forvalter flere ordninger i tillegg til tiltakene under strategien, som har samme formål å styrke kompetansen til ansatte i barnehage, skole og SFO. Utdannings- og rekrutteringsstipend gir skoleeiere mulighet til å søke støtte for ansatte som mangler godkjent lærerutdanning og for personer de ønsker å rekruttere, særlig innen yrkesfaglige utdanningsprogram. Ordningen brukes særlig av fylkeskommunene og har bidratt til å sikre nødvendig kompetanse i fagopplæringen.

Udir har forvaltet tilskuddet til profesjonsfaglig veiledning av nyutdannede lærere, som er et viktig tiltak i strategien. Tiltaket har økt i budsjettomfang og har utvidet målgrupper de siste årene, og resultater fra blant annet TALIS 2024 viser en positiv utvikling i antall nyutdannede lærere som får veiledning i overgangen til arbeidslivet.

I 2025 ble det godkjent 5 815 søknader om videreutdanning for lærere i grunnopplæringen. I tillegg til dette kommer videreutdanning for yrkesfaglærere, rektorutdanning, videreutdanningsmoduler for skoleledere og utdannings- og rekrutteringsstipend. Søkertallene for lærere i grunnopplæringen viser tydelig høy etterspørsel etter kompetanse innen flere av de nasjonalt prioriterte fagområdene.

Spesialpedagogikk hadde flest godkjente søknader, med 1418 lærere godkjent av skoleeier, godt over det nasjonale måltallet om minst 800 deltakere. Også praktiske og estetiske fag var et prioritert område, men her ble ikke måltallet på 1000 deltakere nådd; totalt 562 søkere ble godkjent. I de øvrige nasjonalt prioriterte fagene var det også betydelig søkning: matematikk (544), norsk (525) og engelsk (444). 366 lærere søkte seg til videreutdanning i andrespråkpedagogikk.

Tallene viser samlet sett at sektoren fortsatt har stort behov for videreutdanning, og at særlig spesialpedagogikk skiller seg ut som et område med høy og økende etterspørsel, både for lærere i barnehagen og grunnopplæringen. Den store søkningen til spesialpedagogikk er en utvikling vi har sett de siste årene, og også søkningen til andrespråkspedagogikk er i tråd med funnene fra TALIS om økende behov for kompetanse for å møte et økt mangfold og mer uro i klasserommene.

Evalueringen av ny kompetansemodell[59] viser at det er etablert en robust infrastruktur for kollektiv kompetanseutvikling, og at det er sterk støtte til intensjonen bak partnerskapsmodellen både fra UH og praksisfeltet. Samtidig viser evalueringen at det er variasjon i kvaliteten på det lokale samarbeidet, og i UH-sektorens kapasitet til å delta i partnerskap, noe som påvirker ordningens «doble formål»: at erfaringer fra partnerskapene også skal tilbakeføres til og styrke lærerutdanningene.

Videre arbeid med SKK

Gode muligheter for kompetanse- og karriereutvikling gjennom yrkeslivet er nødvendig for at lærere kan møte kravene i en stadig mer kompleks lærerrolle. Lærere etterspør særlig kompetanse for å kunne mestre den teknologiske utviklingen og for bedre å kunne ivareta et økt mangfold i elevgruppa. Ordningene for kompetanseutvikling er statens viktigste virkemiddel for å sikre at lærere og ansatte i andre yrkesgrupper i barnehage og skole får nødvendig kompetanseutvikling, og sikrer også likebehandling ved at lærere i alle landets kommuner kan ha mulighet til å delta, uavhengig av ressurssituasjonen lokalt.

Arbeidet i 2025 har lagt et godt grunnlag for å videreutvikle tiltakene for kompetanseutvikling, som fases inn i 2026. Samordning og forenkling for bedre å kunne støtte de lokale behovene for kompetanseutvikling er viktige målsettinger med endringene som gjennomføres. Målgruppene for kompetanseutvikling utvides, noe som særlig er viktig for de som jobber i laget rundt eleven. Vi vurderer at det likevel er en risiko for at det fortsatt kan være krevende å orientere seg i de ulike ordningene. Det er fortsatt et behov for å samordne og forenkle ordningene for de ulike brukergruppene. Kommunene har også ulik grad av kapasitet og ressurser til å prioritere kompetanse- og karriereutvikling for lærere og ansatte i andre yrkesgrupper i barnehager og skoler. Direktoratet har lagt stor vekt på dialog og kommunikasjon med sektor for å legge best mulig til rette for god bruk av ordningene, og vil aktivt følge opp informasjons- og kommunikasjonsarbeidet videre.

[59] OsloMet AFI, Sluttrapport: Evaluering av ny kompetansemodell

Udir skal etablere arenaer for samarbeid og dialog med aktører og partene i arbeidslivet, både en felles referansegruppe for kompetanseutvikling, nettverk med fylkeskommunene og et nettverk for samarbeid med UH-sektoren. Det er blant annet behov for god oversikt og koordinering av tilbudene for videreutdanning, og det er fortsatt behov for å styrke arbeidet med partnerskap mellom UH og praksisfeltet i ordningene for kollektiv kompetanseutvikling.

Udir skal ha ansvaret for å følge med på bruken og nytten av ordningene gjennom kunnskapsinnhenting, rapportering og evaluering. Vi vil lyse ut et oppdrag om en nullpunktsmåling i 2026, som grunnlag for videre evaluering og vurdering av måloppnåelse.

Fra 2026 skal den øremerkede tilskuddsordningen for profesjonsfaglig veiledning av nyutdannede lærere og barnehagelærere overføres til kommunerammen. Vår vurdering er at dette innebærer en risiko for at veiledning blir nedprioritert lokalt. Vi vil vurdere hvordan vi kan bidra til å utvikle dette feltet videre, blant annet om UH-sektoren kan få en mer sentral rolle i å støtte barnehage- og skoleeiere. Å opprettholde et godt videreutdanningstilbud i veiledning er også vesentlig.

Mål 3 - Trygge og gode barnehage- og skolemiljø

Målet omhandler Udirs innsats for å ivareta at alle barn og elever skal ha et trygt og godt barnehage- og skolemiljø som fremmer helse, inkludering, trivsel og læring.

Styringsparametere
- Utvikling i trivsel og tilhørighet
- Utvikling i bekymringsfullt fravær
- Sektorenes forebyggende arbeid

Resultatkrav 2025
- Flere barn og elever trives i barnehage, SFO og på skole
- Oppfølgingen av oppdrag knyttet til tiltak i Meld. St. 34 En mer praktisk skole
- Oppfølging av statsforvalterne for å styrke skoleeiernes arbeid med skolemiljø og redusere saksbehandlingstid i håndhevingsordningen
- Økt kunnskap om hvordan aktivitetsplikten fungerer i barnehager og skoler

Trygghet og trivsel er grunnleggende betingelser for at barn og elever skal kunne leke, lære, utvikle seg og delta aktivt i barnehage, SFO og skole. Vårt kunnskapsgrunnlag viser at det store flertallet av barn og elever trives godt, noe som er avgjørende for både læringsutbytte og deltakelse. Samtidig er det variasjoner i hvor godt barnehager og skoler lykkes med å skape trygge, inkluderende miljøer. Vi vet at for å bygge og vedlikeholde et trygt og godt barnehage- og skolemiljø må arbeidet være langsiktig og systematisk.

Erfaringer fra Læringsmiljøprosjektet og fra skoler som er nominert til Dronning Sonjas skolepris, viser at kontinuerlig arbeid for et trygt og godt miljø og reell inkludering virker i barnehager og skoler. Effekten kommer når innsatsen er målrettet og tydelig, og når hele profesjonen arbeider systematisk med relasjoner, deltakelse og barn og elevers medvirkning i hverdagen. Vi ser at sektoren blir stadig mer bevisst betydningen av kulturbygging. Samtidig viser tilbakemeldinger fra statsforvalterne at barnehager og skoler ønsker tydeligere styringssignaler og støtteverktøy i sitt langsiktig forbedringsarbeid.

Bekymringsfullt fravær hos elever kan gå ut over faglig og sosial utvikling, og ha konsekvenser for eleven både på kort og lang sikt. Og tall viser[60] at fraværet i skolen øker på både time- og dagsnivå. For å løse dette kreves systematisk oppfølging av eleven fra første fraværsdag og et tettere

[60] Udir, Fravær på 10.trinn for skoleåret 2023-24

samarbeid i laget rundt barnet[61]. Udir har i 2025 utviklet veiledning om fraværsreglene, tydelige råd om oppfølging av bekymringsfullt skolefravær og skal styrke denne innsatsen ytterligere i tiden framover.

Trivsel i barnehage, SFO og skole

Kunnskapsoversikten *Barns trivsel i barnehagen*[62] viser at flertallet av barna har positive opplevelser i barnehagen, men omtrent ett av ti barn sier at de har negative erfaringer og mistrives. Barn i sårbare posisjoner, for eksempel barn med særskilte behov og barn fra språklige minoriteter, pekes på i kunnskapsoversikten at kan være i en dobbel utsatt posisjon. Etter vår vurdering understreker disse funnene behovet for målrettede tiltak som styrker relasjoner, språkstøtte og deltakelse i fellesskapet, samt jevnlig etterspørring av barnas egne erfaringer som en integrert del av kvalitetsarbeidet.

Retten til et trygt og godt miljø gjelder hele skoledagen, også i SFO. Forskning[63] viser at relasjoner av høy kvalitet mellom ansatte og barn, og mellom barna, er en nøkkelfaktor for å forebygge mistrivsel, mobbing og utenforskap. Samtidig viser både sektorerfaringer og tilsynsdata at SFO ofte ikke inkluderes systematisk i skolens helhetlige arbeid med trygt og godt skolemiljø. Evalueringen av implementering av rammeplanen for SFO[64] viser at for mange skoler og SFOer strever med å samarbeide om en helhetlig skolehverdag for barna. Dermed utnyttes ikke SFO som den viktige forebyggingsarenaen den kan være.

Elevundersøkelsen 2025[65] viser en utvikling i positiv retning på flere sentrale indikatorer. Andelen elever som rapporterer mobbing har gått ned sammenlignet med de tre foregående årene, til nivåer på om lag 11 prosent på 7. trinn, 10 prosent på 10. trinn og 6 prosent på Vg1.

[61] Udir, Slik kan skolen håndtere bekymringsfullt fravær
[62] Læringsmiljøsenteret, Barns trivsel i barnehagen - En kunnskapsoversikt
[63] Universitet i Stavanger, Trygt og godt miljø i barnehage, skole og SFO
[64] NTNU samfunnsforskning, Innføring av rammeplan i SFO: Sluttrapport fra evalueringen av de første årene med rammeplan
[65] Udir, Elevundersøkelsen

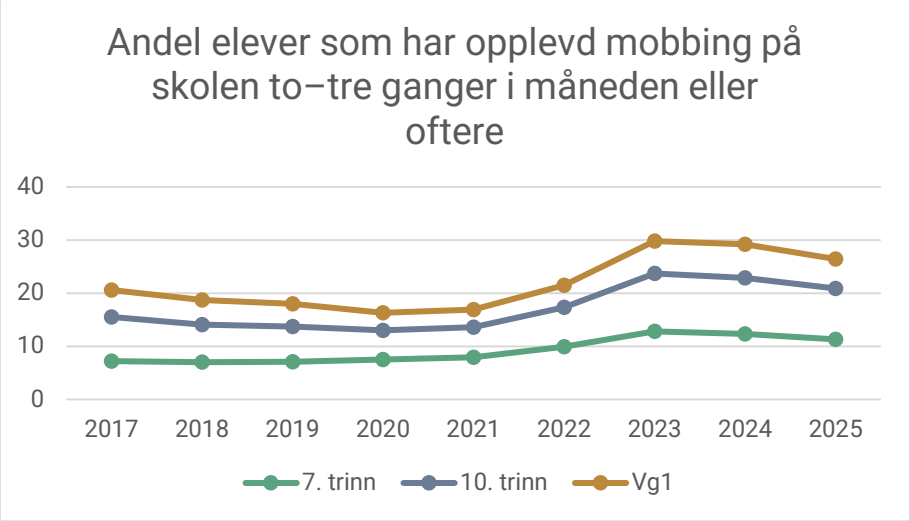

Bildet av trivsel er samtidig generelt godt og i bedring; andelen som rapporterer høy trivsel har økt med om lag ett prosentpoeng på alle trinn fra i fjor. På Vg1 oppgir 89 prosent at de trives, på 7. trinn 85 prosent og på 10. trinn 83 prosent.

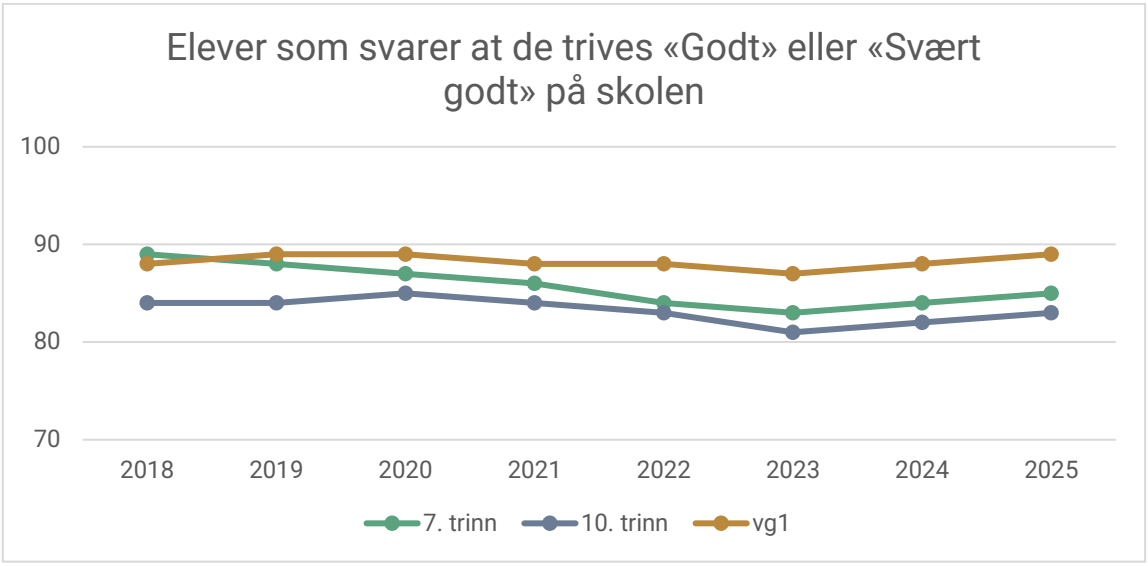

Det er verdt å merke seg at en betydelig andel elever som rapporterer mobbing likevel sier at de trives, særlig på 7. trinn og Vg1.

Støtte fra lærer er en viktig driver for både trivsel og læringsmotivasjon. Derfor er det positivt at elevenes opplevelse av støtte fra lærer i 2025 har økt på alle trinn sammenlignet med 2024 og 2023. Etter flere år med fallende motivasjon ser vi dessuten en moderat, men positiv vending. På 10. trinn øker andelen elever som er interesserte i å lære med om lag tre prosentpoeng, og på Vg1 med om

lag to prosentpoeng. På 7. trinn er det en liten nedgang, men totalbildet er i bedring. Elever på yrkesfag rapporterer i langt større grad enn elever på studieforberedende at de liker skolearbeidet.[66]

Kompetansetiltak og utvikling av nytt kunnskapsgrunnlag

Læringsmiljøprosjektet[67] har i 2025 fortsatt som et sentralt tiltak for å styrke arbeidet med trygge og gode barnehage- og skolemiljø. Prosjektet skal bidra med veiledning og kompetanseutvikling til ansatte, ledere og eiere i både barnehager og skoler. I 2025 har 27 barnehager og 27 skoler i 16 kommuner startet i en ny pulje, samtidig som de 30 skolene og 27 barnehagene som startet i 2024 viderefører arbeidet fram til 2026. Parallelt er rekrutteringen til en ny pulje med oppstart våren 2026 i gang. Deltakerne som startet i 2025 vil bli evaluert av NTNU og Dronning Mauds minne for å sikre en kunnskapsbasert videreutvikling av prosjektet.

Arbeidet med Dembra har fortsatt, med særskilt vekt på forebygging av gruppefiendtlighet og ekstremisme, og høsten 2025 startet utviklingen av et eget Dembra-tilbud for barnehage. I 2025 ble det igangsatt en evaluering av Dembra som avsluttes i 2027.

I OB2025 -10 *Utvikle en ny skolemiljøundersøkelse* har vi fått i oppdrag om å starte utviklingen av konsept for en ny skolemiljøundersøkelse. Undersøkelsen skal støtte arbeidet med elevenes skolemiljø og på sikt erstatte Elevundersøkelsen. I april leverte vi en overordnet plan for arbeidet med å utvikle en ny undersøkelse, der vi omtalte sentrale utredningsspørsmål og veivalg, overordnet fremdriftsplan og anslag over kostnader. Udir skal utvikle et konsept for undersøkelsen, og en plan for overgangen fra Elevundersøkelsen til en ny undersøkelse. Flere hensyn må tas for å få til hensiktsmessig innretning på den nye undersøkelsen. Blant annet blir det viktig å få til god nok informasjonsinnhenting innenfor personvernregelverket. Undersøkelsen må også ses i sammenheng med øvrige verktøy i kvalitetsutviklingssystemet, som læringsstøttende prøver. Et godt beslutningsgrunnlag er viktig for å få et godt resultat, og gjennom prosessen vil vi hente innsikt fra flere aktører, både elever, lærere, skoleeiere og fagmiljøer. Vi vurderer at tiltakene samlet sett vil bidra til at skolene kan jobbe mer målrettet med å forebygge og følge opp elevenes skolemiljø.

Fravær

Fraværet er økende både i grunnskolen og i videregående opplæring. Trenden er at flere elever har høyt fravær og færre har lavt, og både time- og dagsfraværet stiger. I videregående er gjennomsnittet nå rundt fem fraværsdager og 20 timer, omtrent én dag og én time mer enn i fjor. Om lag elleve prosent av elevene har fravær 20 dager eller mer. På 10. trinn ligger gjennomsnittet på rundt ni dager og åtte timer, også her er det økning. Jentene har mer fravær enn guttene, og geografiske forskjeller er tydelige.

[66] Udir, Elevundersøkelsen 2025
[67] Udir, Læringsmiljøprosjektet

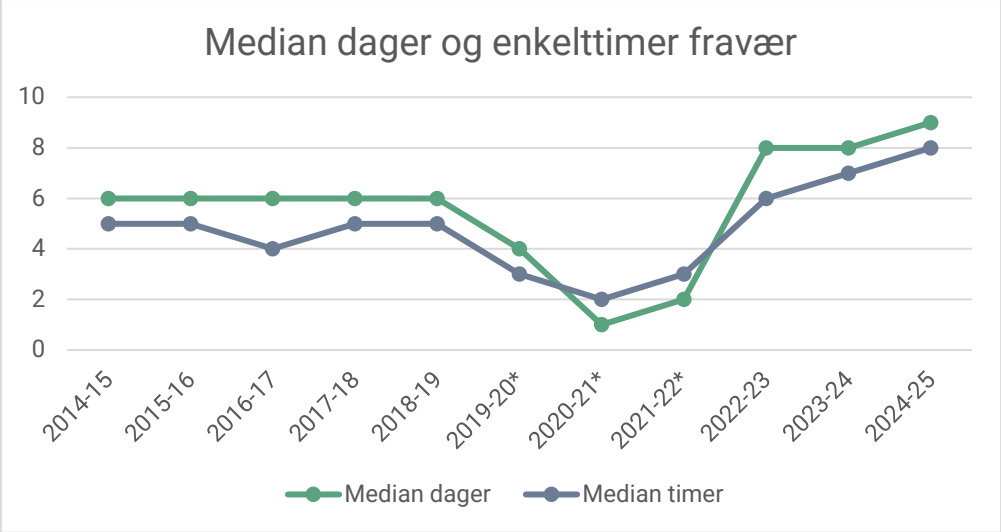

Opplæringsloven tydeliggjør kommunens og fylkeskommunens ansvar for å følge opp fravær fra første dag. Tilstedeværelse på skolen er avgjørende både for elevenes læring, for at de skal få den opplæringen de har krav på, og for deres sosiale utvikling. Det er derfor nødvendig både å arbeide forebyggende med fravær og å sikre at elever med bekymringsfullt fravær får rask og god hjelp og oppfølging. Dette krever et tett tverrfaglig samarbeid mellom skolen, PP-tjenesten, skolehelsetjenesten og andre relevante tjenester.

Vi har utviklet kunnskapsbaserte råd[68] for håndtering av bekymringsfullt fravær og formidler disse gjennom ulike kanaler for å nå ut til alle som jobber med barn og unge. Sammen med Bufdir, Helsedirektoratet, Statped og FHI utvikler vi nå en nasjonal faglig retningslinje for forebygging og oppfølging av fravær. Formålet med retningslinjen er å gi ansatte i skolen, PP-tjenesten og skoleeiere tydelige faglige anbefalinger om hvordan fravær kan forebygges, og hvordan elever med bekymringsfullt skolefravær best kan følges opp.

Anbefalingene er også relevante for ansatte i skolehelsetjenesten og andre tjenester for barn og unge, som barnevernstjenesten, oppfølgingstjenesten, NAV, fastleger og spesialisthelsetjenesten. Retningslinjen skal samtidig støtte kommuner og fylkeskommuner i rollen som tjenesteutøvere, og gi foreldre og elever bedre oversikt over hva de kan forvente av oppfølging og samarbeid. Retningslinjen er planlagt sendt på høring 31. mai 2026. Den skal følgeevalueres, og det skal utvikles egne støtteressurser.

For å kunne utvikle mer treffsikre tiltak, vil vi forbedre datagrunnlaget. Dette gjøres blant annet gjennom arbeidet med å utvikle individregistre for barnehage og skole, noe som vil gi oss bedre nasjonale fraværsdata.

[68] Udir, Fravær i skolen

Styrking av lokalt arbeid med trygt og godt barnehage- og skolemiljø

I 2025 har Udir fulgt opp Meld. St. 34 *En mer praktisk skole* gjennom strategisk utviklingsarbeid, økonomiske virkemidler og målrettet kompetansestøtte. Vi har bidratt inn i arbeidet med utviklingen av nasjonal strategi for barnehage- og skolemiljø, som bygger på gjeldende regelverk, tilsynserfaringer og forskning, blant annet Udirs kunnskapsoppsummeringer og funn fra Elevundersøkelsen.

For å styrke kommunenes arbeid med skolemiljø er det etablert en tilskuddsordning for kommuner med særskilte utfordringer. 63 kommuner har mottatt totalt 45 millioner kroner til etablering eller styrking av skolemiljøteam, midler som også kan nyttes til forebyggende arbeid i barnehager. Tilskuddet bidrar til lokal kapasitetsbygging og bedre systematisk arbeid med forebygging.

Videre er det tildelt 80 millioner kroner til 11 bykommuner for å etablere eller styrke tverrsektorielle beredskapsteam mot barne- og ungdomskriminalitet og utrygge skolemiljø. Teamene skal sikre helhetlig innsats i samarbeid mellom skole, barnevern, politi og andre tjenester.

Mobbeombudsordningen er videreført med 9 millioner kroner i delfinansiering og 1 million til faglig oppfølging. Ombudene gir lavterskel støtte og bidrar til at barns og elevers rett til et trygt psykososialt miljø blir ivaretatt. I Meld. St. 34 *En mer praktisk skole* varsler regjeringen at den vil gjøre endringer i mobbeombudsordningen. Udir vil følge opp disse endringene når de blir innført.

Rapporten *Et jevner utdanningsløp* viser bl.a.[69] betydningen av relasjonskompetanse, systematisk forebygging og tydelige samarbeidsstrukturer. Skolemiljøteam og beredskapsteam styrker kommunenes handlingsrom i krevende situasjoner, mens mobbeombudene gir uavhengig veiledning knyttet til elevenes rettigheter og klagemuligheter.

Samtidig ser vi utfordringer som kan påvirke måloppnåelsen. Forutsigbar finansiering er avgjørende for å sikre langsiktig kapasitet og for å beholde nødvendig kompetanse lokalt. En presset kommuneøkonomi kan føre til at roller som miljøarbeidere og sosiallærere nedprioriteres, noe som kan svekke muligheten til å bygge gode lag rundt barnet.

Vi har bidratt til å øke kunnskapen om aktivitetsplikten i sektor gjennom tilpasset innhold på udir.no. Disse kobler regelverk tettere til praksis. Vi har også utviklet kunnskapsbaserte råd om hva barnehager[70] og skoler kan gjøre når et barn ikke har det trygt og godt, som støtte til ansatte. Disse er spredt til ansatte og ledere i skoler via ulike kanaler.

Vi vurderer at veiledning, kompetanseutvikling og kunnskapsbaserte råd samlet sett styrker sektorens evne til å skape trygge, gode og inkluderende barnehage- og skolemiljøer[71]. Dette er tiltak som gir konkrete verktøy for å omsette forsknings- og regelverkskrav til relevant praksis. Tilskuddsordninger og mobbeombud bidrar til å bygge kapasitet i kommunene og gi støtte til barn

[69] Kunnskapsdepartementet, Rapport: Et jevnere utdanningsløp
[70] Udir, Barnehagemiljø
[71] Udir, Skolemiljø

og foreldre, mens oppfølgingen av statsforvalterne sikrer at håndhevingsordningen fungerer etter intensjonen. For å sikre varig effekt er det behov for at kommunene og fylkene støttes videre i implementering og kompetanseutvikling.

Håndhevingsordningen

Formålet med håndhevingsordningen er å sikre at elever og foreldre har mulighet til å få sin sak vurdert utenfor skolen. Forskning viser[72] at tidlig og kvalitetssikret intervensjon er avgjørende for å forebygge langvarige konsekvenser av mobbing og utrygge skolemiljøer. Statsforvalterne har over tid systematisk jobbet med å få ned saksbehandlingstiden i disse sakene. Tertialrapporteringen per 31. august viser en svak nedgang i antall meldte saker og redusert saksbehandlingstid.

Selv om saksbehandlingstiden er redusert, er det fortsatt behov for å jobbe med kvaliteten i sakene. I 2025 har Udir gjennomført flere tiltak for å styrke statsforvalternes kompetanse og praksis i håndhevingsordningen. Selv om det er en svak nedgang i innkomne saker, rapporterer embetene at sakene nå er mer komplekse og sammensatte. Etter vår vurdering har Udirs og embetenes tiltak i 2024 og 2025 bidratt til raskere, bedre kvalitet og en noe mer enhetlig praksis nasjonalt.

Videre arbeid med trygt og godt barnehage- og skolemiljø

Det store flertallet av barn og elever trives i barnehagen og på skolen, og vi ser tegn til at den negative utviklingen i trivsel og mobbing vi har sett de siste årene er i ferd med å snu. Dette er en positiv utvikling som Udir skal støtte opp om. Framover vil vi styrke arbeidet med å sikre at alle barn og elever har et trygt og godt barnehage- og skolemiljø. Vi vil legge større vekt på helhetlig og forebyggende praksis, med mål om å fremme trivsel, tilhørighet og læring. Udir vil fortsatt støtte barnehager, skoler, og kommuner som jobber for et trygt og godt miljø, og som trenger veiledning og bistand, blant annet gjennom Læringsmiljøprosjektet. Vi vil også prioritere arbeidet med å styrke forståelsen og etterlevelsen av regelverket om barnehagemiljø, særlig aktivitetsplikten, slik at barn får tidlig og god hjelp når utrygge situasjoner oppstår. Samtidig vil vi videreutvikle kunnskapsformidlingen til hele sektoren, slik at barnehager, SFO og skoler får enklere tilgang til kunnskapsbaserte råd, praktiske eksempler og støtteverktøy som kan brukes i en travel hverdag. Det blir avgjørende å tenke bredt om kanaler og tiltak for å nå ut til hele målgruppen, og å følge opp med måling av effekt og bruk av støtten.

Arbeidet med å utvikle en nasjonal faglig retningslinje for forebygging og oppfølging av skolefravær blir sentralt i 2026. Retningslinjen skal gi kommuner og fylkeskommuner et tydelig og helhetlig grunnlag for å følge opp elever med bekymringsfullt fravær, og bidra til mer systematisk tidlig innsats og tettere samarbeid mellom skole, hjem og hjelpetjenester.
Veien videre handler om å utvikle et helhetlig og forebyggende barnehage- og skolemiljøarbeid, der kunnskapsgrunnlag, regelverk, støtte og lokal kapasitet kobles tettere sammen. Målet er at barn og elever skal møte trygge og inkluderende miljøer, i barnehagen, gjennom hele skoledagen og i hele opplæringsløpet.

[72] NTNU samfunnsforskning, Elevundersøkelsen 2024 Analyse av Elevundersøkelsen skoleåret 2024/25

Mål 4 - Likeverdige barnehage- og opplæringstilbud

Målet omhandler Udirs innsats for å oppnå likeverdig kvalitet i barnehager og opplæringstilbud på tvers av geografiske og andre skillelinjer.

Styringsparametere

- Differensiering av Udirs støtte og verktøy
- Støtte til systematisk og dialogbasert arbeid med kvalitet i kommunene
- Sektorenes bruk av nasjonale fellesløsninger og standarder
- Utjevning av forskjeller i resultater mellom elevgrupper

Resultatkrav 2025

- Evaluere implementering av ny opplæringslov og støtte sektor i implementering av loven
- Økt kunnskap om regelverksetterlevelse og tilsyn i barnehagesektoren
- Økt kunnskap om sektors behov for støtte fra Udir
- Videreutvikle arbeidet med å formidle tydelige og kunnskapsbaserte råd til sektor

Som vi har rapportert tidligere, blant annet i årsrapport for Udir 2024 er vi bekymret for at målsettingen om likeverdige tilbud i hele landet utfordres av kommunenes ulike kapasitet og tilgang på kompetanse. Dette vise også i Generalistkommuneutvalgets rapport fra 2023. Her trekkes blant annet trang økonomi frem som et hinder for å opprettholde og videreutvikle et barnehage- og opplæringstilbud av likeverdig kvalitet i mange kommuner[73]. Dette er et bilde som også bekreftes av forskning[74] .

På bakgrunn av dette har vi i år ytterligere forsterket arbeidet med å tilpasse våre virkemidler og forenkle kommunikasjonen vår, for å bidra til å nå målet om likeverdige barnehage- og opplæringstilbud i hele landet. Vår erfaring er at for å treffe målgruppene bedre, må virkemidlene i større grad differensieres, være helhetlig utformet og ta hensyn til lokale forutsetninger, samtidig som de er enkle å bruke og fungerer godt sammen.

Tilbakemeldinger fra sektor og fra statsforvalterne peker også på at det er vesentlige og strukturelle hindringer for å få til likeverdige barnehage- og opplæringstilbud. Mer differensiert støtte vil kreve

[73] NOU 2023:9, Generalistkommunesystemet. Likt ansvar – ulike forutsetninger
[74] NTNU samfunnsforskning, Lovendringer møter kommunal hverdag. Delrapport 2 fra evaluering av endringer i velferdstjenestelovene
NTNU samfunnsforskning, Bedre tjenester til barn og unge med sammensatte behov? Delrapport 1

innsats fra flere, og det er behov for å jobbe med hvordan roller, finansiering og ansvar skal løses på tvers av sektororganiseringen både på kommunalt og statlig nivå

Implementering av ny opplæringslov

Regelverket er et av våre viktigste virkemidler og i 2025 har vi prioritert arbeidet med å støtte implementeringen av opplæringsloven gjennom flere ulike tiltak og støtteressurser. Vi har avholdt dialogsamlinger om retten til å fullføre videregående opplæring tre ulike steder i landet. Målgruppen for samlingene var både statsforvaltere, fylkeskommuner, PPT, lærerorganisasjoner og elever. Skriftlige og muntlige tilbakemeldinger fra deltakerne var svært positive, særlig fra fylkeskommunene, som jevnt over melder om mindre kontakt med både statsforvalter og Udir enn kommuner.

NIFU og NTNU gjennomfører en evaluering av implementeringen av opplæringsloven, og første delrapport[75] kom i høsten 2025. Blant hovedfunnene i rapporten var at implementeringen har tatt mye tid og ressurser, men at det er stor kjennskap til loven i sektor. Dette er positive signaler for implementeringsarbeidet både sentralt og lokalt, og vi vurderer at støttearbeidet vårt har vært en viktig bidragsfaktor for dette.

Samtidig viser evalueringen at flere deler av opplæringsloven fortsatt oppfattes komplekse å sette seg inn i og tolke, særlig for skoleeiere og skoleledere. Selv om det primært er gjort små endringer i loven, viser evalueringen at det som er ment som små endringer, kan oppfattes som større endringer i praksis. Regelverket om individuell tilrettelegging og skolemiljø trekkes særlig fram som utfordrende. Dette støttes også av andre funn om situasjonen i sektor, blant annet i dialogen med statsforvalterne. I 2025 har vi prioritert disse områdene, i tillegg til særskilt språkopplæring og retten til å fullføre videregående opplæring, inkludert realkompetansevurdering. Disse områdene omtales nærmere under mål 2.

Evalueringen viser at statsforvalterne er en viktig ressurs, særlig for kommunene. Ettersom vi fikk gode tilbakemeldinger på effekten av midlene som ble tildelt statsforvalterne i 2024, har vi også i 2025 tildelt embetene midler slik at de i større grad kan støtte sektors lokale behov for kompetanseheving.

NIFU og NTNUs evaluering viser at udir.no er en foretrukken informasjonskilde for informasjon om opplæringsloven. Den viser også at både kommuner, fylkeskommuner og rektorer bruker rundskriv, veiledere og artikler aktivt. Våre tall viser at *Veileder om tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging*[76] og *Rundskriv om fraværsgrensen*[77] har vært spesielt mye besøkt i 2025. I løpet av året publiserte vi over 20 nye og reviderte veiledere, rundskriv og artikler.

I forkant av skolestart publiserte og spredte vi flere filmer med foredrag som går i dybden av enkelte tema som regelstruktur på opplæringsområdet. Målgrupper var

[75] NIFU, Ny opplæringslov i praksis Rapport 2025:24 Delrapport 1. Erfaringer fra første implementeringsår
[76] Udir, Veileder om tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging
[77] Udir, Rundskriv om fraværsgrensen

primært statsforvaltere, fylkeskommuner og kommuner og universitet og høyskoler. Seertall og innsikt viser at de mest sette filmene handler om reglene om skolemiljø, forebygging og fysisk inngripen.

Vi vurderer at det fremover er særlig behov for tiltak som kan støtte kommuner med lav kapasitet og kompetanse. Eksempler på dette kan være sjekklister og digitalisering av maler. Vi vil også vurdere om det bør utarbeides pedagogisk støttemateriell om reglene om fysisk inngripen med ansatte i skolen som målgruppe, i tillegg til å spre informasjon og støtte fra andre. Vi vil videre følge opp funnene i den første delrapporten fra evalueringen av implementeringen av opplæringsloven.

Regelverksetterlevelse og tilsyn i barnehagesektoren

Regjeringen har som mål at alle barn skal ha tilgang til et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet. Vi har kunnskap i dag som tyder på at kvaliteten mellom barnehagetilbudene varierer, avhengig av blant annet kommunens og barnehageeiers prioriteringer og kompetanse.[78] Gjennom dialogen med statsforvalterne får vi også bekreftet at det er stor variasjon i barnehagetilbudet på tvers av og innad i kommuner.

Barnehageloven og rammeplanen setter krav og rammer for barnehagetilbudet og kvaliteten i barnehagen, men vi vet ikke nok om regelverksetterlevelsen i sektor i dag. Ulike evalueringer, undersøkelser og rapporter, som evalueringen av rammeplan i barnehagen[79], peker på at kommunen som barnehagemyndighet opplever dagens rammeplan som et sterkere styringsinstrument enn tidligere, men at de fortsatt har utfordringer med tilsyn. Det kan reflektere ulik kapasitet blant kommunene. Kunnskapsdepartementet har derfor bedt Udir om å innhente kunnskap om regelverksetterlevelse av barnehageloven med forskrifter og om kommunens og statsforvalterens tilsyn. Udir har i 2025 fulgt opp dette arbeidet, og vil levere sluttrapport til departementet våren 2026. Basert på kunnskapsinnhentingen vil Udir gjøre en vurdering av hvordan vi ytterligere kan målrette våre tiltak innenfor barnehagesektoren, for å sikre at eiere, ledere og de som jobber i barnehagene har tilgang til nødvendig støtte i arbeidet med regelverksetterlevelse. Arbeidet vil også ses i sammenheng med oppdraget om kvalitetsutvikling i barnehagen (2024-006 – *En helhetlig gjennomgang av hva slags støtte det er behov for i arbeidet med kvalitetsutvikling i barnehagesektoren)*, som Udir leverte svar på i mai 2025. Vi viser til omtale under mål 1 om en barnehage som gir en god start i livet.

Tilsyn og veiledning i private barnehager

Private barnehager er underlagt særskilte krav til bruk av offentlige tilskudd og foreldrebetaling. Offentlige tilskudd og foreldrebetaling utgjør om lag 27 milliarder kroner årlig. Tilsyn og veiledning med hjemmel i barnehagelovens kap. V er sentrale virkemidler for å sikre at midlene kommer barna i barnehagen til gode. I 2025 gjennomførte vi et brukerinnsiktsprosjekt som har gitt oss bedre

[78] Fagbokforlaget Open Access, Fra «bør» til «skal»: Rammeplan for barnehagen i et implementeringsperspektiv , NIFU; Deltakerundersøkelsen for barnehageledere 2023 Resultater fra en spørreundersøkelse til deltakere på styrerutdanningen
FAFO, Organisering av barnehagehverdagen– noen idealtyper Delrapport 1
[79] Fagbokforlaget Open Access, Fra «bør» til «skal»: Rammeplan for barnehagen i et implementeringsperspektiv

forståelse av hvilken informasjon barnehagene trenger. Vår vurdering er at god, tilpasset og relevant informasjon om regelverket kan bidra til økt etterlevelse og dermed styrke sannsynligheten for at midlene brukes i tråd med formålet. Udirs arbeid med tilsyn og veiledning knyttet til kap. V er nærmere omtalt i eget vedlegg.

Kunnskap om sektors behov for støtte og formidling av tydelige og kunnskapsbaserte råd

For å bidra til å oppnå likeverdig kvalitet i barnehager og opplæringstilbud på tvers av geografiske og andre skillelinjer må vi differensiere virkemiddelbruken ytterligere. En forutsetning for dette er at vi har innsikt i hva slags råd, støtte og veiledning sektor har behov for og hva slags forutsetninger som fins for å ta det i bruk. I 2025 har vi tatt i bruk ulike kvantitative og kvalitative metoder for å få brukerinnsikt. Vi har blant annet analysert bruk og opplevd nytte av støtte., råd og veiledning, kompetansepakker og kurs. Vi har også brukt innsikt fra ulike kanaler, søkeradferd og søkemotorer for å se hvor vi treffer ulike målgrupper i sektor og med hvilket språk og formater.

Innsikten viser at det er behov for å utvikle og formidle tydeliggjøre innhold, som er mer praksisnært og rådgivende. Årsaken er sektors kapasitet og mulighet til å ta i bruk all støtte og veiledning, som vi har tatt opp som en stor utfordring. Vi har gjort flere tiltak for å forenkle og treffe bedre blant annet enklere tekster, temasider og utvikling av kunnskapsbaserte råd. Vi har prioritert å lage råd om bruk av KI, bekymringsfullt skolefravær, barnehage- og skolemiljø, lesing og digital praksis i skolen, der behovet er stort.

For å nå helt ut med råd, støtte og veiledning har vi økt vår tilstedeværelse i ulike kanaler med ulike formater og hadde en signifikant økning i engasjement i SoMe med 250 prosent og økt synligheten vår fra i underkant av 1 million til 15 millioner visninger. Økningen er resultat av målrettede kampanjer med gjenkjennelig språk og tilpassede formater i mer tilgjengelige kanaler.

Vi vet at flere opplever økt nytte av det vi har utviklet og formidlet det siste året, og besøkstallene på temasidene på nettsiden vår har økt betraktelig. Samtidig blir støtten på noen områder, som SFO og barnehage mindre brukt. Dette kan handle om praktiske begrensninger i arbeidshverdagen. Derfor vil vi fortsette arbeidet med å utvikle og formidle tydelige råd, støtte og veiledning tilpasses behov og forutsetninger i sektor.

Kompetansepakker utgjør en viktig del av Udirs kompetansetiltak. Vi jobber løpende med videreutvikling av porteføljen. I året som gikk var kunstig intelligens i skolen en av de mest populære kompetansepakkene. Nesten tre tusen skoleansatte registrerte seg for gjennomføring. En stor andel av disse meldte tilbake at de opplevde kompetansepakken om KI som nyttig eller svært nyttig, og mener at den bidro til praksisendringer på skolen. For å sikre jevnlig og kunnskapsbasert oppdatering av kompetansepakken om KI har vi etablert et samarbeid med UH-sektoren. Det er ressurskrevende å utvikle og vedlikeholde kompetansepakkene, og de krever også en del kapasitet for sektoren å gjennomføre, men tallene våre tyder på at de brukes. Vi ser særlig at små og mellomstore kommuner bruker pakkene mer, og melder at nytten oppleves jevnt over som høy for de pakkene hvor dette måles. Vi vurderer derfor at kompetansepakkene er med på å bidra til mer likeverdige barnehage- og opplæringstilbud.

Vi har utviklet individuelle e-læringskurs som nytt virkemiddel for å støtte eiere, ledere og ansatte i barnehage, skole og SFO. Målet med kursene er å tilby mer fleksible, tilgjengelige, tidseffektive og målrettede læringsressurser som kan tas i bruk når det passer den enkelte. Foreløpige erfaringer fra disse peker mot at de gir god nytte for sektor, og i 2026 iverksetter vi pilotering av en ny kursportal. Vi vil systematisk benytte brukerinnsikt for å sikre at kursportalen treffer behovene i sektor på en god måte. Vi viser også til omtale av kompetansepakker under mål 1 om barnehage.

Videreutvikling av oppfølgingsordningen

Oppfølgingsordningen er et treårig tilbud til kommuner som over tid har hatt svake skoleresultater, identifisert gjennom indikatorer for læringsmiljø og læringsutbytte. Ordningen retter seg primært mot små kommuner med få administrative ressurser. Ordningen er evaluert, og resultatene viser at mangel på kapasitet, lærer- og lederstabilitet og lokale utfordringer påvirker både tempo og kvalitet i utviklingsarbeidet. For at de skal få fullt utbytte av kompetanseordningene, kreves en aktiv skoleeier med tilstrekkelig kapasitet, noe mange av disse kommunene mangler.[80].

Dagens modell innebærer en innsatsperiode på tre år, som ikke tar høyde for at noen kommuner kan ha større og mer komplekse utfordringer som krever lengre tid å jobbe seg gjennom. Andre kommuner har kanskje behov for en kortere innsats. Videre blir det viktig at virkemidlene i oppfølgingsordningen ses i sammenheng med andre typer virkemidler og oppfølging fra staten. Dagens modell har ikke i tilstrekkelig grad bidratt til å skape slike sammenhenger, og i noen tilfeller har vi avdekket at virkemidlene har konkurrert med hverandre, ved at igangsatte tiltak for kompetanseutvikling har blitt avsluttet til fordel for oppfølgingsordningen. Det blir dermed viktig at kommunene får god informasjon og veiledning om hvordan ulike tiltak kan gjennomføres og virke i samspill.

I 2025 har vi utarbeidet forslag til en ny modell for oppfølgingsordningen. Ordningen vil inngå i SKK[81]. Forslaget er basert på Udirs egne erfaringer samt innspill fra sentrale aktører. Gjennom prosessen har vi vært i dialog med statsforvalterne, kommuner og veiledere. Vi har også vært i dialog med Sametinget, Bufdir, Kommunal- og distriktsdepartementet, KS og Utdanningsforbundet.

Den nye modellen skal legge til rette for differensiering, ved at vurderinger om deltakelse og tiltak i ordningen i større grad gjøres i regionene, mens Udir tar en større del av de administrative og felles oppgavene. Vi vurderer at foreslått modell vil adressere kommunenes utfordringer på en bedre måte, fordi den vil gi en mer helhetlig innretning på virkemidlene i ordningen. Den vil også være bedre tilpasset til situasjonen og behov i kommunene. Modellen vil også bidra til bedre sammenheng mellom oppfølgingsordningen og andre deler av det helhetlige systemet for kompetanse- og karriereutvikling samt stimulere til langsiktig planlegging og kompetanseutvikling lokalt og regionalt.

[80] OsloMet AFI, Sluttrapport: Evaluering av ny kompetansemodell
[81] Udir, Oppdrag 2024-027 del 4 om helhetlig system for karriere- og kompetanseutvikling

Parallelt med utredning av ny modell har vi gjennomført et nytt uttrekk basert på overgangsordningen som Udir foreslo og kunnskapsdepartementet vedtok i 2024. 42 kommuner startet sitt treårige arbeid i høst. Når ny modell er vedtatt vil endringene implementeres også for disse kommunene.

Sektorenes bruk av nasjonale fellesløsninger og standarder

Læremiddelkatalogen og den nasjonale støttetjenesten for personvern, informasjonssikkerhet og universell utforming er sentrale eksempler på løsninger som samler vurderinger som tidligere ble gjort lokalt, og gir kommuner og fylkeskommuner et felles kunnskapsgrunnlag. Videre bidrar arbeidet med deling og gjenbruk av data, i tråd med «kun én gang»-prinsippet, til bedre samhandling og mer helhetlige beslutningsgrunnlag på tvers av sektorer. Samlet sett vurderer vi at disse fellesløsningene styrker forutsetningene for mer likeverdig kvalitet i barnehage og skole, uavhengig av lokal kapasitet og ressurssituasjon. Vi vil prioritere utvikling og bruk av nasjonale fellesløsninger og standarder som kan redusere lokale byrder og bidra til mer ensartet kvalitet i sektoren.

Utjevning av forskjeller i resultater mellom elevgrupper

For å kunne differensiere våre tiltak for å treffe dem som trenger det mest, trenger vi å kjenne bedre til sammenhengen mellom variasjoner i læringsresultater, og forhold som kommunestørrelse, skolestørrelse og lignende. Som rapporten *Et jevnere utdanningsløp*[82] peker på, oppstår forskjeller i læringsresultater allerede tidlig og forsterkes videre gjennom utdanningsløpet. Rapporten viser også på at forhold som sosioøkonomisk bakgrunn, kjønn, hjemmespråk og botid i Norge har betydning for skoleresultater. Elever som har foreldre med høyere utdanning presterer bedre enn elever med foreldre med liten eller ingen høyere utdanning. Flere elever står i fare for ikke å ha tilstrekkelig læringsutbytte til å mestre videre utdanning og arbeidsliv.

Det er grunn til å tro at variasjoner og nedgang i læringsresultater skyldes komplekse årsaksforhold. Dette må ses i sammenheng med at fraværet øker, at motivasjonen faller, og at flere elever har utfordringer med psykisk helse. Bedre kunnskap om årsakene til den negative utviklingen vil gi oss et bedre grunnlag for videre arbeid for likeverdige opplæringstilbud. For å få til dette skal vi jobbe mer systematisk med å sammenstille tilgjengelig kunnskapsgrunnlag og data. Vi planlegger også å hente inn data fra Spørsmål til Skole-Norge våren 2026 om skolens arbeid med leseopplæring og lesemotivasjon.

Vi vet at elevresultater henger tett sammen med lærerens kompetanse.[83] Kontinuerlig videreutvikling og forbedring av systemet for kompetanse – og karriereutvikling, basert på et bredt kunnskapsgrunnlag, blir derfor en vesentlig prioritering i tiden fremover.

[82] Kunnskapsdepartementet, Rapport: Et jevnere utdanningsløp
[83] Universitetsforlaget, Tjue år med TIMSS og PISA i Norge: Trender og nye analyser

Det er et økt antall barn og elever som er nyankomne eller har innvandrerbakgrunn i barnehagene og skolene. De aller fleste klarer seg godt i oppveksten og gjennom utdanningsløpet. Vi ser også at den sosiale mobiliteten er stor for norskfødte barn med innvandrerforeldre sammenlignet med foreldregenerasjonen som er født i utlandet[84].

Både andelen elever med fritak fra vurdering og uten vurderingsgrunnlag fortsetter å øke. Økt andel elever med fritak i sidemål og i andre fag (F), er trolig påvirket av økt innvandring og fra 2022/23 av de store ankomstene fra Ukraina. Også økningen i elever som mangler vurderingsgrunnlag, synes å være påvirket av økt innvandring, og av økt fravær[85]. Det er viktig å støtte opp om et godt barnehagetilbud og opplæring for barn og elever som er nyankomne eller har innvandrerbakgrunn, for å skape trygge, gode og likeverdige tilbud for alle.

Videre vil utarbeide forslag til tiltak som kan styrke barnehagetilbudet og opplæringen for nyankomne, og barn og elever med innvandrerbakgrunn, inkludert enslige mindreårige. Vi skal også jobbe videre med styrking av tidlig innsats, særlig i lesing, regning og språkutvikling.

Mot mer likeverdige tilbud

I sum mener vi at det går i riktig retning med vår tilpasning av virkemidler og formidling. Vi vil fortsette å utvikle støtte og veiledning som gir reell nytte, særlig fordi lokale rammer gjør det krevende å ta samlede virkemidler i bruk. Virkemiddelapparatet skal videreutvikles ytterligere slik at støtte og tiltak i enda større grad tar utgangspunkt i lokale forutsetninger.

Dette innebærer bedre samspill mellom ulike virkemidler, og økt vekt på dialogbasert og regionalt tilpasset oppfølging, blant annet gjennom statsforvalterne. Dette gjelder støtte, veiledning, råd og anbefalinger, så vel som rettslig bindende virkemidler som rammeplaner og læreplaner. Fortsatt dialog med og innsikt i sektors hverdag og praksis vil være viktig for å treffe på de behov og utfordringer som finnes. Dette vil supplere kunnskapsgrunnlag og data.

For å støtte sektoren best mulig må vi også fortsette å være tydelige og rådgivende, formidle gode praksiseksempler og levere nyttig og relevant innhold som treffer behovene lokalt. For å få til det trenger vi mer brukerinnsikt. og vi må også sørge for at vi bruker virkemidler riktig og ser dem i sammenheng, og tar i bruk riktige formater og kanaler for å spre innholdet og nå helt ut til målgruppene.

[84] Helsedirektoratet, Inkludering av barn og unge med innvandrerbakgrunn
[85] Udir, Karakterer på 10. trinn 2024–2025

Mål 5 - Gode lag rundt barnet og eleven

Målet omhandler Udirs innsats for å oppnå treffsikkert samarbeid på tvers av ulike ansattgrupper, sektorer og forvaltningsnivå for at barn og elever skal få de tjenestene de har behov for og krav på

Styringsparametere

- Udirs innsats i det tverrfaglige/tverretatlige arbeidet med laget rundt barnet og eleven
- Oppbygging av spesialpedagogisk kompetanse i kommuner og fylkeskommuner
- Innsats for økt deling/gjenbruk av data på tvers av sektorer

Resultatkrav 2025

- Spredning av god praksis i sektor (prosess/struktur)
- Støtte til realisering av plikter til blant annet samarbeid og samordning i velferdslovgivningen
- Klargjøre barnehagens og skolens rolle i det tverrsektorielle laget rundt barn og unge

Udir skal støtte kommunenes og fylkeskommunenes arbeid med å bygge et sterkt lag rundt barn og unge i barnehagen, SFO og skolen, og på tvers av oppvekstarenaer.

Barnehagene og skolene møter alle barn og unge. En god og inkluderende barnehage og en inkluderende fellesskole der barna og elevene mestrer, trives og er trygge kan spille en viktig rolle i å skape inkluderende fellesskap og forebygge utenforskap. Hele laget rundt barna og elevene i barnehage, SFO og skole, som lærere, fagarbeidere, helsesykepleiere, miljøarbeidere, mangfoldsrådgivere og spesialpedagoger, har en viktig rolle i å bidra til inkluderende og trygge barnehage- og skolemiljøer.[86] En rapport fra NIFU[87] understreker viktigheten av å ha et "lag rundt eleven", både for å tilrettelegge undervisningen for elevene, og for å sørge for at lærere skal få mer tid til å undervise. Laget rundt eleven bør være tverrfaglig, nettopp for å utnytte ressurser og kunnskap på skolen, og i samarbeid med andre relevante tjenester, som til slutt vil gagne alle i klasserommet. Videre finner NIFU at skolemiljøarbeidere, inkludert skoleassistenter og miljøarbeidere, kan bli utnyttet bedre. Kvaliteten i laget rundt barna og elevene har direkte betydning

[86] Ideas2evidence, Piloter for mer inkluderende praksis i barnehage, skole og SFO – del 1
[87] NIFU, Skolemiljøansattes roller og kompetanse i laget rundt eleven

for kvaliteten i læringsmiljøet. Barnehagene, SFO og skole har i tillegg en viktig rolle i å fange opp og støtte utsatte barn og unge, i samarbeid med andre tjenester på oppvekstområdet[88].

DFØs evaluering av etatssamarbeidet for utsatte barn og unge[89] peker på noen utfordringer med den tverrsektorielle styringen på både statlig og kommunalt nivå. Sett i sammenheng med kapasitetsmangel i kommunene, er det en risiko for at barn og unge ikke får den helhetlige omsorgen, opplæringen og oppfølgingen de har behov for og rett til. I 2025 har Udir tatt flere grep for å bidra til å redusere risikoen.

Tverrfaglig arbeid med laget rundt barn og unge

Udir har i 2025 hatt et tett og godt samarbeid med andre etater på oppvekstfeltet. Vi har samarbeidet godt med Statped på områder hvor vi har tilgrensende ansvar. Viktige samarbeidsområder i 2025 har vært PPT-lederkonferansen, oppdraget om tidlig innsats og inkludering, samt utvikling av nasjonal faglig retningslinje om bekymringsfullt skolefravær.

I 2025 har Udir deltatt både i ledelsen, sekretariatet og i en rekke oppdrag i etatssamarbeidet for utsatte barn og unge. Formålet med etatssamarbeidet er å styrke samarbeid på tvers av sektorer, slik at utsatte barn, unge og deres familier får mer helhetlige tjenester. Arbeidet skal bygge ned barrierer og siloer, og utvikle varige strukturer og ny samordningspraksis på alle forvaltningsnivåer. Kommunene skal merke samarbeidet gjennom mer samordnede føringer, virkemidler og veiledning fra statlig nivå.[90]

DFØ har evaluert etatssamarbeidet for utsatte barn og unge[91]. I evalueringsrapporten *I spenningsfeltet mellom vertikal styring og horisontal tilpasning,* blir etatssamarbeidet vurdert som riktig og viktig. Det har bidratt til nettverksbygging og økt tverrfaglig forståelse. De mest konkrete resultatene har kommet fra prosjektgrupper som leverer felles oppdrag. Evalueringsrapporten viser at etatssamarbeidet er et omfattende og komplisert samarbeid med høye ambisjoner. Samarbeidet har hatt en rekke utfordringer siden oppstart knyttet, til uklar målforståelse og kompleks organisering. Samtidig har Bufdir, som leder etatssamarbeidet, kontinuerlig jobbet med justeringer og forbedringer. DFØ anbefaler at etatssamarbeidet må styrkes for å hjelpe utsatte barn og unge.

I 2025 har Udir ledet eller bidratt i flere sentrale prosesser via etatssamarbeidet. Tiltakene skal tilrettelegge for de gode lagene gjennom kompetanseutvikling for tverrsektoriell ledelse i kommunen, støtte opp om kommunenes forebyggende arbeid, og utsatte grupper som enslige mindreårige.

---

[88] Ideas2evidence, Hvordan jobbe mer inkluderende i barnehager, skoler og SFO? Sluttrapport - Følgeforskning av piloter for inkluderende praksis
[89] DFØ, I spenningsfeltet mellom vertikal styring og horisontal tilpasning
[90] Bufdir, Staten samarbeider om innsats for utsatte barn og unge
[91] DFØ, Etatssamarbeidet må styrkes for å hjelpe utsatte barn og unge

Innsats mot barne- og ungdomskriminalitet

Forebygging av barne- og ungdomskriminalitet er en viktig prioritet i etatssamarbeidet for utsatte barn og unge. Skolene kan ha en viktig rolle i å fange opp og følge opp barn og unge i sårbare livssituasjoner, også de som er i risiko for å bli rekruttert til kriminelle nettverk. I 2025 har Udir utviklet tiltakskort for ansatte i skolene som er bekymret for en elev[92]. Tiltakskort er et verktøy som skal gi ansatte trygghet i hva de skal gjøre når det oppstår bekymringer for et barn eller ungdom. Politidirektoratet, Bufdir, Hdir og flere etater har også utviklet tiltakskort for sine tjenester. Tiltakskortene skal bidra til bedre informasjonsdeling, koordinering og oppfølging. De gir et felles utgangspunkt for å handle tidlig og samordnet, slik at vi sammen kan støtte og beskytte de mest utsatte barna og ungdommene. Udir forvalter også penger til kommunenes beredskapsteam mot barne- og ungdomskriminalitet. Dette er omtalt under mål 3.

Mange barn og unge som begår lovbrudd er utsatt for omsorgssvikt og vold hjemme.[93] Å avdekke og melde fra om omsorgssvikt og vold mot barn og unge er viktig i seg selv, men også for å forebygge senere utenforskap og problemer, inkludert ungdomskriminalitet. Udir skal framover styrke vår veiledning og pedagogiske støtteressurser til barnehager og skoler på voldsfeltet. I 2025 har vi som et første skritt utviklet et digitalt kurs sammen med IMDi for ansatte i skolen og andre i laget rundt barn og unge. Kurset skal øke kunnskapen og gjøre ansatte i stand til å oppdage, agere og hjelpe barn og ungdom som utsettes for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold.

Status for styrking av spesialpedagogisk kompetanse

Tidlig innsats og inkluderende fellesskap er avgjørende for at alle barn og elever skal kunne lære, mestre, trives og utvikle seg i barnehage, SFO og skole. Dersom man lykkes i arbeidet med tidlig og tilpasset innsats, kan flere barn og elever få lik mulighet til læring, mestring, trivsel og utvikling. Det kan bidra til å utjevne forskjeller i læringsresultatene.

I 2025 gjennomførte Udir en utredning av status for tidlig innsats, tilpasset opplæring, og individuelt tilrettelagt opplæring fem år etter Stortingsmelding nr. 6 (2019-2020): *Tett på, tidlig innsats, og inkluderende felleskap i barnehage, skole og SFO*[94]. Den er fyldig omtalt under mål 2 under overskriften *Kunnskap om tidlig innsats og tilpasset opplæring i skolen*

Kunnskapsoppsummeringen viser blant annet at arbeidet med tidlig innsats er styrket de fem siste årene, i tråd med ambisjonene i stortingsmeldingen. Barnehager, skoler og PP-tjenester jobber tidligere og mer forebyggende, og individuell tilrettelegging skjer i økende grad innenfor det ordinære tilbudet og klassefellesskapet. I samme periode har også intensivopplæring på 1.–4. trinn blitt gjennomført på så å si alle skoler, noe som styrker en inkluderende og helhetlig praksis.

[92] Udir, Tiltakskort for handling og samarbeid når dere er bekymret for et barn eller en ungdom
[93] Oslo politidistrikt, Barn og unge registrert med 10 eller flere anmeldelser i 2023
[94] Udir, Svar på OB 25-01 Kunnskap og status om arbeidet med forebygging, tidlig innsats og individuell tilrettelegging

De ulike etter- og videreutdanningstilbudene har bidratt til å styrke den spesialpedagogiske kompetansen i kommuner og fylkeskommuner. I perioden etter Meld. St. 6 har nær 6 000 lærere fått videreutdanning i spesialpedagogikk, og rundt 80 prosent av deltakerne mener at kompetansen har kommet elevene til gode. Nær 2 200 barnehagelærere har fått videreutdanning i spesialpedagogikk. Kompetanseordningene for etter- og videreutdanning har etablert et mer varig og forutsigbart system for kompetanseutvikling i barnehage og skole, og har ført til økt refleksjon, et felles begrepsapparat og større oppmerksomhet knyttet til brede temaer som inkludering og tidlig innsats mange steder[95].

Gjennomgangen av status for målsettingene i Meld. St. 6 (2019-2020) *Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO* viser flere positive utviklingstrekk. Men vi finner vi også en rekke utfordringer for kvaliteten og likeverdigheten i tilbudet. Konsekvensen kan være at barn med behov for ekstra støtte ikke blir fanget opp tidlig nok, at undervisningen ikke er godt nok tilpasset elevenes behov, og at elevenes bosted får betydning for støtten de mottar.

Det er flere sentrale utfordringer knyttet til tidlig innsats og spesialpedagogisk kompetanse. Det finnes fortsatt betydelige lokale kompetansemangler, særlig når det gjelder høyfrekvente vansker som ADHD, autismespekterforstyrrelser og sosioemosjonelle vansker.[96] Ansatte i SFO rapporterer også om et stort kompetansebehov, spesielt i arbeidet med barn med funksjonsnedsettelse og flerspråklige barn.[97] Samtidig opplever mange lærere at grunnutdanningene ikke i tilstrekkelig grad forbereder dem på elevmangfoldet og elevenes sosiale og emosjonelle behov.[98] Videre er det forskjeller mellom skoler og kommuner både i andelen elever med vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring (ITO), i omfanget av vedtakene og i hvordan tilbudene organiseres.[99] Dette innebærer at barn og elever fortsatt kan få ulike tilbud avhengig av hvor de bor og hvilken barnehage eller skole de går på. Samiske barn og elever risikerer å få et mindre tilpasset og inkluderende tilbud enn barn og elever i majoritetsbefolkningen. Vi viser til kunnskapsoppsummeringen i oppdrag 2025-001 *Kunnskap, status og tiltak for å sikre bedre tidlig innsats, tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging* for en nærmere redegjørelse om dette temaet.

I 2025 leverte vi forslag til nye forskrifter for videreutdanningsordningen og de kollektive kompetanseordningene (nærmere omtalt under mål 2). Det har vært viktig for Udir å ivareta målsetningene i Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis inn i de nye forskriftene. Vår vurdering er at styrket kompetanse hos ansatte kan bidra til å forebygge utenforskap, fremme inkludering og gi et tilpasset pedagogisk tilbud til alle barn, elever og voksne deltakere, inkludert de som får individuelt tilrettelagt tilbud og opplæring. Kunnskapsgrunnlaget[100]

---

[95] NTNU samfunnsforskning, Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis: Et løft for samarbeid, men ikke for praksis?
[96] OsloMet AFI, Sluttrapport: Evaluering av ny kompetansemodell
[97] NTNU samfunnsforskning, Innføring av rammeplan i SFO : Sluttrapport fra evalueringen av de første årene med rammeplan
[98] UiT – Norges arktiske universitet, «Det er et kjemperart system!» – spesialpedagogikk, tilpasset opplæring og nyutdannede læreres kompetanse
[99] Udir, Fakta om grunnskolen 2025–2026
[100] OsloMet AFI, Sluttrapport: Evaluering av ny kompetansemodell

viser samtidig at en viktig forutsetning for at kompetansen skal tas i bruk og føre til positive endringer for barna og elevene, er at barnehage- og skoleeier legger langsiktige planer for kommunens og fylkeskommunens arbeid med kompetanse- og kvalitetsutvikling. Samt at skole- og barnehageledere legger planer for hvordan ansattes kompetanse skal benyttes og bidra til varige praksisendringer i det profesjonelle fellesskapet. En av intensjonene bak endringene i systemet for kompetanse- og karriereutvikling, er å legge enda bedre til rette for slik helhetlig planlegging og gjennomføring av kompetanse- og kvalitetsutviklingsarbeid. Innsats for økt deling og gjenbruk av data på tvers av sektorer.

Når systemer snakker sammen slik at informasjon kan deles, kan sammenhengende tjenester utvikles. Dette er viktig for å styrke de gode lagene rundt barn og unge. I 2025 har vi arbeidet videre med å tilgjengeliggjøre og dele data, blant annet via API-er. Deling av data mellom Utdanningsdirektoratet, fylkeskommunene, SSB og andre aktører gjør det mulig å berike og koble datasett på tvers av virksomheter og sektorer. Dette bidrar til mer helhetlige beslutningsgrunnlag og legger til rette for bedre tjenester. Gjennom vårt arbeid i KUDAF og i arbeidsgruppa for datadeling under etatssamarbeidet, bygger vi videre på felles spilleregler, modenhetsanalyser og anbefalinger for sektoren. Samtidig er manglende nasjonale standarder og ulik praksis mellom virksomheter fortsatt en utfordring og innebærer risiko for at aktørene jobber etter ulike prinsipper. Det kan begrense effektiv datadeling og samhandling mellom systemer og organisasjoner.

Helhetlig kartlegging og kommunebilder

Udir har sammen med Statped i 2025 bidratt i to eksperimenter som viser hvordan bedre samordning av data og informasjon kan gi mer treffsikre tjenester. Prosjektet «Systemdemonstrator: Eksperimentering med bedre og tverrsektorielle tilbakemeldingssløyfer mellom stat og kommune» skal gi et sømløst, persontilpasset og forutsigbart tilbud til barn og unge med sammensatte behov og deres foresatte. Prosjektet landet på at det skal jobbes videre med utvikling av tverrsektorielle kommunebilder. Gjennom innovasjonsprosjektet «Helhetlig kartlegging» skal kommunene få et tidlig og samlet situasjonsbilde av barn og familier med behov for støtte. Prosjektene skal styrke samhandling mellom stat og kommune, blant annet ved å gi statsforvalterne grunnlag for styrkede områdevurderinger og dialog med kommunene.

Det planlegges en felles pilot for helhetlig kartlegging mellom Helsedirektoratet, Statped og Udir. Videre bruk og eventuell utvikling av bruken av kommunebilde må vurderes av statsforvalterne. Dette legger et godt grunnlag for videre utvikling av modeller som både støtter kommunenes arbeid og styrker samordningen mellom statlige aktører i møte med barn og familier.

Videre arbeid med gode lag rundt barnet og eleven

Udir skal fortsatt bidra til styrket samarbeid på tvers av sektorer, slik at utsatte barn, unge og deres familier kan få mer helhetlige tjenester. I sum ser vi at kommunenes arbeid for gode oppvekstvilkår foregår mer helhetlig og tverrfaglig enn tidligere. Samtidig er det store variasjoner, og flere kommuner mangler en felles forståelse, tydelig ansvarsdeling og oversikt over virkemidler, noe

som gjør det krevende å prioritere ressurser og innsats riktig.[101] Det er viktig at det tas grep for å styrke det tverrsektorielle samarbeidet og støtten til kommunene fra statlig nivå. Etatssamarbeidet skal ta i bruk strategisk prosjektstyring, for å styrke prioriteringer og sikre at oppdrag og tiltak gjennomføres i tråd med felles mål.

Spesialpedagogisk kompetanse i kommuner og fylkeskommuner er en nøkkel for å få til de gode lagene. Det er vesentlig for at kommunene ivaretar hele elevmangfoldet, samt tidlig innsats og inkluderende praksis. Udir vil videreutvikle våre egne støtteressurser til kommunenes innsats for fange opp og følge opp elever med behov for ekstra tilrettelegging. I 2026 kommer vi med flere anbefalinger til tiltak for bedre tidlig innsats og inkludering, som vi ønsker en tettere dialog med Kunnskapsdepartementet om.

[101] Bufdir, Undersøkelse av kommunens arbeid med forebygging for gode oppvekstsvilkår

Digitalisering som strategisk utviklingsområde

Føringer for 2025

- Jobbe videre med implementeringen av strategi for digital kompetanse og infrastruktur for skole og barnehage i tråd med plan og kvartalsvise møter med departementet.
- Se på hvordan staten kan støtte kommunene, fylkeskommunene, private eiere og de ansatte i arbeidet, blant annet gjennom oppfølging av utredning om felles støttetjenester for personvern, informasjonssikkerhet og universell utforming og nasjonal tjenestekatalog.
- Se på hvordan staten kan bidra til et bedre kunnskapsgrunnlag gjennom forskningsprogrammet for digitalisering og digital kompetanse og systematisk innhenting av innsikt og erfaringer gjennom eksisterende virkemiddelapparat.
- Arbeidet med implementeringen av tiltakene i strategien skal ses i sammenheng med stortingsmelding nr. 34 En mer praktisk skole og regjeringens nasjonale digitaliseringsstrategi 2024-2030, «Fremtidens digitale Norge».

Det norske samfunnet er preget av høy grad av digitalisering, og regjeringens mål er at Norge skal være verdens mest digitaliserte land innen 2030. Digitaliseringen av samfunnet speiles også i skolen, for eksempel gjennom god tilgang på digitale enheter og bruk av digitale verktøy i opplæringen. Digitaliseringen gir mange muligheter, men byr også på utfordringer. De siste årene har en del av utfordringene kommet mer i fokus, herunder elevenes personvern, informasjonssikkerhet og utfordringer med skadelig innhold. Det har også vært en bredere debatt om hvilken plass digitale verktøy bør ha i opplæringen, med særlig vekt på de yngste elevene.

Den teknologiske utviklingen innen KI går raskt. Det er utfordrende for kommuner og skoler å håndtere denne typen ny teknologi som gir helt andre muligheter, men også utfordringer for skolen og opplæringen. På den ene siden gir KI gode muligheter for effektivisering av både administrative prosesser og planlegging av opplæringen. KI kan også gi lærere god støtte i å tilpasse opplæringen enda bedre til flere elever. Samtidig krever det kapasitet og kompetanse å ta i bruk teknologien på en god og sikker måte. KI gir særlige utfordringer for vurdering, fordi elevene kan bruke teknologi til å skrive besvarelser for seg. Norsk skole har en lang tradisjon for vurdering av skriftlige produkter og det er krevende for lærerne å tilpasse vurderingspraksis og håndtere KI på en god måte. En situasjon hvor elever føler seg mistenkt for juks, kan i ytterste konsekvens gå ut over tilliten mellom lærere og elever.

Det blir viktig å ta stilling til hvordan KI kan og bør brukes på en god måte i skolen. Både med tanke på hvilken kompetanse elevene trenger og hvordan de tilegner seg denne. Det er behov for en

diskusjon som både favner innholdet i skolen og hvordan KI kan brukes på en god måte som verktøy i opplæringen. Variasjonen i kapasitet og kompetanse blant skoleeierne er stor og dermed også eiernes evne til å håndtere digitalisering på en god måte. Innenfor personvern, informasjonssikkerhet og universell utforming, gjør nå Udir et løft for å støtte sektoren. Gjennom etableringen av en støttetjeneste for personvern, informasjonssikkerhet og universell utforming samt Læremiddelkatalogen, vil vi hjelpe sektor med å bedre regelverksetterlevelsen. Det er likevel et spørsmål om arbeidsdelingen mellom stat og kommune er hensiktsmessig på det digitale området. Mange vurderinger og problemstillinger er like på tvers av kommuner, f.eks. håndtering av digital infrastruktur, anskaffelse og vurdering av egnede KI verktøy og vurdering av personvern og informasjonssikkerhet. Det kan derfor være mer effektivt at flere oppgaver løses nasjonalt. Samtidig vil nasjonal håndtering av flere oppgaver gripe inn i og begrense lokal handlefrihet. Dette er viktige diskusjoner i det videre arbeidet med digitalisering i skolen.

Strategi for digital kompetanse og infrastruktur i barnehage og skole

Hovedsporet for vårt arbeid med digitalisering foregår gjennom oppfølging av Strategi for digital kompetanse og infrastruktur i barnehage og skole.[102] I arbeidet med strategien har vi lagt vekt på å samle tiltak og planlegge oppfølgingen i ulike tidshorisonter, avhengig av prioriteringen av ulike tiltak. Det er etter vår vurdering nødvendig innenfor et felt som digitalisering, hvor prioriteringer jevnlig må revurderes i lys av teknologisk utvikling. Arbeidet med tiltakene i strategien har hatt god fremdrift. Per november 2025 var flere tiltak ferdigstilt, i gang eller ble ivaretatt gjennom løpende oppdrag.

I 2025 etablerte vi Forskningsprogrammet for digitalisering og digital kompetanse i barnehage og skole.[103] Programmet har så langt tildelt et oppdrag – til NTNU. Dette oppdraget skal undersøke digitaliseringens betydning for undervisning, og skal pågå til 2029. Det skal i tillegg lyses ut to oppdrag rettet mot barnehage i 2026, og et oppdrag rettet mot skole.

Annen aktivitet i programmet er innhenting av en kunnskapsoppsummering om digitalisering i barnehagen.[104]

Videre jobber direktoratet med ut utvikle støtte til sektoren i form av kompetansepakker og råd om KI, digital praksis og digital dømmekraft utvikles og oppdateres fortløpende. «Veileder for å beskytte elever mot skadelig innhold på nett» og materiell for vurdering av læremidler er publisert og oppdatert. Dette er ressurser som er etterspurt og har blitt godt mottatt i sektoren.

I det videre arbeidet med strategien har vi vurdert at arbeidet må ha to satsingsområder som tiltak vurderes opp mot: digital kompetanse og digital infrastruktur.

---

[102] Kunnskapsdepartementet, Strategi for digital kompetanse og infrastruktur i barnehage og skole
[103] Udir, Forskningsprogram for digitalisering og digital kompetanse i barnehage og skole
[104] Kunnskapssenter for utdanning, Digitalisering i barnehagen. Et kunnskapsgrunnlag basert på skandinavisk empirisk barnehageforskning fra 2006–2025

Støttetjeneste for personvern og læremiddelkatalog

Første versjon av Læremiddelkatalogen ble lansert i 2025. I tråd med oppdrag fra departementet har direktoratet prioritert arbeidet med å etablere en støttetjeneste for vurdering av personvern, informasjonssikkerhet og universell utforming i digitale læremidler, læringsressurser og plattformer. Den nye tjenesten etableres i samarbeid med KS og Sikt. Første leveranse fra støttetjenesten kommer i 2026. I sum vil støttetjenesten og Læremiddelkatalogen utgjøre et betydelig løft for norske elevers personvern, informasjonssikkerhet i grunnopplæringen og inkludering gjennom universell utforming, og imøtekomme noen av de utfordringene som Datatilsynets brevkontroll med skolesektoren avdekket i 2025.[105] .

Utredning av teknologifag og hvordan skolen skal møte behovet for digitale ferdigheter

I oppdrag 2025-012 blir Udir bedt om å utrede teknologifag og hvordan skolen skal møte behovet for digitale ferdigheter.

I tillegg til å utrede om det skal innføres et eget teknologifag, skal det utvikles nasjonale råd og anbefalinger om bruk av digitale enheter på 1.-4. trinn. I oppdraget blir Udir også bedt om å vurdere om digitale ferdigheter fortsatt må være en grunnleggende ferdighet i læreplanene. Dette arbeidet skal ferdigstilles våren 2026.

En vesentlig del av oppdraget var en høring av et forslag om at bruken av skjerm skal være særskilt varsom i undervisningen av de yngste i skolen. Høringen skapte stort engasjement, og reflekterer den større samfunnsdebatten om digitalisering i skolen. Det kom over 1700 høringssvar, hvorav omkring 1500 var fra privatpersoner. Et stort flertall av innspillene fra privatpersoner støtter forslagene om endringer i læreplanene. Det gir et klart signal om bekymring for skjermbruk. Samtidig mener flertallet av interesseorganisasjonene i skolesektoren at forslaget griper for mye inn i lokal handlefrihet og lærernes pedagogiske handlingsrom.

Høringssvarene peker ikke tydelig i én retning. Innspillene gir bred støtte til intensjonen om mer balansert bruk av digitale enheter, men viser også en tydelig bekymring for at ordlyden kan begrense lærernes metodefrihet og lokale tilpasninger. Vår vurdering er derfor at det er viktig å finne en balanse mellom å ivareta intensjonen om balansert bruk av digital teknologi på de laveste trinnene, uten å samtidig begrense lærernes og skolenes muligheter til å gjøre gode pedagogiske valg for å variere og tilpasse undervisningen for sine elever.

Veien videre for digitalisering som strategisk utviklingsområde

I 2025 foreslo vi for departementet at videre arbeid med digitalisering fram mot 2030 bør skje gjennom de to områdene som strategien adresserer: Digital kompetanse og digital infrastruktur. Ved å styre og prioritere tiltak opp mot satsingsområder kan arbeidet gjøres mer målrettet og dermed mer effektivt for sektor.

---

[105] Datatilsynet, Funn fra skoletilsyn

De to satsingsområdene har ulike behov og risikoområder. Når det gjelder digital kompetanse er det et behov for å få til en god innretning for å ivareta dette i læreplanene fremover, jf. oppdrag 2025-012 om utredning av teknologifag og digitale ferdigheter. Vi prioriterer videre arbeid med digital kompetanse i læreplanene, samt støtte om KI og digital dømmekraft. Vi vil også utvikle mer fleksible og tidsbesparende virkemidler enn dagens omfattende kompetansepakker, for bedre å møte ulike målgrupper og behov.

Digital infrastruktur omfatter ambisjoner og tiltak om fellestjenester og standarder i samarbeid med aktører som KS og leverandører av læremidler. Arbeidet videreføres gjennom etablerte tjenester og utviklingen av støttetjenesten. Fokus blir å sikre bedre samspill mellom tjenestene.

KI vil være et sentralt tema innen både kompetanse og infrastruktur. Det er behov for tydeligere avklaringer om retning for KI i norsk skole, både i forhold til regulering, innholdet i skolen og mulige løsninger.

Del IV Styring og kontroll i Utdanningsdirektoratet

Vi vurderer at Utdanningsdirektoratet har en forsvarlig drift, med god økonomistyring og tilfredsstillende regelverksetterlevelse. I 2025 ble de nye målene iverksatt i direktoratet, noe som medførte at styringsoppmerksomhetet i større grad ble rettet mot hvordan våre virkemidler treffer sluttbrukerne og sektoren samlet. I videre utvikling av intern styring og kontroll vil vi styrke våre systematiske vurderinger av hvordan virkemidlene fungerer.

I forbindelse med de nye målene fikk direktoratet også årlige resultatkrav. Som støtte i operasjonaliseringen etablerte vi en virksomhetsplan. Vi ser at virksomhetsplanen er et godt verktøy for å gi et bilde av prioriteringene for året, og at utviklingen i stort medfører økt bevissthet om sammenhengen mellom intern styring og kontroll, og Udirs innvirkning på sektor. I løpet av året gjorde vi oss erfaringer med hvordan resultatkravene fungerte som styringsverktøy i praksis. Disse erfaringene ble delt med departementet i forbindelse med andre tertialrapport og arbeidet med tildelingsbrevet for 2026.

På oppdrag fra Kunnskapsdepartementet startet DFØ i 2025 en evaluering av Utdanningsdirektoratet. Hensikten er blant annet å vurdere ressursbruk på ulike oppgaver, og hvordan det treffer behovene i sektor. Parallelt jobber vi med allerede kjente utviklingsbehov, både internt og mot underliggende virksomheter. Blant annet har vi initiert dialog med departementet om hvordan styringen av oppdrag kan tilpasses og ses i sammenheng, slik at de viktigste tiltakene kan prioriteres høyest. På sikt vurderer vi at det vil medvirke til mer helhetlig virkemiddelbruk på våre områder, til det beste for sektor. Videre er det igangsatt dialog mellom KD og Udir om hvordan vi kan redusere behovet for konsulentbruk gjennom å rekruttere nye typer kompetanse innen kommunikasjon og IT.

I sum vurderer vi at Udir trekkes i retning av en mer brukerorientert styring, som vi mener medvirker til at direktoratets ressurser brukes mer målrettet og effektivt. Forutsetningene for at barn, unge og voksne skal få tilgang til trygge og gode tilbud, påvirkes av faktorer både i og utenfor Udirs handlingsrom. Det betyr at vi trenger god statlig samordning også utover vårt ansvarsområde. Samtidig setter det økt press på vår kapasitet, fordi tverrsektoriell samhandling også er ressurskrevende.

Styrket etatsstyring, samfunnssikkerhet og beredskap

Statsforvalterne er en ressurs som vi ønsker å benytte mer målrettet, både som iverksetter og lyttepost i sektor. Vi har derfor styrket vår innsats på dette område gjennom rekruttering og etablering av en egen avdeling for etatsstyring, samfunnssikkerhet og beredskap. Dette har muliggjort en større revisjon av statsforvalternes tildelingsbrev og hovedinstruks, basert på nye mål og en mer rendyrket styringslogikk. Formålet er å oppnå en styring som er tydeligere, mer risikobasert og mer tilpasset til regionale forhold. Det er også behov for en mer strategisk og vurderende rapportering fra statsforvalterne, og endringene i styringsskrivene skal legge til rette for dette. Vi vurderer at endringene har gjort vår styring av statsforvalterne mer målrettet og effektiv. Samtidig ser vi noen barrierer for å få til en effektiv styring, blant annet fordi styringssignaler i liten grad avstemmes på tvers av departementer, og den tekniske løsningen for styringsskriv og

rapportering er noe ressurskrevende å bruke. I 2025 ble det igangsatt et felles prosjekt mellom KD og Udir for å gå gjennom finansiering og oppgaver til statsforvalterne.

Etableringen av avdelingen har videre styrket arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap gjennom en tydeligere plassering av oppgaver og ansvar. Det er også gjennomført en omfattende kartlegging av hvordan Udir arbeider med samfunnssikkerhet, nasjonal sikkerhet og informasjonssikkerhet, både internt, mot sektor og som skoleeier. Kartleggingen resulterte i en plan for videre utviklingstiltak. Det beskrives nærmere nedenfor.

Styrket skoleeierrolle

I 2025 ble det etablert en avdeling for samisk i grunnopplæringen. Avdelingen er lokalisert i Tromsø, og skal sikre nærhet til de samiske opplæringsinstitusjonene og styrke Udirs skoleeierrolle. Det ble ansatt en avdelingsdirektør som skal bygge opp avdelingen fremover. Arbeidet med sikkerhet og beredskap i skoleeierrollen er særlig prioritert. I 2025 har dette resultert i en spissing av målene i tildelingsbrevet for å øke fokuset på sikkerhet og beredskap, og vi vil prioritere dette i veiledningen i 2026.

Tilsyn

Udir har ansvaret for å føre tilsyn med 2 748 private barnehager og 388 private skoler. De private barnehagene mottar ca. 27 milliarder kroner i tilskudd og foreldrebetaling. De private skolene som Utdanningsdirektoratet har økonomisk tilsynsansvar for, mottar 7,6 milliarder kroner i tilskudd. Disse midlene skal komme barna og elevene til gode. Udirs økonomiske tilsyn er et viktig virkemiddel for å sikre dette. Videre fører Udir tilsyn med at de private skolene etterlever opplæringsloven.

Riksrevisjonen publiserte høsten 2025 en rapport som kritiserte Udir for ikke å ha rutiner for vurdering av det samlede risikonivået for utvelgelse av tilsynsobjekter og at det ikke føres mange nok tilsyn med at midlene kommer barn og elever til gode. Vi fikk også kritikk om at det gis for lite veiledning om krav for bruk av offentlige tilskudd til private skoler. Vi tar rapportens konklusjoner på alvor, og vil i 2026 vurdere nødvendige forbedringer.

Udirs tilsynsaktiviteter omtales nærmere i egne vedlegg.

Tilskuddsforvaltning og -kontroll

Tilskuddordningene vi forvalter skal bidra til å nå målene om trygge, gode og likeverdige barnehage- og opplæringstilbud, og gode lag rundt barn og elever. Ordningene har tydelige mål, kriterier for måloppnåelse og krav til rapportering, i tråd med reglement og bestemmelser for økonomistyring i staten. Vi innhenter og analyserer resultatinformasjon for å vurdere om tilskuddene bidrar til måloppnåelse. Dette gjør vi gjennom mål- og resultatrapportering fra tilskuddsmottakerne, stikkprøver, bruk av offentlig statistikk, evalueringer, resultatindikatorer og porteføljevurdering. Vi vurderer styring og kontroll av tilskuddsforvaltningen gjennom risikobasert oppfølging og et etablert internkontrollsystem.

Tilskuddenes effekter på sektoren analyseres gjennom systematiske vurderinger av resultater, måloppnåelse og sektorutvikling. Denne helheten bidrar til at tilskuddsmidlene forvaltes effektivt, sikkert og i tråd med formålet.

Udirs tilskuddsforvaltning og -kontroll omtales nærmere i eget vedlegg.

IT-styring

Udir har stor bredde i sin IT-portefølje. For å sikre god forvaltning og utvikling av IT-systemene, kjøper vi tjenester fra eksterne konsulenter. I 2025 har vi særlig jobbet med å forbedre avtaleoppfølgingen for å ytterligere sikre at tjenestene vi kjøper er i tråd med avtalt volum og dokumentasjonskrav. Videre har vi standardisert drifts- og plattformtjenester, og innført nytt verktøy for risikovurderinger av IT-systemer. De siste årene er det etablert flere tverrfaglige team for å samle kompetansetyper innenfor ulike områder av IT-forvaltning og -utvikling. Vi har også implementert en felles modell for IT-styring som skal gi støtte og felles prosesser for de ulike systemeierne. Vi vurderer at dette bidrar til en mer helhetlig IT-styring, blant annet ved å standardisere roller og ansvar knyttet til forvaltning og utvikling.

De siste årene har systemporteføljen økt, og vi forvalter 30 egenutviklede IT-systemer som benyttes av sektor. Det betyr at behovet for vedlikehold og videreutvikling er vesentlig, og medfører at vi er avhengig av eksterne konsulenter for å ivareta dette. Det representerer en utfordring, gitt føringen om å redusere konsulentbruk. Vi vurderer at det aller viktigste er å sikre stabile og trygge tjenester, og at dette forsvarer konsulentbruken. Vi vil vurdere om Udir bør planlegge for å ha mer IT-kompetanse innomhus. Dette har vi innledet dialog med KD om i 2025.

Innføring av statlige regnskapsstandarder

Fra og med 1. januar 2026 følger Udir statlige regnskapsstandarder (SRS), og i 2025 har vi gjennomført nødvendige forberedelser. De samiske virksomhetene har fått utsatt frist, og skal følge [106]de statlige regnskapsstandardene fra og med 1. mars 2027. Etter hvert som de nye rutinene er på plass, vil vi vurdere hvordan vi kan utvikle innhenting og bruk av styringsinformasjon basert på mulighetene i SRS.

Rettferdsvederlag – flere og mer komplekse søknader

Rettferdsvederlag er Stortingets egen oppreisningsordning, og er en økonomisk oppreisning for skade eller ulempe som det offentlige kan klandres for. Det er Statens sivilrettsforvaltning som koordinerer arbeidet for Stortinget og Udir behandler søknader som gjelder opplæringsområdet.

Vi ser en utvikling av innhold og omfang i sakene vi mottar. Sakene har de siste årene blir mer komplekse, og søknadsantallet har økt. Fra 2018 til 2024 hadde vi en jevn økning fra 212 søknader i

[106] Stortinget, Representantforslag om å sikre barn som har vært utsatt for svikt av det offentlige lik tilgang på erstatninger uavhengig av hvilken kommune de bor i

2018 til 278 søknader i 2024. I 2025 har vi sett en betydelig økning av søknader. Vi registrerte 424 søknader i 2025.

Vi vet ikke sikkert hva som er grunnen til den økte søknadsmengden, men mener det kan ha sammenheng med at borgerne i samfunnet er bedre kjent med sine rettigheter generelt og at ordningen er bedre kjent etter tiltak iverksatt av Sivilrettsforvaltningen (oppfølging av vedtak i Stortinget).[107]

Vi vurderer at det er sannsynlig at antall søknader, og kompleksiteten i dem, vil øke i årene fremover. Dette øker risikoen for økt behandlingstid og økt antall restanser. Vi har igangsatt et utforskende KI-prosjekt for å vurdere muligheter for bruk av KI på deler av behandlingsprosessen. Dette arbeidet fortsetter i 2026 og vi vil ha dialog med sivilrettsforvaltningen og andre direktoratet som behandler søknader om rettferdsvedelag i prosessen.

Rapportering på fellesføringer

Konsulentbruk

Vi har i 2025 kartlagt områder hvor det ligger til rette for å utvikle egen kompetanse fremfor å kjøpe konsulenttjenester. Gjennomgangen viser at vi i hovedsak kjøper konsulenttjenester til innholdsproduksjon for å utvikle støtte og veiledningsressurser, og utvikling og forvaltning av IT-systemene.

Vi vurderer at det vil være effektivt å utvikle egen kompetanse til arbeid med innhold til våre ulike kanaler, kampanjer, webinar, foto og film. Gevinstene vil være både økonomiske og kvalitative, da det vil sikre en bedre helhet og sammenheng ut mot målgruppene våre. I 2025 startet vi arbeidet med å foreta nødvendige organisatoriske og administrative grep for å sette virksomheten i stand å selv i større grad utvikle og produsere innhold tilpasset ulike målgrupper, formater og kanaler.

Videre vurderer vi at det kan være hensiktsmessig å utvikle kompetanse innomhus knyttet til teknologivalg, arkitektur og produktledelse for systemporteføljen vår. Samtidig er det flere faktorer som må vurderes før vi tar stilling til hva slags fagmiljøer Udir bør bygge internt. Vi vil derfor i året som kommer utarbeide en strategi for IT-kompetanser.

Vi har i arbeidet med å redusere konsulentbruken hatt en tett og god dialog med departementet.

Utdanningsdirektoratet kjøpte konsulenttjenester for 208,6 mill. kroner i 2025, en nedgang på 1,4 mill. kroner fra 2024. Konsulentandelen av samlet driftsutgifter til Utdanningsdirektoratet, på alle

[107] Stortinget, Representantforslag om å sikre barn som har vært utsatt for svikt av det offentlige lik tilgang på erstatninger uavhengig av hvilken kommune de bor i

kapittel og poster i 2025, var på 16,6 prosent. Dette var en økning på 2,5 prosentpoeng sammenlignet med året før, noe som skyldes en nedgang i samlede driftsutgifter fra 2024 til 2025.

Sikkerhet og beredskap

I tillegg til tildelingsbrev og virksomhets- og økonomiinstruks, ligger Styringsdokument for arbeidet med sikkerhet og beredskap i Kunnskapsdepartementets sektor[108] til grunn for arbeidet med samfunnssikkerhet, nasjonal sikkerhet, informasjonssikkerhet og personvern i Udir.

I 2025 ble det opprettet en ny avdeling for etatsstyring, samfunnssikkerhet og beredskap i Udir. Etableringen av ny avdeling har styrket arbeidet med sikkerhet og beredskap og medført at kartlegging og rapportering gjøres helhetlig områdene samfunnssikkerhet, nasjonal sikkerhet og informasjonssikkerhet. Udir har innarbeidet flere sentrale komponenter i sikkerhets- og beredskapsarbeidet, som ledelsessystem for informasjonssikkerhet, virksomhets-ROS og beredskapsplanverk, kartlegging av verdier, med mer.

Ledelsen gjorde en gjennomgang av status mot slutten av året, og besluttet flere tiltak for å utvikle og styrke det helhetlige arbeidet i tiden som kommer.

I 2025 gjennomførte vi en spørring hvor alle videregående skoler og fylkeskommuner ble stilt spørsmål om de har beredskapsplaner og om de gjennomfører øvelser. Kunnskapen fra spørringen vil vi benytte i vårt videre arbeid med å støtte sektoren i arbeidet med beredskap.

Ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse og/eller fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring

Utdanningsdirektoratet har rutiner for å avdekke søkere med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en i søkermassen. Søkere som kjenner seg igjen i en av disse kategoriene, kan krysse av for dette når de søker på en stilling i direktoratet. Vi kaller inn minst én kvalifisert søker til intervju i hver gruppe. Vi har også gjennomført en rekke tiltak med mål om å rekruttere et større mangfold. Vi ser imidlertid at vi allikevel lykkes i liten grad med å tilsette søkere fra disse målgruppene.

I 2025 var 54 av totalt 3036 søkere personer med nedsatt funksjonsevne. Ni av disse ble kalt inn til intervju og mindre enn fem ble ansatt, som er flere enn i 2024. 61 av søkerne hadde hull i CV-en. Åtte av disse søkerne var kvalifisert og ble kalt inn til intervju, og ingen ble ansatt.

Redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk

[108] Kunnskapsdepartementet, Styringsdokument for arbeidet med sikkerhet og beredskap i Kunnskapsdepartementets sektor

Udirs virksomhet er hovedsakelig kontorarbeid, med noe reisevirksomhet. Arbeidet med å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk omhandler derfor hovedsakelig drift og vedlikehold av bygg, samt vurderinger omkring behov for reise og konferanseaktivitet. Det foreligger ikke et felles rammeverk for rapportering fra statlige virksomheter på området. Vi vurderer at etablering av et slikt felles rammeverk vil kunne medvirket til bedre rapportering i stortog gi retning for arbeidet.

Offentlige anskaffelser

Vi har i 2025 lyst ut og tildelt 20 ordinære konkurranser. Dette er én mer enn i 2024. Statens innkjøpssenter tar seg av de fleste fellesavtalene for staten og vi bruker disse avtalene aktivt. Vi har flere egne rammeavtaler på områder som ikke dekkes av statens innkjøpssenter og har kjørt 58 minikonkurranser i 2025, i 2024 var tallet 75. Vår egen rammeavtale på kurs og konferansetjenester gikk ut høsten 2024, det er grunnen til at vi har færre minikonkurranser på egne avtaler. Vi har gjennomført 83 minikonkurranser på rammeavtale kurs- og konferansetjenester i 2025.

Vi har i 2025 forbedret rutinene for å overholde habilitetsreglene i hele anskaffelsesprosessen, i forberedelsesfasen, i selve gjennomføringen av anskaffelsen og i kontraktsoppfølingen. På grunn av endringer i reglene om bruk av lærlinger har vi oppdatert vår veiledning og anskaffelsesmaler for å overholde de nye kravene der det er aktuelt.

Vi har interne retningslinjer for offentlige anskaffelser som blir fulgt opp.

Lærlinger

Direktoratet er knyttet til opplæringskontoret OK stat og har som mål å ha åtte lærlinger i ulike lærefag. Dette er godt over målet i tildelingsbrevet, og et relativt høyt nivå i statlig sammenheng. Vi vurderer at dette ligger opp mot en øvre grense for hva som er gjennomførbart med tanke på å kunne yte god og relevant opplæring og oppfølging.

I 2025 hadde direktoratet syv lærlinger. Det ble rekruttert fire nye lærlinger i tre ulike lærefag. Alle lærlingene fikk opplæring på lokasjonen vår i Oslo i 2025. Det blir gjort en årlig vurdering for rekruttering på andre lokasjonene.

Direktoratet har godkjenning i fem ulike lærefag, og ble i 2025 godkjent som lærebedrift i innholdsproduksjon. Vi gir nå opplæring i service- og administrasjonsfaget, IT-driftsfaget, IT-utviklerfaget (pauset til 2026), mediedesignfaget og innholdsproduksjonsfaget.

Helse, miljø og sikkerhet

Vi jobber systematisk med helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid for å sikre et godt arbeidsmiljø for alle ansatte i Utdanningsdirektoratet. Vår HMS-håndbok legger til rette for at dette arbeidet blir håndtert i samsvar med krav til lover og forskrifter, og er tilgjengelig for alle ansatte.

Våre mål for HMS-arbeidet i Udir 2025 var:

- Gode og inkluderende arbeidsfellesskap
- Trygge og funksjonelle arbeidsplasser
- God sikkerhetskultur og beredskap

Arbeidsmiljøutvalget (AMU) har medlemmer representert fra alle våre lokasjoner, og har kvartalsvise møter.

Som en del av det systematiske HMS-arbeidet og kartlegging av risiko knyttet til arbeidsmiljøet i direktoratet, jobber vi kontinuerlig med vår overordnede risikovurdering for virksomheten, i samarbeid med vernetjenesten. Risikovurderingen og evaluering av tiltak følges opp fortløpende.

For å sikre relevant og nødvendig HMS-opplæring for våre ansatte, ble det gjennomført forskjellige faglige og sosiale HMS-aktiviteter ved alle Udirs lokasjoner. Det ble i tillegg gjennomført felles HMS-opplæring for AMU i desember 2025.

Sykefraværet i direktoratet har de siste årene vært noe høyere enn vår målsetting på 5 prosent, selv om det ble noe redusert i 2025 sammenlignet med 2024. Vi har derfor styrket arbeidet med sykefraværsoppfølging gjennom revidering av veileder og kurs i sykefraværsoppfølging for alle mellomledere. I tillegg har vi revidert vår livsfasepolitikk. Dette og andre tiltak omtales nærmere i vedlegg om arbeidet for likestilling og mangfold.

Vi startet også arbeidet med å revidere våre Akan-retningslinjer høsten 2025, og vil fortsette arbeidet i 2026.

Del V Fremtidsutsikter

I fjor pekte vi på fallende læringsresultater og tilbakegang i trivsel hos barn og unge som direktoratets viktigste prioriteringer i årene fremover. Vi ser nå noen tegn til stabilisering og positiv utvikling, men bildet er fremdeles alvorlig. Derfor er det viktig å fortsatt holde fast ved innsatsen knyttet til læringsresultater og trivsel.

En av de største utfordringene er at stadig flere elever presterer på de laveste nivåene. Disse elevene møter ofte store barrierer senere i opplæringsløpet, noe som øker risikoen for at de ikke fullfører videregående opplæring og får svakere tilknytning til arbeidslivet. I tillegg ser vi at forskjellene i læringsresultater mellom elevgrupper har økt. Disse utviklingstrekkene handler om mer enn skolehverdagen. Endringene må sees i lys av forhold både i skolen og utenfor skolen, som sosioøkonomiske forhold, økt bruk av sosiale medier, konsentrasjon og mer uro, helse og økt fravær.

Å forbedre læringsresultatene krever tidlig innsats og helhetlig og systematisk arbeid over tid. Læring skjer i klasserommet og avhenger av læreres kompetanse, tid, støtte og rammebetingelser. Samtidig må statlige virkemidler være tydelige og enkle å ta i bruk. I tiden fremover vil vi arbeide målrettet med å justere virkemidlene våre. Vi vil blant annet utvikle tydelige, praksisnære og kunnskapsbaserte støtteressurser. Det er også viktig å bygge videre på den positive utviklingen i elevenes trivsel og skolemiljø. Læring og trivsel forsterker hverandre.

En god barnehage er viktig for en god barndom, og for barnas videre utvikling og læring. Derfor er det viktig med et barnehagetilbud som holder god kvalitet. Udirs virkemidler handler primært om å støtte barnehagene slik at de kan jobbe godt innenfor de rammene de har. Våre viktigste virkemidler for å bidra til dette er lovverk, rammeplan, utvikling og formidling av kunnskap, støtte og råd, tilskudd, tilsyn samt støtte til kompetanse- og kvalitetsutvikling.

Bemanning og rekruttering i sektoren vil fortsatt være blant de mest kritiske faktorene fremover. TALIS-undersøkelsene viser et tydelig behov for mer støtte til lærere, pedagoger og andre ansatte. Kvalifisert personale og gode rammer for profesjonsutøvelse er nødvendig for å løfte kvaliteten i barnehagen og skolen. Direktoratet vil derfor prioritere tiltak som styrker kompetansen hos ansatte i barnehage og skole. Vi vil også vektlegge virkemidler som avlaster, støtter og videreutvikler profesjonene.

Kommunene har ulik kompetanse og kapasitet og derfor ulike forutsetninger for å ta i bruk statlige virkemidler. Derfor vil vi fortsatt tilpasse våre virkemidler i større grad, slik at de er tilpasset behov, enkle å bruke og nyttige.

Den teknologiske utviklingen, særlig innen KI, stiller nye krav til skolen og utfordrer både læring, eksamenssystemet og vurderingspraksis. For å møte disse kravene trengs god digital kompetanse i sektoren. Digitalisering og personvern vil fortsatt være viktige områder. Vi må sikre at elevene utvikler god digital kompetanse, at digitale løsninger brukes der de gir pedagogisk verdi, samtidig som barn og elever har et trygt personvern. Dette innebærer blant annet utvikling av den nasjonale støttetjenesten for vurdering av personvern, informasjonssikkerhet og universell utforming. I tillegg

arbeider vi med justeringer i læreplanene, der utvikling av digitale ferdigheter ses i sammenheng med elevenes lærings- og utviklingsbehov. For å støtte dette vil også tilby ressurser som kan bidra til kompetanseheving i sektoren.

Arbeidet med å kvalitetssikre eksamen de siste årene gir et solid grunnlag, men risikoen knyttet til gjennomføring av eksamen er fortsatt høy. I 2026 vil vi derfor utrede flere tiltak for å redusere kompleksitet og risiko ved dagens ordning og for å utvikle mer robuste og fremtidsrettede løsninger på lengre sikt.

Fullføringsreformen vil være et viktig arbeid i mange år fremover. En stadig viktigere målgruppe er voksne som trenger videregående opplæring for å kvalifiseres til arbeidslivet. Behovet for flere fagarbeidere i arbeidslivet forsterker denne utviklingen. Modulisert opplæring, bedre læringsstøtte og målrettet karriereveiledning blir viktige satsingsområder. Etableringen av Nasjonalt senter for yrkesfag vil styrke utviklingen av kvalitetsarbeid i fag- og yrkesopplæringen.

Direktoratet har gjort endringer i innretning av virkemidler og tilpasset støtte basert på oppdatert kunnskap og innsikt. Vi vil fortsette å utvikle kunnskapsgrunnlaget, analysene og innsikt i enda større grad slik at virkemidlene tilpasses utfordringsbildet.

Del VI Årsregnskap

Ledelseskommentar til årsregnskapet

Formål
Utdanningsdirektoratet ble opprettet i 2004 og er underlagt Kunnskapsdepartementet. Utdanningsdirektoratet er et ordinært statlig forvaltningsorgan som fører regnskap i samsvar med kontantprinsippet, slik det går fram av prinsippnoten til årsregnskapet.

Utdanningsdirektoratet skal bidra til å nå sektormålene for barnehagen og grunnopplæringen i Prop. 1 S (2024–2025) for KD. De overordnede sektormålene for barnehagen og grunnopplæringen skal danne grunnlaget for prioritering av faglige mål og områder, og for utvikling av nye tiltak eller virkemidler.

Utdanningsdirektoratet har etatsstyringsansvar for de samiske videregående skolene som gir opplæring etter opplæringsloven. Utdanningsdirektoratets styringsansvar innebærer blant annet å utarbeide styringsdokumenter, tildele midler, sørge for styringsdialog og vurdere måloppnåelse.

Bekreftelse
Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Kunnskapsdepartementet i virksomhets- og økonomiinstruks for økonomiforvaltningen i Utdanningsdirektoratet. Vi mener regnskapet gir et dekkende bilde av Utdanningsdirektoratets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av vesentlige forhold
Utdanningsdirektoratet har samlet disponert tildelinger på utgiftssiden på 17 113 millioner kroner. Etter fullmakt fra Finansdepartementet har vi utgiftsført betalt merverdiavgift på kapittel 1633 Nettoordning statlig betalt merverdiavgift, post 01 driftsutgifter med 118 millioner kroner.

Utgifter på 14 360 millioner kroner gjelder tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten.

Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet utgjør 1 255 millioner kroner. Av dette utgjør lønn og sosiale kostnader 31,5 prosent og andre utbetalinger til drift 68,5 prosent. Vi viser til note 2 og 3.

Utdanningsdirektoratet har totale inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet på 165,7 millioner kroner.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen viser en del avvik mellom regnskapsførte utgifter og samlet tildeling, se kolonne for Merutgift (-) og mindreutgift. Dette har en naturlig forklaring fordi de vesentlige avvikene skyldes tildelinger og fullmakter som er gitt til andre statlige virksomheter i samsvar med tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet.

I tillegg har det vært noen mindre avvik mellom tildelte midler på utgiftssiden og regnskapsførte utgifter, som går fram av note B. Utdanningsdirektoratet søker om overføringer innenfor 5-prosentregelen og med henvising til stikkordet «kan overføres».

Vurderinger av endringer fra 2024 til 2025

Utdanningsdirektoratet hadde en nedgang i andre utbetalinger til drift på 269 mill. kroner, tilsvarende 23,8 prosent fra 2024 til 2025. I all hovedsak gjaldt dette kjøp av studieplasser. Dette skyldes i det vesentligste at fra høstsemestret ble en del midler til studieplasser direkte tildelt UH sektor og ikke lenger via Utdanningsdirektoratet. I tillegg ble det gjort ny vurdering om at midler som gikk til anskaffelse studieplasser, skulle håndteres som tilskudd og ikke lenger som ett kjøp.

Tilskuddsforvaltningen og andre overføringer fra staten økte med 1 089 millioner kroner tilsvarende 8,2 prosent fra 2024 til 2025. En stor del av økningen skyldes tilskudd til private skoler og da særlig private videregående skoler på grunn av økte satser og økning i elevtall.

Tilleggsopplysninger
Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Utdanningsdirektoratet. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d., men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2026. Beretningen er unntatt offentlighet fram til Stortinget har fått Dokument 1 fra Riksrevisjonen, men vil bli publisert på udir.no så snart dokumentet er offentlig.

Oslo, den 13.03.2026

Morten Rosenkvist

Morten Rosenkvist
Utdanningsdirektoratet

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskapet for Utdanningsdirektoratet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten (bestemmelsene). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, i nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2025 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

a. Regnskapet følger kalenderåret
b. Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
c. Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet
d. Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp

Oppstillingen av bevilgnings- og artskontorapporteringen er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene.

Utdanningsdirektoratet er tilknyttet konsernkontoordningen i Norges Bank i samsvar med krav i bestemmelsene punkt 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgangen til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Utdanningsdirektoratet har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som Utdanningsdirektoratet har fullmakt til å disponere. Kolonnen “Samlet tildeling” viser hva Utdanningsdirektoratet har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrevet for seg og underlagte virksomheter, for hver kombinasjon av kapittel/post. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser Utdanningsdirektoratet står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for "Samlet tildeling”, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for “Regnskap”.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for “Samlet tildeling”, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra Utdanningsdirektoratet selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten, og vises derfor ikke i kolonnen for "Regnskap”. De avgitte fullmaktene kommer fram i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorapporteringen

Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorapporteringen viser regnskapstall Utdanningsdirektoratet har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for

statlige virksomheter. Utdanningsdirektoratet har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Regnskapstall i bevilgnings- og artskontorapportering med noter viser regnskapstall rapportert til statsregnskapet. I tillegg viser noten til artskontorapporteringen *Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen* bokførte tall fra Utdanningsdirektoratets kontospesifikasjon i kolonnen "Spesifisering av bokført avregning med statskassen". Noten viser forskjellen mellom beløp Utdanningsdirektoratet har bokført på eiendels- og gjeldskontoer i Utdanningsdirektoratets kontospesifikasjon (herunder saldo på kunde- og leverandørreskontro) og beløp Utdanningsdirektoratet har rapportert som fordringer og gjeld til statsregnskapet og som inngår i mellomværendet med statskassen.

Utdanningsdirektoratet har innrettet bokføringen slik at den følger kravene i bestemmelser om økonomistyring i staten. Dette innebærer at alle opplysninger om transaksjoner og andre regnskapsmessige disposisjoner som er nødvendige for å utarbeide pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 3.3.2, og spesifikasjon av pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 4.4.3, er bokført. Bestemmelsene krever blant annet utarbeiding av kundespesifikasjon og leverandørspesifikasjon. Dette medfører at salgs- og kjøpstransaksjoner bokføres i kontospesifikasjonen på et tidligere tidspunkt enn de rapporteres til statsregnskapet, og innebærer kundefordringer og leverandørgjeld i kontospesifikasjonen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering for regnskapsåret 2025

Utgifts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2025	Merutgift (-) og mindreutgift
0201	Analyse og kunnskapsgrunnlag	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	400 000	395 021	4 979
0220	Utdanningsdirektoratet	01	Driftsutgifter	A,B	437 511 000	435 553 050	1 957 950
0220	Utdanningsdirektoratet	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	280 622 000	266 748 226	13 873 774
0220	Utdanningsdirektoratet	70	Tilskudd til læremidler	A,B	90 027 000	90 030 749	-3 749
0222	Statlige skoler og fjernundervisningstjenester	01	Driftsutgifter	A,B	165 469 000	499 743	164 969 257
0222	Statlige skoler og fjernundervisningstjenester	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	A,B	1 986 000		1 986 000
0224	Tilskudd til freds- og menneskerettighetssentre	70	Freds- og menneskerettighetsentre	A,B	175 427 000	175 427 000	0
0225	Tiltak i grunnopplæringen	01	Driftsutgifter	A,B	29 791 000		29 791 000
0225	Tiltak i grunnopplæringen	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	142 629 000		142 629 000
0225	Tiltak i grunnopplæringen	60	Tilskudd til landslinjer	A,B	285 337 000	285 337 000	0
0225	Tiltak i grunnopplæringen	63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen	A,B	104 853 000	99 051 676	5 801 324
0225	Tiltak i grunnopplæringen	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge	A,B	240 860 000	240 552 568	307 432
0225	Tiltak i grunnopplæringen	66	Tilskudd til skoleturer i forbindelse med handlingsplan mot antisemittisme	A,B	17 595 000	17 545 185	49 815
0225	Tiltak i grunnopplæringen	67	Tilskudd til opplæring i kvensk og finsk	A,B	8 827 000	874 470	7 952 530
0225	Tiltak i grunnopplæringen	68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	A,B	364 090 000	348 463 000	15 627 000
0225	Tiltak i grunnopplæringen	69	Tiltak for fullføring av videregående opplæring	A,B	508 400 000	508 399 998	2
0225	Tiltak i grunnopplæringen	74	Prosjekttilskudd	A,B	10 429 000	10 157 100	271 900
0225	Tiltak i grunnopplæringen	75	Grunntilskudd	A,B	112 451 000	112 450 997	3
0226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	1 102 196 000	474 005 846	628 190 154
0226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	22	Videreutdanning lærere og skoleledere	A,B	1 458 699 000	1 444 925 953	13 773 047
0226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	61	Tilskuddsordning til veiledn for nyutdannede nytilsatte lærere	A,B	145 390 000	145 118 528	271 472
0226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	62	Tilskudd til skolebibliotek og lesestimulering	A,B	50 000 000	49 982 400	17 600

Utgifts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2025	Merutgift (-) og mindreutgift
0226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	63	Tilskudd til utstyr og læringsarenaer på 5.-10. trinn	A,B	160 000 000	160 000 000	0
0226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	65	Tilskudd til skolemiljøteam og beredskapsteam	A,B	125 000 000	124 944 000	56 000
0227	Tilskudd til særskilte skoler	63	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	A,B	46 307 000	38 556 000	7 751 000
0227	Tilskudd til særskilte skoler	78	Tilskudd	A,B	212 594 000	212 594 000	0
0228	Tilskudd til private skoler mv.	70	Private grunnskoler	A,B	4 289 373 000	4 288 846 016	526 984
0228	Tilskudd til private skoler mv.	71	Private videregående skoler	A,B	2 469 596 000	2 468 956 673	639 327
0228	Tilskudd til private skoler mv.	72	Diverse skoler som gir yrkesrettet opplæring	A,B	170 861 000	170 861 155	-155
0228	Tilskudd til private skoler mv.	73	Private grunnskoler i utlandet	A,B	160 985 000	133 480 436	27 504 564
0228	Tilskudd til private skoler mv.	74	Private videregående skoler i utlandet	A,B	28 101 000	24 569 678	3 531 322
0228	Tilskudd til private skoler mv.	75	Private skoler med særskilt tilrettelagt opplæring for elever med dokumenterte behov	A,B	608 175 000	607 566 268	608 732
0228	Tilskudd til private skoler mv.	76	Andre private skoler	A,B	79 116 000	79 080 683	35 317
0228	Tilskudd til private skoler mv.	77	Den tysk-norske skolen i Oslo	A,B	44 155 000	44 154 772	228
0228	Tilskudd til private skoler mv.	78	Kompletterende undervisning	A,B	26 395 000	25 337 232	1 057 768
0228	Tilskudd til private skoler mv.	79	Toppidrett	A,B	86 017 000	86 017 000	0
0228	Tilskudd til private skoler mv.	81	Elevutveksling til utlandet	A,B	467 000	467 241	-241
0228	Tilskudd til private skoler mv.	82	Kapital- og husleietilskudd til private skoler	A,B	80 375 000	80 255 818	119 182
0228	Tilskudd til private skoler mv.	83	Særtilskudd til Møbelsnekkerskolen, Plus-skolen og Hjerleid Handverksskole	A,B	5 190 000	5 190 000	0
0228	Tilskudd til private skoler mv.	84	Redusert foreldrebetaling i skolefritidsordningen ved private skoler	A,B	110 231 000	108 666 826	1 564 174
0228	Tilskudd til private skoler mv.	85	Særtilskudd til private kombinerte grunnskoler	A,B	90 000 000	89 950 390	49 610
0230	Statlig spesialpedagogisk tjeneste	01	Driftsutgifter	A,B	50 000	48 456	1 544
0231	Barnehager	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	660 301 000	315 338 865	344 962 135
0231	Barnehager	60	Innføre toppet bemanning i barnehagene	A,B	200 000 000	199 998 874	1 126
0231	Barnehager	61	Tilskudd til økt pedagogtetthet og økt grunnbemanning i barnehager i levekårsutsatte områder	A,B	208 900 000	208 900 000	0

Utgifts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2025	Merutgift (-) og mindreutgift
0231	Barnehager	63	Tilskudd til tiltak for å styrke språkutviklingen blant minoritetsspråklige barn i barnehage	A,B	226 258 000	226 257 582	418
0231	Barnehager	66	Tilskudd til økt barnehagedeltakelse for minoritetsspråklige barn	A,B	24 375 000	24 374 989	11
0231	Barnehager	70	Tilskudd til svømming i barnehagene	A,B	77 735 000		77 735 000
0253	Folkehøyskoler	70	Tilskudd til folkehøyskoler	A,B	1 141 321 000	1 141 320 734	266
0253	Folkehøyskoler	71	Tilskudd til Folkehøgskolerådet	A,B	6 285 000	6 285 000	0
0253	Folkehøyskoler	72	Tilskudd til Nordiska folkhögskolan	A,B	825 000	825 000	0
0275	Tiltak for høyere utdanning og forskning	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	900 000	909 362	-9 362
0431	Kriminaldirektoratet	01	Driftsutgifter		1 000 000	1 000 000	
0601	Utredningsvirksomhet, forskning mv.	21	Spesielle driftsutgifter		375 000	375 000	
0714	Folkehelse	21	Spesielle driftsutgifter		2 250 000	381 456	
0733	Habilitering og rehabilitering	21	Spesielle driftsutgifter		562 500	468 750	
0760	Kommunale helse- og omsorgstjenester	21	Spesielle driftsutgifter		330 000	330 000	
0854	Tiltak i barne og ungdomsvernet	23	Kompetansehevingstiltak i barnevernet		330 000	330 000	
0858	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet	01	Driftsutgifter		470 000	375 000	
0900	Nærings- og fiskeridepartementet	73	Tilskudd til entreprenørskapsfremmende aktiviteter for ungdom		35 200 000	34 667 520	
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Nettoføring for mva i staten		0	118 324 757	
Sum utgiftsført					*17 113 394 500*	*15 735 524 043*	
Inntekts-kapittel	**Kapittelnavn**	**Post**	**Posttekst**		**Samlet tildeling**	**Regnskap 2025**	**Merinntekt og mindre-inntekt(-)**
3220	Utdanningsdirektoratet	01	Inntekter ved oppdrag		2 685 000	2 184 463	-500 537
3222	Statlige skoler og fjernundervisningstjenester	02	Salgsinntekter mv.		29 124 000		-29 124 000
3225	Tiltak i grunnopplæringen	04	Refusjon av ODA-godkjente utgifter		163 475 000	163 475 000	0
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse		0	11 836 123	
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift		0	47 876 017	

Utgifts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2025	Merutgift (-) og mindreutgift
Sum inntektsført					*195 284 000*	*225 371 603*	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						**15 510 152 441**	
Kapital-kontoer							
60053801	Norges Bank KK /innbetalinger					213 353 425	
60053802	Norges Bank KK/utbetalinger					-15 721 666 857	
702832	Endring i mellomværende med statskassen					-1 839 009	
Sum rapportert						*0*	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
Konto	***Tekst***				**2025**	**2024**	***Endring***
702832	Mellomværende med statskassen				-29 716 123	-27 877 114	-1 839 009

Note A: Forklaring av samlet tildeling utgifter for 2025

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
020121		400 000	400 000
022001	8 370 000	429 141 000	437 511 000
022021	8 191 000	272 431 000	280 622 000
022070		90 027 000	90 027 000
022201	2 391 000	163 078 000	165 469 000
022245		1 986 000	1 986 000
022470		175 427 000	175 427 000
022501		29 791 000	29 791 000
022521		142 629 000	142 629 000
022560		285 337 000	285 337 000
022563		104 853 000	104 853 000
022564		240 860 000	240 860 000
022566		17 595 000	17 595 000
022567		8 827 000	8 827 000
022568		364 090 000	364 090 000
022569		508 400 000	508 400 000
022574		10 429 000	10 429 000
022575		112 451 000	112 451 000
022621	62 895 000	1 039 301 000	1 102 196 000
022622		1 458 699 000	1 458 699 000
022661		145 390 000	145 390 000
022662		50 000 000	50 000 000
022663		160 000 000	160 000 000
022665		125 000 000	125 000 000
022763		46 307 000	46 307 000
022778		212 594 000	212 594 000
022870		4 289 373 000	4 289 373 000
022871		2 469 596 000	2 469 596 000
022872		170 861 000	170 861 000
022873		160 985 000	160 985 000
022874		28 101 000	28 101 000
022875		608 175 000	608 175 000
022876		79 116 000	79 116 000
022877		44 155 000	44 155 000
022878		26 395 000	26 395 000
022879		86 017 000	86 017 000
022881		467 000	467 000
022882		80 375 000	80 375 000
022883		5 190 000	5 190 000
022884		110 231 000	110 231 000
022885		90 000 000	90 000 000
023001		50 000	50 000
023121		660 301 000	660 301 000
023160		200 000 000	200 000 000
023161		208 900 000	208 900 000
023163		226 258 000	226 258 000
023166		24 375 000	24 375 000
023170		77 735 000	77 735 000
025370		1 141 321 000	1 141 321 000
025371		6 285 000	6 285 000
025372		825 000	825 000
027521		900 000	900 000

Note B: Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

	Stikkord	Merutgift (-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings-fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings-fullmakter	Merinntekter /mindreinntekter (-) iht. merinntekts-fullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
020121		4 979		4 979				4 979	20 000	4 979
022001		1 957 950		1 957 950				1 957 950	21 457 050	1 957 950
022021	*Kan benyttes under post 70*	13 873 774		13 873 774	-500 538			13 373 236	13 621 550	13 373 236
022070	*Kan benyttes under post 21 Kan overføres*	-3 749		-3 749				-3 749	176 758 000	0
022201		164 969 257	-158 439 699	6 529 557	659 699			7 189 256	8 153 900	7 189 256
022245	*Kan overføres*	1 986 000	-1 986 000	0				0	4 386 000	0
022470		0		0				0		
022501		29 791 000	-29 438 078	352 922				352 922	1 489 550	352 922
022521		142 629 000	-142 253 370	375 630				375 630	7 131 450	375 630
022560		0		0				0		
022563	*Kan overføres*	5 801 324	-2 379 485	3 421 839				3 421 839	259 185 000	3 421 839
022564		307 432		307 432				307 432		
022566		49 815		49 815				49 815		
022567		7 952 530	-7 351 023	601 507				601 507		
022568		15 627 000	-15 586 000	41 000				41 000		
022569		2		2				2		
022574		271 900		271 900				271 900		
022575		3		3				3		
022621	*Kan overføres*	628 190 154	-551 860 093	76 330 061				76 330 061	2 590 616 000	76 330 061
022622		13 773 047	-5 809 070	7 963 977				7 963 977		
022661		271 472		271 472				271 472		
022662		17 600		17 600				17 600		
022663		0		0				0		

	Stikkord	Merutgift (-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings-fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings-fullmakter	Merinntekter /mindreinntekter (-) iht. merinntekts-fullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
022665		56 000		56 000				56 000		
022763		7 751 000	-7 751 000	0				0		
022778		0		0				0		
022870	*Overslagsbevilgning*	526 984		526 984				526 984		
022871	*Overslagsbevilgning*	639 327		639 327				639 327		
022872	*Overslagsbevilgning*	-155		-155				-155		
022873	*Overslagsbevilgning*	27 504 564	-27 885 921	-381 357				-381 357		
022874	*Overslagsbevilgning*	3 531 322	-3 341 250	190 072				190 072		
022875	*Overslagsbevilgning*	608 732		608 732				608 732		
022876	*Overslagsbevilgning*	35 317		35 317				35 317		
022877	*Overslagsbevilgning*	228		228				228		
022878		1 057 768		1 057 768				1 057 768		
022879		0		0				0		
022881		-241		-241				-241		
022882		119 182		119 182				119 182		
022883		0		0				0		
022884		1 564 174		1 564 174				1 564 174		
022885		49 610		49 610				49 610		
023001		1 544		1 544				1 544	2 500	1 544
023121	*Kan overføres*	344 962 135	-295 585 929	49 376 206				49 376 206	1 565 677 000	49 376 206
023160		1 126		1 126				1 126		
023161		0		0				0		
023163		418		418				418		
023166		11		11				11		
023170		77 735 000	-77 564 704	170 296				170 296		
025370		266		266				266		

	Stikkord	Merutgift (-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings-fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings-fullmakter	Merinntekter /mindreinntekter (-) iht. merinntekts-fullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
025371		0		0				0		
025372		0		0				0		
027521	*Kan overføres*	-9 362		-9 362				-9 362	1 800 000	0

Opplysninger om avgitte belastningsfullmakter på inntektskapitler

Kapittel og post	Merinntekt og mindreinntekt (-)	Inntektsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter (+)	Merinntekt og mindreinntekt (-) etter avgitte belastningsfullmakter
322202	-29 124 000	29 783 699	659 699

Forklaring til brukte fullmakter

Mottatte belastningsfullmakter
Utdanningsdirektoratet har mottatt belastningsfullmakt fra andre statlige virksomheter:

Kr. 1 000 000 på kap. 431 post 01 fra Kriminalomsorgsdirektoratet
Kr. 375 000 på kap. 601 post 21 fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Kr. 2 250 000 på kap. 714 post 21 fra Helsedirektoratet
Kr. 562 500 på kap. 733 post 21 fra Helsedirektoratet
Kr. 330 000 på kap. 760 post 21 fra Helsedirektoratet
Kr. 330 000 på kap. 854 post 23 fra Bufdir (Barne-, ungdoms- og –familiedirektoratet)
Kr. 470 000 på kap. 858 post 01 fra Bufdir (Barne-, ungdoms- og –familiedirektoratet)
Kr. 35 200 000 på kap. 900 post 73 fra Nærings- og fiskeridepartementet

Tildelingsbrev og avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre)

Utdanningsdirektoratet har gitt tildelingsbrev innenfor flere kapitler/poster i 2025. Mottakerne av tildelingsbrev er statsforvalterne, Sørsamisk kunnskapspark og de samiske videregående skolene. I tillegg har Utdanningsdirektoratet avgitt belastningsfullmakt til 4 andre mottakere. Fordelingen ser slik ut:

Tabell I Tildelingsbrev og avgitte belastningsfullmakter

Kapittel og post	Tildelingsbrev **statsforvaltere**	Utgiftsført **statsforvaltere**	Merutgift (-) og mindreutgift
022501	29 048 000	29 438 078	-390 078
022521	142 628 000	142 253 370	374 630
022563	5 301 000	2 379 485	2 921 515
022567	7 453 000	7 351 023	101 977
022568	15 586 000	15 586 000	0
022621	561 607 000	544 934 537	16 672 463
022622	1 800 000	1 299 819	500 181
022763	7 751 000	7 751 000	0
022873	27 402 000	27 885 921	-483 921
022874	3 430 000	3 341 250	88 750
023121	304 616 000	295 585 929	9 030 071
023170	77 735 000	77 564 704	170 296

Sum utg.	**1 184 357 000**	**1 155 371 116**	**28 985 884**
Kapittel og post	Tildelingsbrev **Samiske skoler**	Utgiftsført **Samiske skoler**	Merutgift/mindreinntekt (-) og mindreutgift/merinntekt
022201	163 897 000	158 439 699	5 457 301
022245	1 986 000	1 986 000	0
022566	17 766	0	17 766
022622	4 504 251	4 509 251	-5 000
Sum utg.	**170 405 017**	**164 934 950**	**5 470 067**
322202	-29 124 000	-29 783 699	659 699
Sum innt.	**-29 124 000**	**-29 783 699**	**659 699**
Kapittel og post / Mottaker	Belastningsfullmakt **Andre**	Utgiftsført **Andre**	Merutgift (-) og mindreutgift
022621/ Helse og omsorgsdepartementet	5 000 000	5 000 000	0
022621/ Norges forskningsråd	2 000 000	1 615 265	384 735
022621/ Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet	230 000	142 375	87 625
022621/ Foreldreutvalget for grunnopplæring	200 000	167 916	32 084
Sum utg.	**7 430 000**	**6 925 556**	**504 444**

Utdanningsdirektoratets mer-/mindreutgift er korrigert for utgifter som er rapportert av mottakere av tildelingsbrev/belastningsfullmakter. Det er i tillegg korrigert for mer-/mindreinntekt etter merinntektsfullmakt fra samiske skoler på kapittel/post 022201 (jf. 322202, Samiske skoler).

Av utgiftsført av statsforvaltere, samiske skoler og andre som vist i Tabell I, gjelder følgende tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten:

Tabell II Tilskudd utgiftsført av andre

Tilskudd utgiftsført av andre	
	31.12.2025
Tilskudd til kommuner	323 681 720
Tilskudd til fylkeskommuner	33 435 272
Tilskudd til ikke-finansielle foretak	62 103 424
Tilskudd til husholdninger	412 250
Tilskudd til ideelle organisasjoner	110 839 753
Tilskudd til statsforvaltningen	349 741 278
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	**880 213 697**

I oversikten under vises hva som er utgiftsført som tilskuddsforvaltning og øvrige konti på de ulike postene:

Tabell III Oversikt fordeling poster utgiftsført av andre

Belastet av andre på	Tilskuddskonti	Øvrige konti	Sum utgiftsført av andre
Postene 01 - 2x	738 354 314	445 031 925	1 183 386 239
Post 45		1 986 000	1 986 000
Postene 50 - 7x	141 859 383		141 859 383
Sum	**880 213 697**	**447 017 925**	**1 327 231 622**

Note C Oversikt over binding på framtidige års bevilgninger

Avtaler om leie av kontorlokaler				
Gjenværende varighet per 31.12.	**Årlig leiebeløp**	**Av neste års bevilgning**	**Av senere års bevilgning**	**Samlet binding på framtidige års bevilgninger**
Varighet 1-5 år:				
Leiekontrakt lokaler Hamar	2 400 000	2 400 000	7 200 000	9 600 000
Leiekontrakt lokaler Tromsø	3 200 000	3 200 000	12 800 000	16 000 000
Varighet over 5 år:				
Leiekontrakt lokaler Oslo	27 000 000	27 000 000	216 000 000	243 000 000
Leiekontrakt lokaler Molde	4 100 000	4 100 000	20 500 000	24 600 000
Totalt	**36 700 000**	**36 700 000**	**256 500 000**	**293 200 000**
Vesentlige avtaler om kjøp av tjenester				
Gjenværende varighet per 31.12.	**Årlig beløp**	**Av neste års bevilgning**	**Av senere års bevilgning**	**Samlet binding på framtidige års bevilgninger**
Varighet inntil 1 år:				
Forskning og evaluering		11 743 965		11 743 965
Internasjonale undersøkelser		3 500 000		3 500 000
Varighet 1-5 år:				
Lisenser, Microsoft Enterpriseavtale Azure	15 000 000	15 000 000	30 000 000	45 000 000
Lisenser annet	9 000 000	9 000 000	36 000 000	45 000 000
Avrop på rammeavtale for IT-kompetanse	135 000 000	135 000 000	240 000 000	375 000 000
Driftsavtale med Orange Business Services	9 000 000	9 000 000	14 000 000	23 000 000
Forskning og evaluering	10 732 766	13 261 595	15 971 595	29 233 190
Internasjonale undersøkelser	18 439 980	18 939 980	22 449 116	41 389 096
Varighet over 5 år:				
Avrop på "rammeavtale for IT-kompetanse	120 000 000	50 000 000	840 000 000	890 000 000
Utvikling og forvaltning av fellestjenester for sektor (Feide, læremiddelaktalog og støttetjeneste)	60 000 000	60 000 000	540 000 000	600 000 000
Forskning og evaluering	5 000 000	5 000 000	55 000 000	60 000 000
Internasjonale undersøkelser	19 896 898	19 896 896	84 363 387	104 260 283
Totalt	**402 069 644**	**350 342 436**	**1 877 784 098**	**2 228 126 534**

Oppstilling av artskontorapportering for 2025

	Note	2025	2024
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	165 659 463	223 664 870
Andre innbetalinger	1	237 241	130 802
Sum innbetalinger fra drift		*165 896 704*	*223 795 672*
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	395 462 900	360 312 797
Andre utbetalinger til drift	3	859 699 261	1 128 776 560
Sum utbetalinger til drift		*1 255 162 160*	*1 489 089 356*
Netto rapporterte driftsutgifter		**1 089 265 457**	**1 265 293 685**
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	2 199 348	8 173 133
Utbetaling av finansutgifter	4	7 035	2 942
Sum investerings- og finansutgifter		*2 206 383*	*8 176 075*
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		**2 206 383**	**8 176 075**
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	11 169 769	17 925 643
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		*11 169 769*	*17 925 643*
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	14 360 067 984	13 271 173 545
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		*14 360 067 984*	*13 271 173 545*
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		666 353	616 948
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		47 876 017	44 227 485
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		118 324 757	119 234 814

Netto rapporterte utgifter på felleskapitler		*69 782 386*	*74 390 381*
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		**15 510 152 441**	**14 601 108 043**
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld		**2025**	**2024**
Fordringer på ansatte		18 603	0
Skyldig skattetrekk og andre trekk		-16 876 152	-13 101 256
Skyldige offentlige avgifter		-1 695 892	-1 550 059
Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse		-10 454 020	-13 088 395
Anne gjeld		-708 662	-137 404
Sum mellomværende med statskassen	8	-29 716 123	-27 877 114

Note 1: Innbetalinger fra drift

	31.12.2025	**31.12.2024**
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer		
Tilskudd og overføringer fra andre statlige virksomheter	163 475 000	222 920 000
Tilskudd fra EU	1 584 463	668 470
Andre tilskudd og overføringer	600 000	76 399
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	**165 659 463**	**223 664 870**
Andre innbetalinger		
Annen driftsrelatert inntekt	237 241	130 802
Sum andre innbetalinger	**237 241**	**130 802**
Sum innbetalinger fra drift	**165 896 704**	**223 795 672**

Innbetalinger av tilskudd og overføringer fra andre statlige virksomheter gjelder refusjon av ODA-godkjente utgifter. Refusjon av ODA-godkjente utgifter etter statistikkdirektiv fra OECD defineres som offentlig utviklingshjelp og beregnes av tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge over kap. 225 post 64. Endringen i antall flyktninger, de med kollektiv beskyttelse samt ODA-andelene er årsak til endringen.

Note 2: Utbetalinger til lønn

	31.12.2025	31.12.2024
Lønn	311 464 117	283 249 682
Arbeidsgiveravgift	47 876 017	44 227 485
Pensjonsutgifter	22 204 827	24 137 090
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-15 700 517	-17 938 234
Honorarer, styrer, råd og utvalg	24 803 228	21 406 306
Andre ytelser	4 815 228	5 230 467
Sum utbetalinger til lønn	**395 462 900**	**360 312 797**
Antall utførte årsverk:	**341**	**329**
	31.12.2025	**31.12.2024**
Lønn og andre ytelser til virksomhetsleder		
Morten Rosenkvist	2 197 841	2 066 116

Økningen i lønn fra 2024 skyldes i hovedsak at lønnsoppgjøret i 2024 først ble utbetalt i 2025, i tillegg til en økning i utførte årsverk sammenlignet med i fjor.

Note 3: Andre utbetalinger til drift

	31.12.2025	31.12.2024
Husleie	30 527 688	29 928 661
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	199 520	131 853
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	10 292 151	13 754 648
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	169 267	208 776
Mindre utstyrsanskaffelser	1 982 417	1 590 037
Leie av maskiner, inventar og lignende	41 939 528	39 267 156
Kjøp av konsulenttjenester	208 576 898	210 024 947
Kjøp av fremmede tjenester fra UH sektor, herunder studieplasser	266 461 172	543 300 310
Kjøp av andre fremmede tjenester	221 395 937	207 468 018
Reiser og diett	16 761 308	16 316 485
Øvrige driftsutgifter	61 393 373	66 785 669
Sum andre utbetalinger til drift	**859 699 261**	**1 128 776 560**

I all hovedsak skyldes nedgangen i andre utbetalinger til drift i Utdanningsdirektoratet, endringer i ordningen og nedgang i kjøp av studieplasser. Dette skyldes i det vesentligste at fra høstsemestret ble en del midler til studieplasser direkte tildelt UH sektor og ikke lenger via Utdanningsdirektoratet. I tillegg ble det gjort ny vurdering om at midler som gikk til anskaffelse av studieplasser, skulle håndteres som tilskudd og ikke lenger som kjøp av tjenester. Se note 7.

Note 4: Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2025	31.12.2024
Utbetaling av finansutgifter		
Renteutgifter	7 035	2 942
Sum utbetaling av finansutgifter	**7 035**	**2 942**

Note 5: Utbetaling til investeringer

	31.12.2025	31.12.2024
Utbetaling til investeringer		
Immaterielle eiendeler og lignende	24 630	44 902
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	2 174 718	8 128 231
Sum utbetaling til investeringer	**2 199 348**	**8 173 133**

Reduksjonen skyldes i hovedsak driftsløsøre og inventar i forbindelse med ombygging av Utdanningsdirektoratets lokaler i Oslo i 2024.

Note 6: Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2025	31.12.2024
Tilfeldige og andre inntekter (Statskonto 530929)	-11 169 769	-17 925 643
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	**-11 169 769**	**-17 925 643**

Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten gjelder tilbakebetaling av tidligere års tilskudd gitt av Utdanningsdirektoratet. Reduksjonen skyldes hovedsakelig tilbakebetalinger i 2024 av ubenyttede midler til PISA undersøkelsene.

Note 7: Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2025	31.12.2024
Overf. til forv.organer med særskilte fullmakter	98 171 179	26 650 000
Tilskudd til kommuner	2 533 490 801	2 534 466 474
Tilskudd til fylkeskommuner	1 639 333 730	1 500 071 863
Tilskudd til ikke-finansielle foretak	147 950 154	140 493 271
Tilskudd til private skoler og ideelle organisasjoner	9 769 524 452	8 901 502 856
Tilskudd til statsforvaltningen	830 000	5 000 000
Tilskudd til utlandet	170 767 668	162 989 081
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	**14 360 067 984**	**13 271 173 545**

Økningen i overføringer til forvaltningsorganer med særskilte fullmakter skyldes i all hovedsak at anskaffelse av studieplasser etter ny vurdering skulle håndteres som tilskudd, og ikke lenger som et kjøp av tjenester. Se note 3.

En del av økningen i tilskudd til fylkeskommuner skyldes at tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge, ble utbetalt direkte fra Utdanningsdirektoratet i 2025. Tidligere ble dette utbetalt via Statsforvalterne. I tillegg skyldes noe av økningen tilskudd til veiledning for nyutdannede nyansatte lærere.

Økningen i tilskudd til private skoler skyldes i hovedsak økte satser både til private grunn- og videregående skoler, i tillegg til noe økning i elevtall.

Viser til Tabell II Tilskudd utgiftsført av andre, hvor tilskudd utgiftsført av andre på Utdanningsdirektoratets kapittel og poster framgår.

Note 8: Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

		31.12.2025	**31.12.2025**	
		Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Omløpsmidler				
	Andre fordringer	18 603	18 603	0
	Sum	*18 603*	*18 603*	*0*
Kortsiktig gjeld				
	Leverandørgjeld	-26 262 408	0	-26 262 408
	Skyldig skattetrekk og andre trekk	-16 876 152	-16 876 152	0
	Skyldige offentlige avgifter	-1 880 453	-1 695 892	-184 561
	Annen kortsiktig gjeld	-3 034 763	-11 162 682	8 127 919
	Sum	*-48 053 776*	*-29 734 727*	*-18 319 049*
Sum		**-48 035 173**	**-29 716 123**	**-18 319 049**

Forklaring mellomværende med statskassen

Skyldige offentlige avgifter består av merverdiavgift for 4. kvartal 2025.

Saldoen på annen kortsiktig gjeld gjelder periodisering av inngående faktura bokført i 2026, men som har fakturadato i 2025. I tillegg består saldoen av oppdrag som videreføres i 2026, og som balanseføres per 31.12 før overføring til det aktuelle oppdraget i 2026.

Vedlegg til Utdanningsdirektoratets årsrapport

Om økonomiske tilsyn med private barnehager i 2025

Overordnet vurdering

Udir har ansvar for å føre tilsyn med private barnehagers bruk av tilskudd og foreldrebetaling, og for å veilede disse barnehagene om regelverket. Dette følger av barnehageloven. Formålet med reglene er å sikre at både offentlige tilskudd og foreldrebetaling kommer barna til gode.

Barnehagen spiller en viktig rolle i å gi barn en god start i livet. Om lag halvparten av norske barn går i en privat barnehage. Disse barnehagene mottar årlig rundt 27 milliarder kroner i tilskudd og foreldrebetaling, og det er bruken av disse midlene vi fører tilsyn med.

Vår vurdering er at de aller fleste barnehager ønsker å følge regelverket. Samtidig ser vi at både regelverket og rammebetingelsene de må forholde seg til, blir stadig mer komplekse. Dette gjør at ikke alle barnehagene alltid lykkes med å oppfylle kravene, selv om de ønsker det. Vi ser også at enkelte barnehager og konsern ser ut til å ville utfordre regelverket.

I 2025 har vi prioritert å forbedre veiledningen om kravene til bruk av tilskudd og foreldrebetaling. I tillegg har vi ført tilsyn med barnehagenes etterlevelse av regelverket for 2023. Vi gjennomførte om lag 60 tilsyn, blant annet med fokus på lønn, husleie, privat forbruk, kjøp av tjenester og finanskostnader.

Arbeidet vårt med veiledning og tilsyn bidrar til å sikre at tilskudd og foreldrebetaling i private barnehager kommer barna til gode.

De vesentligste aktivitetene i 2025

Vi benytter måltall som indikatorer på aktivitetsnivå og grunnlag for å følge utviklingen gjennom året. Samtidig er det lagt vekt på løpende prioritering av ressurser mellom ulike aktiviteter, slik at innsatsen til enhver tid kan tilpasses risikobildet og tilgjengelig kapasitet.

Erfaringer og kunnskap fra gjennomførte tilsyn gir verdifull innsikt i etterlevelse av regelverket. Kunnskapen brukes både til å spisse veiledningsaktiviteter overfor sektoren og som grunnlag for innspill til videreutvikling og presisering av regelverket.

Tilsyn

I tidligere oppsummeringer av tilsyn med private barnehager har vi benyttet foreløpige tilsynsrapporter (varsel om vedtak) for å beskrive antall tilsyn, funn og reaksjoner. Fra og med i år av har vi valgt å bruke informasjon fra endelige tilsynsrapporter (vedtak). Dette kan innebære noe overlapp med tilsvarende oppsummering for 2024. Dette betyr også at funnene fra enkelte tilsyn kan være omtalt både i oppsummeringen for 2024 og 2025.

I 2025 ble det gjennomført 176 tilsyn. Det ble fattet vedtak med brudd på regelverket i ca. 53 % av tilsynene. Rundt 60 av tilsynene inkluderte en vurdering av materielle krav hjemlet i barnehageloven § 23. Et tilsyn kan omfatte flere temaer. Tabellen under viser antall tilsyn der et gitt tema har blitt vurdert, og antall tilsyn hvor vi har fattet vedtak om brudd på det aktuelle området. Våre endelige rapporter publiseres på tilsyn.udir.no.

Tabell: Nøkkeltall om økonomiske tilsyn med private barnehager i 2025

Tilsynstema	Ant. tilsyn der tilsynstema inngår	Ant. tilsyn med brudd
Tilsyn med materielle krav i barnehageloven § 23		
40 Forbruk av andre varer	6	2
40 Forbruk av matvarer	10	7
50 Lønn til eier og eiers nærstående	17	5
50 Personalkostnader	3	1
53 Annen oppgavepliktig godtgjørelse	1	1
59 Annen personalkostnad	1	1
60 Avskriving, immaterielle eiendeler	3	2
60 Avskriving, inventar	1	1
63 Leie barnehagelokaler	5	2
65 Verktøy, inventar og driftsmaterialer som ikke skal avskrives	1	1
66 Reparasjon og vedlikehold, annet	1	-
67 Fremmedtjenester, annet	8	2
69 Kontorkostnad, telefon og porto, o.l.	2	2
70 Bilkostnader	1	1
71 Kostnad og godtgjørelse for reise, diett, bil, o.l.	4	-
78 Tap, o.l.	1	1
81 Finanskostnad	4	4
Lån fra nærstående	3	2
Lån til nærstående	4	4
Totalt	**76**	**39**
Kontrolltilsyn, hjemlet i forskrift til barnehageloven		
Avtaler med nærstående, jf. øk.forsk. § 6	18	11
Dokumentasjon, jf. øk.forsk. §§ 4 og 5	33	11
Krav til avdelingsregnskap for tilleggsvirksomhet, jf. øk.forsk. § 4	1	-
Manglende rapportering, jf. øk.forsk. § 8	42	3
Rapportering av transaksjoner med nærstående i Basil, jf. øk.forsk. § 8	14	14
Rapportering av årsregnskap og revisjonsberetning jf. øk.forsk. § 8	11	2
Rapportering på standardisert skjema, jf. øk.forsk. § 8	37	27
Revisjon og attestering, jf. øk.forsk. § 7	21	16
Spesifisering av handel med nærstående i note til årsregnskap, jf. øk.forsk. § 4	9	7
Tilleggsvirksomhet, jf. øk.forsk. § 3	2	1
Utarbeidelse av eget regnskap for hver barnehage, jf. øk.forsk. § 5	2	2
Totalt	**190**	**94**

For mindre, enkeltstående barnehager ser vi at risikoen for brudd på barnehagelovens materielle krav ofte er knyttet til sammenblanding av barnehagens økonomi og eiers privatøkonomi. Dette gjenspeiles i en høy andel brudd på temaer som kjøp av matvarer og forbruk av andre varer.

For barnehager som inngår i konsern, er risikoen i større grad knyttet til konserninterne transaksjoner. Kravet om at barnehagen skal være et selvstendig rettssubjekt, har ført til at flere barnehager nå er organisert som egne enheter, adskilt fra annen virksomhet og fra andre barnehager i samme konsern. Når barnehagen ikke lenger inngår i et felles rettssubjekt, vil kostnader som tidligere ble *fordelt* i stedet ofte bli *fakturert* fra nærstående. Barnehagens plikter ved behandling av avtaler med nærstående følger av økonomiforskriften § 6. For å kartlegge etterlevelsen av disse kravene prioriterte vi i 2025 tilsyn med tema behandling av avtaler med nærstående. Det ble avdekket brudd i en høy andel av tilsynene.

I 2025 prioriterte vi også tilsyn med barnehagenes etterlevelse av kravene til revisjon og attestasjon av regnskapet. Når en virksomhet er underlagt særlovgivning, har revisor en utvidet plikt til å sette seg inn i og kontrollere etterlevelsen av de særskilte kravene, i tillegg til ordinær regnskapsrevisjon. Revisor utgjør dermed en viktig førstelinje i arbeidet med å sikre at barnehagelovens krav etterleves.

Fra 1. januar 2023 ble det innført flere nye krav i barnehageloven med forskrift:

- Krav om selvstendig rettssubjekt
- Forbud mot annen virksomhet
- Krav om lån i finansforetak
- Meldeplikt
- Ny økonomiforskrift med nye krav til regnskapsfører, revisjon og dokumentasjon av avtaler med nærstående

Vi har valgt å føre flere tilsyn med de nye kravene i lov og forskrift. Selv om disse reglene ikke direkte gjelder barnehagenes bruk av midlene, bidrar reglene til å sikre at midlene kommer barna til gode. For eksempel bidrar tilsyn med kravet om at barnehagen skal ha en revisor, til å sikre at en uavhengig revisor vurderer barnehagens regnskap.

Veiledning

Veiledning er et viktig og ressurseffektivt virkemiddel for å sikre bedre regelverksetterlevelse. Det er behov for å nå ut til sektor med tydelig og praktisk informasjon, og det gjør vi gjennom flere kanaler, som skriftlige veiledere, kontaktmøter med aktørene og filmer på udir.no. I 2025 har vi blant annet jobbet med å gjøre språk og struktur i de skriftlige veilederne tydeligere og mer leservennlig. Brukerinnsikt viser at dette har hatt god effekt, med en økning i antall besøk på over 300 %.

Vi får positive tilbakemeldinger om nytten av veiledningen vi gir. Kontakten med sektor gir oss dessuten verdifull innsikt i behov og utfordringer i sektor. I 2025 fikk vi blant annet tilbakemeldinger om at mange opplevde kravene til behandling og rapportering av avtaler med nærstående, som vanskelige. De skriftlige veilederne ble oppdatert for å gjenspeile dette informasjonsbehovet.

I 2025 har vi prøvd ut en ny metode for å få til mer differensiert og målrettet informasjon og veiledning. Ved hjelp av tjenestedesign som metode, intervjuer, tilbakemeldinger fra leserne og nettstatistikk kartla vi brukerbehovene i sektor. Vi så at det er store variasjoner i kunnskapsnivå og utfordringer. Vi identifiserte også at utfordringene ikke utelukkende knytter seg til komplekst økonomisk regelverk, men at de omfatter også problemstillinger relatert til for eksempel rapportering i Basil. I 2026 vil vi fortsette utviklingen av veiledningen basert på de brukerbehovene som blir kartlagt.

Regelverksutvikling

For å legge til rette for kontinuerlig videreutvikling, forbedring og forenkling av regelverket, vurderer vi løpende om regelverket ivaretar formålet med barnehageloven kap. V. På bakgrunn av dette gir vi departementet innspill og forslag til regelverksforbedringer. Enkelte innspill gis som ledd i åpne høringer, andre på eget initiativ eller på oppfordring fra departementet.

I 2025 har vi gitt innspill til forbedringer av økonomiforskriften til barnehageloven. Endringene var nødvendig for at ordlyden i forskriften skulle bli i samsvar med ny definisjon av nærstående i barnehageloven. Departementet endret forskriften fra 1. januar 2026. Videre leverte vi svar på to høringer om ulike endringer i barnehageloven med forskrifter.

Utviklingsarbeid

I 2025 utviklet vi Dokumentsjekkeren, et kunstig intelligens-verktøy som automatiserer kontrollen av vedlegg som private barnehager sender inn i Basil. Dokumentsjekkeren reduserer tiden brukt for kontroll fra rundt tretti minutter per barnehage til bare tre minutter. Den automatiserte prosessen eliminerer også menneskelige feil. Tidligere har vi av ressursmessige årsaker ikke hatt mulighet til å kontrollere alle vedlegg, men med denne løsningen kan vi nå gjøre det.

Dokumentsjekkeren gjør det mulig å kontrollere at riktige vedlegg er lastet opp, sammenligne data i vedleggene med rapporteringen, hente ut relevant informasjon og presentere den på en oversiktlig måte. Verktøyet gjør det blant annet enklere å oppdage forbehold og presiseringer fra revisor, og gir innsikt i hvilken informasjon barnehagene gir i sine noteopplysninger i årsregnskapet. Dette gir oss bedre oversikt over innsendt informasjon og styrker kvaliteten i vårt arbeid.

Klageavgjørelser og dommer

I 2025 mottok vi 17 klager på våre tilsynssaker. To av klagene ble senere trukket. En av sakene gjaldt spørsmålet om Udir hadde hjemmel til å bruke eksternt takstfirma i forbindelse med et tilsyn.

14 av klagene som er realitetsbehandlet gjaldt vedtak hvor vi har pålagt barnehagene å tilbakebetale tilskudd til kommunen som følge av brudd på kravene i barnehageloven kap V. Tema for klagesakene har vært bl.a. handel med barnehagens nærstående, oppkjøpskostnader og personalkostnader. To av sakene ble delvis omgjort av Udir selv etter klage. 14 klager er oversendt til Kunnskapsdepartementet for behandling.

I 2025 avgjorde Kunnskapsdepartementet totalt 18 klagesaker. I to av sakene fikk klager delvis medhold. Ett vedtak ble opphevet. I de resterende 15 sakene fastholdt departementet Udirs vedtak.

Vi har gjennomgått klagevedtakene fra departementet og justert praksis i henhold til disse. Vi omtaler også nye, prinsipielle klageavgjørelser i veilederen vår.

Klager mottatt i Udir 2025

Klager mottatt	Klager trukket	Klager delvis omgjort av Udir	Klager helt omgjort av Udir	Klager delvis omgjort av KD	Klager ikke medhold i KD	Klager under behandling i KD
17	2	2	0	0	4	11

En av våre tidligere tilsynssaker ble behandlet av domstolen. Oslo tingrett avsa dom den 14. januar 2025 (24-097592TVI-TOSL/03). Saken gjaldt gyldigheten av et klagevedtak om tilbakebetalingskrav som følge av brudd på barnehagelovens kap V. Vi hadde i tilsynet vedtatt tilbakebetalingskrav til to barnehager som følge av at barnehagene var belastet kostnader for oppkjøp av barnehager. Staten fikk medhold i at vedtaket var gyldig. Dommen er anket og skal etter planen behandles av lagmannsretten i 2026.

Riksrevisjonens undersøkelse

I 2025 har Riksrevisjonen gjennomført og publisert en undersøkelse av Utdanningsdirektoratets økonomiske tilsyn av private barnehager og skoler, rapportert i Dokument 1 (2025–2026). Riksrevisjonens konklusjon er at Udir «ikke gjennomfører økonomiske tilsyn og veiledning fullt ut i tråd med gjeldende regelverk».

Riksrevisjonen anbefaler at Udir:

- etablerer rutiner som sikrer at de private barnehagene og skolene som opplyser at de ikke har nærståendeproblematikk eller driver tilleggsvirksomhet også inngår i risikovurderingene.
- gjennomfører tilsyn som er reelle tilsyn av om midlene kommer barna og elevene til gode

I tiden fremover vil vi følge opp disse anbefalingene.

Risikovurdering

Effektive økonomiske tilsyn forutsetter tilgang til korrekt og dekkende informasjon, et tydelig regelverk og reaksjonsmidler som oppleves som relevante og tilstrekkelige. Det krever også kompetanse, kapasitet og en helhetlig bruk av virkemidlene tilsyn og veiledning. Mangler på et av disse områdene representerer sentrale risikofaktorer.

Private barnehager er avhengige av tydelig og tilgjengelig informasjon fra både Udir og kommunen for å kunne etterleve regelverket.

Udir har vært nasjonal tilsynsmyndighet for de private barnehagenes bruk av tilskudd og foreldrebetaling i fire år, og vi vurderer at området nå er godt etablert i direktoratet, i form av stabilt personell med rett kompetanse innenfor jus og økonomi. At tilsynsmyndigheten ble samlet i Udir har gitt mulighet til å yte mer veiledning og gjennomføre flere tilsyn, samt at utfordringer kan ses i sammenheng på tvers av kommunegrensene. Veiledning er en viktig risikoreduserende aktivitet.

Vi har bedt departementet vurdere om det hadde vært hensiktsmessig med flere reaksjonsformer for å gjøre våre tilsyn mer effektive. Per i dag har vi ikke anledning til å ilegge verken overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt. Vi kan heller ikke rette tilbakebetalingskrav mot tredjepersoner som har beriket seg på barnehagens bekostning. En utvidelse av våre reaksjonsmuligheter vil sikre mer treffende reaksjoner for ulike typer lovbrudd. Dette vil bidra til å redusere risikoen for at tilskudd og foreldrebetaling ikke kommer barna til gode.

Videre arbeid med økonomisk tilsyn med private barnehager

I 2026 har vi to hovedprioriteringer:

1. **Følge opp Riksrevisjonens anbefalinger**

   Et ledd i dette arbeidet er å sikre bedre og korrekte data om tilskudd, barnehager og bruken av tilskuddet.

   Vi vil videre etablere rutiner som sikrer at de private barnehagene som opplyser at de ikke har nærståendeproblematikk eller driver tilleggsvirksomhet også inngår i risikovurderingene.

   Videre vil vi skille tydeligere mellom dokumentasjonskontroller og konkrete tilsyn av om midlene kommer barna i barnehagen til gode. Tilsyn med bruk av midlene vil være risikobaserte og følge av tilsynsplanen. Det er disse tilsynene vi vil bruke hovedvekten av våre ressurser på.

2. **Fortsette satsningen på veiledning**

   Vi vil fortsette satsningen vår på veiledning. Vi vil også videreutvikle veiledningsmateriellet vårt for å gjøre det mer tilpasset brukerne og kunstig intelligens. Vårt inntrykk er at mange av brukerne benytter kunstig intelligens for å utforske regelverket, gi tilsvar og klage. Dersom vi optimaliserer innholdet vårt med tanke på kunstig intelligens, vil dette gi positive effekter. Vi vil også utrede muligheten for utvikling av nye digitale løsninger for å gi barnehagene nyttige verktøy som sikrer etterlevelse.

   Vi ser at det fortsatt er behov for videre arbeid med å sikre forståelse for barnehageloven i store deler av sektor. Gjennom avklaringer i tilsyn kan vi bidra til en enhetlig forståelse av barnehagelovens krav. Dette er viktig for å styrke forutsigbarheten for sektoren, og øke den preventive effekten av våre virkemidler.

Om tilsyn med privatskoler i 2025

I tidligere oppsummeringer av privatskoletilsyn har vi benyttet foreløpige tilsynsrapporter (varsel om pålegg) for å beskrive antall tilsyn, funn og pålegg. Fra og med i år av har vi valgt å bruke informasjon fra endelige tilsynsrapporter (vedtak). Dette kan innebære noe overlapp med tilsvarende oppsummering for 2024. Dette betyr også at funnene fra enkelte tilsyn kan være omtalt både i oppsummeringen for 2024 og 2025. Vi vil publisere en oppsummering av tilsynene på udir.no som gir en detaljert oversikt over regelverksbrudd og tilsynstemaer.

Overordnet vurdering

Udir har ansvar for å føre tilsyn med privatskolers etterlevelse av privatskoleloven. Formålet med tilsyn på feltet er å bidra til økt sannsynlighet for å nå målet om en opplæring som gir god læring, utvikling og dannelse på privatskolefeltet.

I 2025 utarbeidet vi 60 endelige tilsynsrapporter for private skoler, med i gjennomsnitt tre kontrollspørsmål per tilsyn. 13 av tilsynene ble gjennomført med tilsynsbesøk. Tilsynene omfattet til sammen 58 ulike skoler, noe som tilsvarer om lag 15 prosent av alle godkjente privatskoler. I kun seks av tilsynene ble det ikke avdekket brudd på regelverket. Totalt identifiserte vi 115 regelverksbrudd, som gir et snitt på to brudd per tilsyn.

Samlet vurderer vi at utvalget av tilsynsobjekter var treffsikkert. Tilsynene har hatt god effekt ved at de både avdekket regelverksbrudd og medførte at skolene iverksatte tiltak for å rette bruddene. Vi vurderer også at tilsynene i stor grad har vært riktig innrettet. Dette ser vi blant annet ved at det ble undersøkt relativt få kontrollspørsmål per tilsyn, og at det likevel ble avdekket brudd i 78 prosent av kontrollspørsmålene som ble undersøkt.

Tabell: Nøkkeltall om tilsyn med privatskoler i perioden 2021-2025

	2021	2022	2023	2024	2025
Foreløpige rapporter (se Hva er en foreløpig rapport?)	49	46	77	53	64
Endelige rapporter (se Hva inneholder endelig rapport?)	36	55	53	54	60
Åpnede tilsyn (se Når og hvorfor åpnes tilsyn?)	58	44	82	56	86
Avsluttede tilsyn (se Når kan et tilsyn avsluttes?)	40	44	49	65	64
Foreløpige rapporter uten brudd på regelverket og vi gikk rett til endelig rapport (se Hva gjør vi når vi ikke finner brudd på regelverket?)	0	3	24	10	
Antall kontrollerte kontrollspørsmål (se Hva er et kontrollspørsmål)	187	329	207	130	148
Gjennomsnittlig antall kontrollspørsmål per tilsyn	4	7	3	2	3
Antall kontrollspørsmål med brudd	84	133	113	97	115
Andel kontrollspørsmål med brudd	45 %	40 %	55 %	75 %	78 %
Antall endelige rapporter uten brudd					6

I 2025 førte vi flest tilsyn med montessoriskoler (18) og livssynsskoler (17). Videre har vi ført mellom fire og seks tilsyn med steinerskoler, internasjonale IB-skoler og profilskoler. Vi har ført færrest (mellom ett og tre) tilsyn med norske skoler i utlandet, skoler uten særskilt grunnlag, skoler godkjent for yrkesfaglig opplæring, entreprenørskoler (tidligere særskilt profil), toppidrettsskoler og skoler godkjent for tradisjonshåndverkerfag.

De vesentligste aktivitetene i 2025

Tilsyn som har vært særskilte fordi vi har ført tilsyn med flere temaer eller på grunn av vår reaksjonsbruk

Innhold	Antall tilsyn	Kommentar
Livssynsskoler	5	Alle er påklaget til Kunnskapsdepartementet
Tilsyn hvor vi har trukket tilbake skolens godkjenning (flere tema)	2	Begge saker avgjort av Kunnskapsdepartement etter klage

Tilsyn med livssynsskoler

På oppdrag fra Kunnskapsdepartementet åpnet vi i 2024 tilsyn med fem livssynsskoler der vi for første gang undersøkte om innholdet i undervisningen var i tråd med formålsbestemmelser og om innholdet i undervisningen påvirker skolemiljøet negativt. Tilsynene avdekket at skolene ikke oppfyller kravene til en opplæring som er jevngod med offentlige skoler, særlig når det gjelder undervisning om likestilling, ikke-diskriminering og formålsbestemmelsen. Det ble avdekket mangler i undervisningen og læremidlene knyttet til homofili, samlivsformer, synd, frykt, likestilling, demokratiforståelse, kritisk tenkning og læren om jordas opprinnelse. Det ble også avdekket at skolene ikke identifiserer sårbarhetsfaktorer eller risikoer som kan påvirke elevenes skolemiljø negativt, og det ble pekt på at de må sette inn tiltak for å fremme helse, inkludering, trivsel og læring. Vi fant også at skolene ikke reelt var åpne for alle og at styret ved fire av skolene ikke ivaretok sitt ansvar som skolens øverste organ, men i for stor grad ble påvirket av eier.

Alle livssynsskolene påklaget deler av våre vedtak til Kunnskapsdepartementet. De har samtidig opplyst at de er i gang med å rette enkelte brudd som ble påpekt i rapportene. Vi er i en prosess med skolene for å rette bruddene som ikke er påklaget.

Tilsyn hvor vi har trukket skolens godkjenning tilbake

I 2025 fattet vi vedtak i to tilsyn om å trekke tilbake skolens godkjenning. I tilsynene ble det avdekket alvorlige og gjentatte brudd på regelverket, blant annet manglende kompetanse, manglende individuell tilrettelegging, ulovlige bonusutbetalinger til eier, brudd på utbytteforbudet, ikke forsvarlig økonomi- og regnskapsforvaltning, og manglende tiltak for å sikre et trygt og godt skolemiljø for elevene. I det ene tilsynet stadfestet Kunnskapsdepartementet vårt vedtak om å trekke skolens godkjenning. I det andre tilsynet omgjorde vi vårt vedtak om å trekke skolens godkjenning, ettersom skolen gjorde endringer på eier- og driftssiden, slik at vi anså at de kunne drive videre. Dette medførte at det var kun tilbakebetalingskravet i den saken som ble klagebehandlet av

Kunnskapsdepartementet. Skolen ble imidlertid slått konkurs underveis i prosessen, blant annet på grunn av tilbakebetalingskravet i tilsynet.

Tilsyn med private skolers økonomiforvaltning

Tema	Antall tilsyn	Kommentarer
Manglende avdelingsregnskap	6	1 uten brudd
Handel med nærstående (notekrav og utlån)	4	
Tilleggsvirksomhet	3	
Bruk av tilskudd og skolepenger	1	
Tapt egenkapital	1	Uten brudd

Vi har ført tilsyn med fem ulike temaer knyttet til skolenes økonomiforvaltning. I tillegg har vi kontrollert alle privatskolenes årsregnskaper. Tilsyn har avdekket mangelfull dokumentering og vurdering av handel med nærstående, at styrene i flere tilfeller ikke har vurdert om handel med nærstående er til elevenes beste eller om de er økonomisk rasjonelle. Tilsyn har også vist at det har forekommet utlån av midler som stammer fra statstilskudd eller skolepenger, samt manglende sikkerhet og dokumentasjon for slike transaksjoner. Vi ser også at manglende avdelingsregnskap for tilleggsvirksomheter har gjort det vanskelig å kontrollere at statstilskudd og skolepenger kun brukes til elevenes beste og det er avdekket tilfeller hvor statstilskudd og skolepenger er benyttet til oppstartskostnader eller andre ikke- relevante utgifter.

Tilsyn med innholdet ved private skoler

Innhold	Antall tilsyn	Kommentar
Gjennomføring av Elevundersøkelsen	25	
Politiattest	2	
Skolemiljø og internkontroll	3	2 uten brudd
Individuelt tilrettelagt opplæring	4	1 uten brudd
Styrets ansvar	3	1 uten brudd
Inntak	1	

I ett av tre tilsyn med skolemiljø og internkontroll, avdekket vi brudd på kravet om varsling og oppfølgning ved mistanke om krenkelser. I de to andre tilsynene avdekket vi ikke brudd på regelverket. I tilsyn med individuelt tilrettelagt opplæring avdekket vi at ikke alle styrene sikrer at skolen gjennomfører den individuelt tilrettelagte opplæringen i samsvar med vedtaket når det gjelder innhold, omfang, organisering og kompetanse. Vi avdekket også at styrene må bli bedre til å henvise elever til PPT uten ugrunnet opphold i de tilfellene opplæringsloven krever det samt at styret må sikre at skolen setter i gang den individuelt tilrettelagte opplæringen fra vedtaksdato, eller fra den datoen vedtaket fastsetter.

Tilsynene med gjennomføring av Elevundersøkelsen, har avdekket at flere skoler ikke melder opp alle elevene de skal på de obligatoriske trinnene til Elevundersøkelsen. Vi fant også at omtrent halvparten av de 25 skolene ikke var klar over at det var en kortere gjennomføringsperiode av undersøkelsen enn tidligere år. Dette til tross for informasjon og påminnelse fra Utdanningsdirektoratet.

I 2025 ba vi 24 privatskoler om å beskrive hvordan de sikrer at de krever politiattest av alle som blir ansatt i faste og midlertidige stillinger. Videre ba vi skolene beskrive hvordan de sikrer at de ikke ansetter personer som legger frem politiattest med dom eller vedtatt forelegg for seksuelle overgrep mot mindreårige. Vi avsluttet undersøkelsen med 13 av skolene i 2025 uten brudd og fattet vedtak med pålegg om å rette til 2 skoler. For de øvrige skolene fortsetter undersøkelsen i 2026.

Vi har ført tre tilsyn der vi kontrollerte kravene til styrets sammensetning, representanter med møte- og uttalerett, vedtak av budsjett og regnskap, ansettelse av daglig leder og behandling av tilstandsrapport. Vi fant brudd i to av tilsynene.

Tilsynet med inntak, avdekket at skolen ikke gjennomførte inntak og avslag i samsvar med eget inntaksreglement. I tillegg fant vi at inntaksreglement ikke var tilgjengelig for mulige søkere før de søkte om skoleplass, noe som svekker åpenheten og forutsigbarheten i opptaksprosessen.

Risikovurdering

Etter vår vurdering har tilsynene hatt god effekt i sektoren. Vi ser at de aller fleste privatskolene retter avdekkede brudd på regelverket forholdsvis raskt. Samtidig tyder mye på at mange av bruddene kunne vært avdekket tidligere av skolen eller styret dersom det hadde vært etablert et godt fungerende internkontrollsystem. Når private skoler har god internkontroll og selv avdekker og korrigerer ulovlig praksis, bidrar det både til bedre regeletterlevelse og til redusert behov for tilsyn. Selv om bedre internkontroll ikke vil erstatte behovet for tilsyn, så vil det påvirke hvor ofte og i hvilket omfang tilsyn gjennomføres. Våre tilsyn skal være et supplement til styrets egen oppfølging av skolen, ikke en erstatning.

Videre arbeid med tilsyn med privatskoler

I 2026 vil vi fortsette å gjennomføre risikobaserte tilsyn med både skolens økonomiforvaltning og innholdet i opplæringen ved private skoler. Våre foreløpige risikovurderinger viser at det vil bli gjennomført tilsyn også i 2026 med flere av de samme temaene som det var tilsyn med i 2025.

Vedlegg til Utdanningsdirektoratets årsrapport

Om tilskuddsforvaltning og tilskuddskontroll i 2025

Overordnet vurdering

Udir har ansvar for 66 tilskuddsordninger. Hensikten med disse ordningene er at tilskuddene samlet skal bidra til trygge, gode og likeverdige barnehage- og opplæringstilbud Tilskuddene er utformet til å stimulere til drift eller økt ressursbruk på utvalgte områder hos mottakerne. Dette kan skje ved å målrette ekstra ressurser, eller ved å stimulere til arbeid med kvalitet, kompetanse og utvikling. Tilskuddene skal også bidra til likeverdighet og utjevning på tvers av husstander, barnehager, skoler og kommuner. Hver tilskuddsordning har et tydelig definert formål som er forankret i tildelingsbrev, budsjettproposisjonen og/eller gjeldende regelverk.

Vår tilskuddsforvaltning er utformet i tråd med reglement for økonomistyring i staten. Den skal sikre kontroll med at midlene brukes i tråd med sitt formål, at ordningene er hensiktsmessig utformet slik at de kan skape nytte, og at forvaltningen er korrekt, effektiv og rettferdig.

Tilskuddsforvaltning i 2025

Figur 1 viser nøkkeltall om tilskuddene vi forvaltet i 2025. I tilskuddsporteføljen var det totalt 66 tilskuddsordninger, én færre enn i 2024. Total budsjettramme var 12,809 mrd. kroner, som er en økning på 1,021 mrd. kroner sammenlignet med 2024. Årsakene til økningen er knyttet til økninger i elevtilskuddet til private grunnskoler, overgangsordningen og særtilskuddet til de private grunnskolene, samt elevtilskuddet til de private videregående skolene i Norge. I tillegg har bevilgningen til tilskudd til veiledning for nyutdannede nyansatte lærere økt grunnet utvidelse av målgruppe for ordningen, samt at tilskudd til skolemiljøteam er utvidet til å også omfatte beredskapsteam.

I 2025 fikk vi fem nye ordninger med en tildeling på om lag 284,6 mill. kroner. Ordningene gikk blant annet til toppet bemanning i barnehage og samarbeid mellom SFO og kulturskole, idrettslag og andre frivillige organisasjoner.

Seks ordninger ble avsluttet i 2024, og disse hadde en samlet tildeling på om lag 317,5 mill. kroner.

Hoveddelen av tilskuddsmidlene vi utbetaler går til private skoler. Kommuner/fylkeskommuner og folkehøgskoler følger etter det. Se figur 2 for mottakere og andel tilskuddsmidler som mottas.

For å sikre en effektiv, ensartet og robust tilskuddsforvaltning er «Helhetlig forvaltningsløsning» (HFL) et sentralt verktøy. HFL er en egenutviklet løsning av systemer som administrerer vårt arbeid med godkjenninger av skoler, forvaltning av våre økonomiske virkemidler og våre tilsyn med sektor

(private skoler og private barnehager). Løsningen utfører en rekke automatiske kontroller før tilskudd blir utbetalt. I tillegg gjennomfører vi manuelle kontroller av søknader, budsjett og rapporter fra tilskuddsmottakerne og statsforvaltere.

Figur 1: Tall om tilskudd i 2025

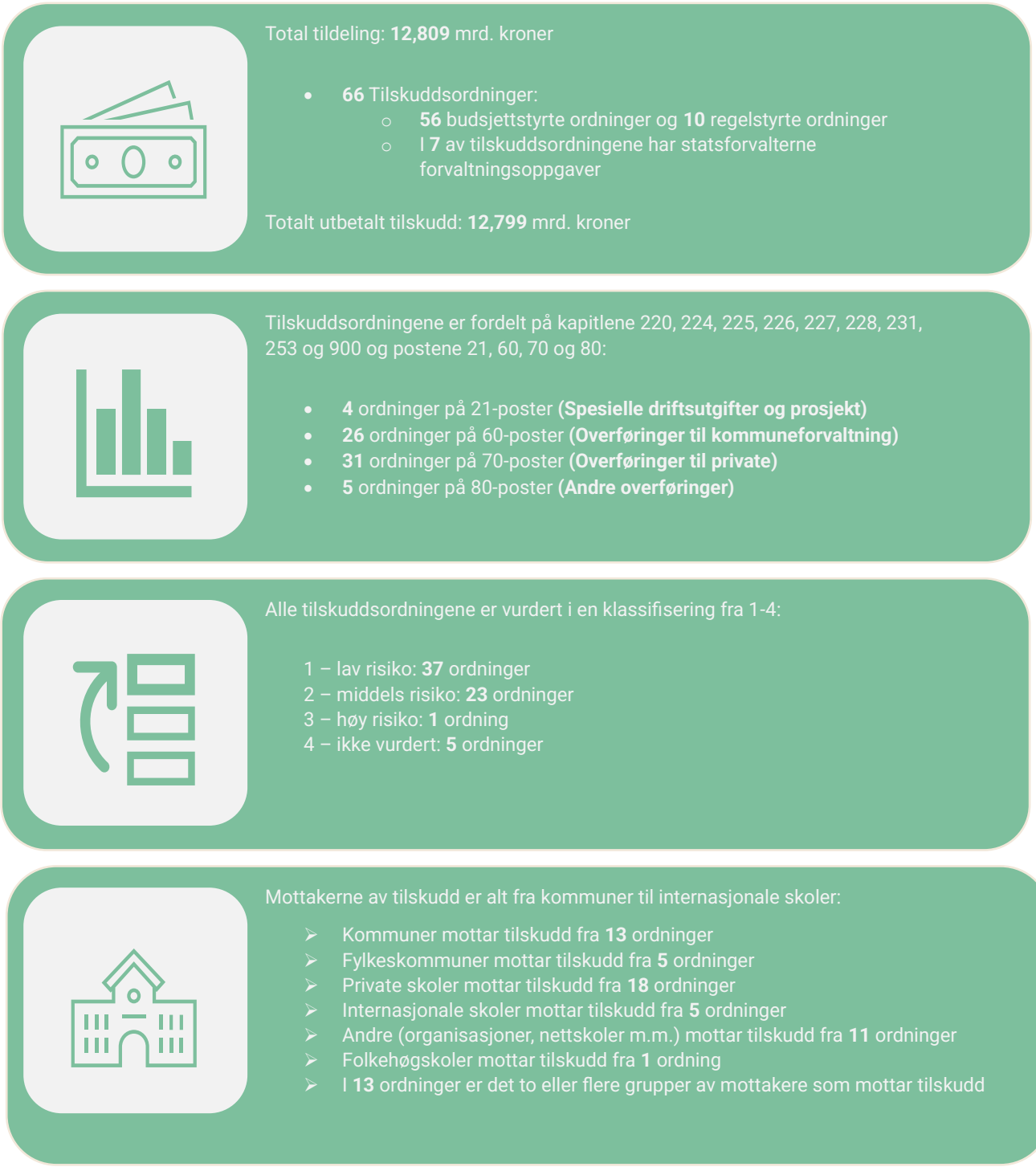

Figur 2: Mottakere av tilskudd og deres andel av utbetalt tilskudd 2025

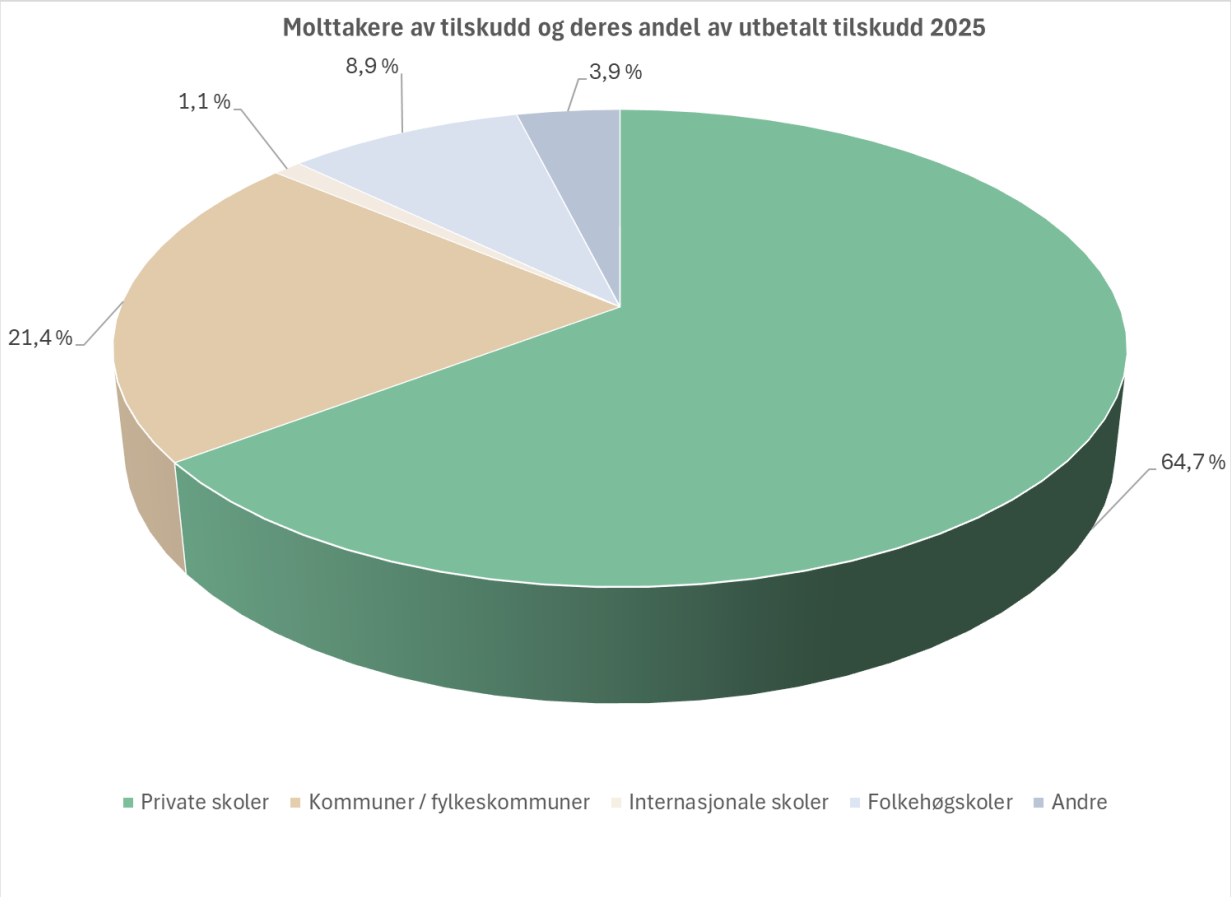

Andre aktiviteter i 2025

Ny lov om folkehøyskoler

I 2025 ble det vedtatt en ny lov om folkehøgskoler og en tilhørende ny forskrift, som samlet sett moderniserer og tydeliggjør regelverket for sektoren og gjør det mulig å føre tilsyn med folkehøgskolene. Den nye loven erstatter folkehøgskoleloven fra 2002 og bygger på anbefalingene fra NOU 2022:16, En folkehøgskole for alle. Formålet er å sikre høy kvalitet, forutsigbare rammer og økt mangfold i folkehøyskolene. Udir har lagt ned mye arbeid i å få på plass det nye regelverket, og å tilpasse systemet hvor folkehøgskolene innrapporterer kurs og elever, som utgjør hovedgrunnlaget for fordelingen av tilskuddsmidlene.

Forskriften til den nye loven trådte i kraft 25. august 2025 og inneholder ny tilskuddsmodell, herunder tydeligere krav til kurs av kortere varighet og definisjon av særtilskuddselever, samt nye regler om dokumentasjon av fullført kurs og fravær.

Bruk av KI i søknadsbehandling
Udir forvalter et økende antall tilskuddsordninger som er søknadsbaserte, og som skal behandles ut fra skjønn. Slike tilskuddsordninger kan potensielt ha mange søkere og mange krav som må oppfylles, og hver enkelt søknad kan ha mye tekstlige beskrivelser med ustrukturert informasjon. For å gjøre saksbehandlingen mer effektiv har vi derfor startet et utviklingsarbeid for å ta i bruk kunstig intelligens (KI). Bruk av KI gjør det mulig å håndtere en stor mengde informasjon på kortere tid, og bidrar til å standardisere vurderingsprosessen ved at informasjonen sammenstilles på en konsistent måte.

KI-verktøyet skal være et supplement til, og underlag for, vurderingene som gjøres av saksbehandlere. Det kan blant annet flagge avvik og/eller mangler i søknader tidlig i prosessen, og gi forslag til rangering og vurdering av søknadene. Vi vil videre teste verktøyet i kontroll av rapportering. KI-verktøyet gir oss dermed en raskere oversikt over eventuelle behov for mer informasjon eller avklaringer fra søkerne.

Standardvilkår for budsjettstyrte tilskuddsordninger

Budsjettstyrte tilskuddsordninger har ikke det samme lovverket å støtte forvaltningen av tilskuddet på, slik som i regelstyrte tilskuddsordninger som er hjemlet i lov eller forskrift. Dette kan gjøre det utfordrende å utøve en ensartet forvaltningspraksis. Det ble derfor i 2025 utarbeidet et sett med standardvilkår for de budsjettstyrte ordningene som vil gjelde fra 2026. Standardvilkårene sier blant annet noe om bruk av midlene, effektiv ressursbruk, tiltak ved mislighold og tilbakebetaling.

Standardvilkårene vil til enhver tid være tilgjengelig på våre nettsider, samtidig som de blir lagt ved tilskuddsbrevene til mottakerne i de budsjettstyrte ordningene. Tilskuddsbrevene kan dermed kortes ned og bli mer tydelige. På udir.no vil potensielle søker om tilskudd enkelt se hvilke krav og forventinger som stilles når man mottar tilskuddsmidler fra oss.

Risikovurdering

Vi vurderer årlig risikoen for hver enkelt tilskuddsordning og for porteføljen som helhet. I tilskuddsforvaltning og -kontroll vurderes risiko langs flere dimensjoner. Overordnet handler dette om hvorvidt tilskuddene er egnet til å skape ønskede effekter i sektoren, og om de er innrettet på en måte som legger til rette for god forvaltning og kontroll. Risikovurderingene bidrar til å identifisere områder med bekymring knyttet til måloppnåelse, ressursbruk, effekter og forvaltning.

Samlet vurderer vi at vi har god innsikt i, og kontroll over, risikoen i tilskuddsporteføljen. Risikoen vurderes som innenfor et akseptabelt nivå.

I 2025 har vi arbeidet med å utvikle en ny metode for porteføljevurdering, kalt screening. Høsten 2025 ble metoden testet ut i en pilot på et utvalg tilskuddsordninger og prosjektmidler. Formålet med screeningen er å identifisere mulige risikoområder og utfordringer som kan påvirke måloppnåelse, ressursbruk og effekten av ordningene. Målet er å vurdere flere tilskudd opp mot hverandre basert på seks dimensjoner: relevans, måloppnåelse, kostnadseffektivitet, overlapp med andre ordninger, bærekraft og utilsiktede konsekvenser. Dette gir et helhetlig bilde av tilskuddene som vurderes, og god informasjon om den enkelte ordnings funksjon og risiko. I 2026 vil vi fortsette dette utviklingsarbeidet.

Ved vurdering av risiko for den enkelte ordning gjennomfører vi også en klassifisering. Ordningene plasseres i risikoklasser fra lav til høy risiko. De fire risikoklassene er forklart i tabell 1 nedenfor. Den samlede innsikten vi får gjennom året kan føre til at tilskuddsordninger endrer risikoklasse fra året før. Klassifiseringen gjør det mulig å følge utviklingen i porteføljen, og å prioritere kontroll og analyser på de områdene og ordningene der risikoen vurderes som størst.

Tabell 1: Risikoklasse

Klasse	Risiko	Begrunnelse
1	Lav	Mye relevant informasjon som kan gi et godt bilde av om tilskuddet kommer målgruppen til gode. Jevnlige kontrollhandlinger i forbindelse med saksbehandling og annen oppfølging. Det er anledning til å gi sanksjoner mot tilskuddsmottakerne.
2	Middels	Usikkert informasjonsgrunnlag. Omfanget av insentivproblemer vurderes som relativt lite, eller midlene er forholdsvis små. Ordningene følges opp med stikkprøver. For å kunne vurdere behovet for flere kontrollhandlinger eller evalueringer følges ordningene opp med stikkprøver.
3	Høy	Kjennetegnes av måleproblemer, få kontrollmekanismer og insentivproblemer. Ordninger i denne klassen trenger mer transparens og flere kontroller for å sikre at de forvaltes i tråd med intensjonen.
4	Ikke vurdert	Nye ordninger som ennå ikke er klassifisert, eller ordninger som forvaltes på en slik måte at det ikke er naturlig å klassifisere dem.

Vi klassifiserte alle 66 ordninger i 2025. Det er få endringer i forhold til vurderingen i 2024. De fleste endringene er knyttet til ordninger som var nye i 2024, som nå er blitt vurdert, og nye ordninger i 2025 som ennå ikke er vurdert. Figur 3 og 4 viser prosentandel innenfor hver klasse, for henholdsvis ordninger og utbetalte tilskuddsmidler.

Figur 3: Klassifisering, antall ordninger

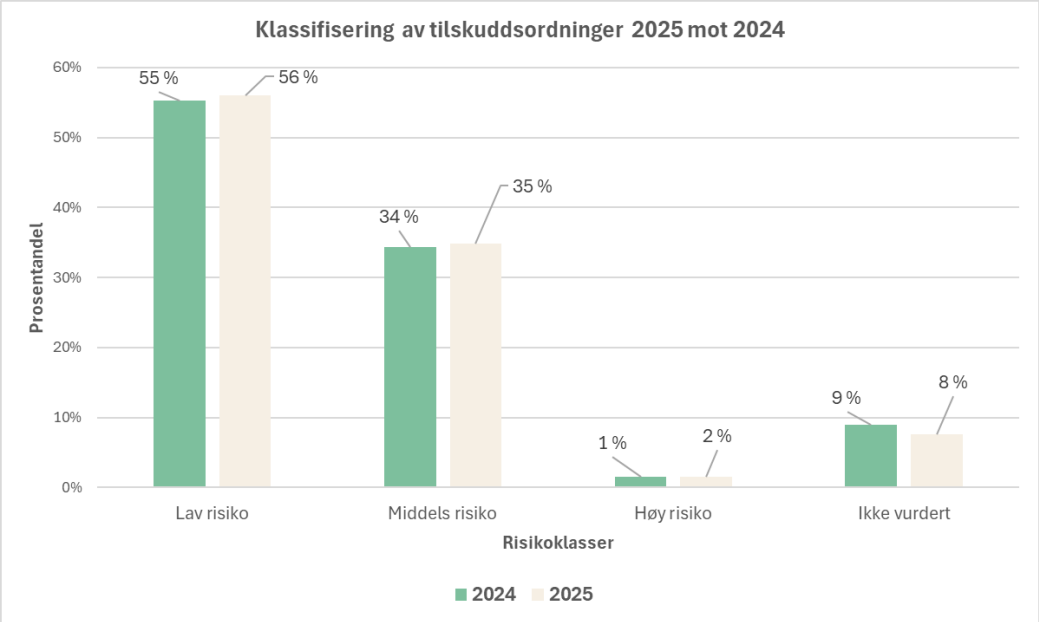

Figur 4: Klassifisering, utbetalte tilskuddsmidler

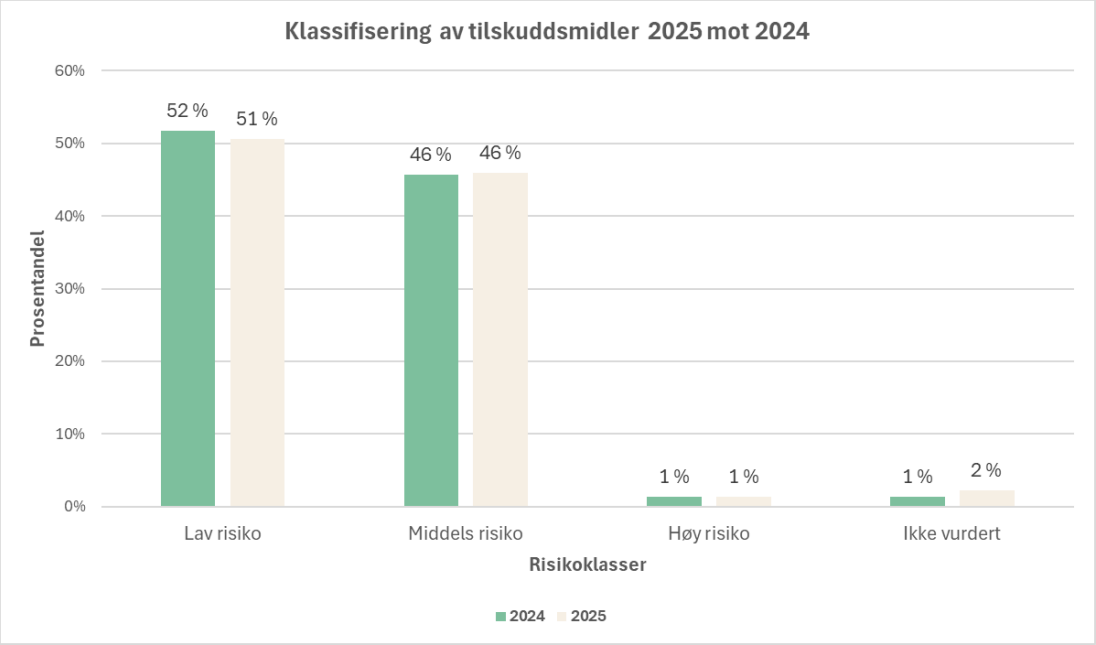

Økningen i andelen tilskuddsmidler klassifisert med lav risiko skyldes en nedgang i antall tilskuddsordninger vi forvaltet, sammenlignet med 2024. Den prosentvise fordelingen blir derfor annerledes enn i 2025, selv om antall ordninger med lav risiko er det samme som i 2024. Tilsvarende gjelder for tilskuddsordningene klassifisert i klasse 2, middels risiko.

Det er ingen endring i antall ordninger som er klassifisert i klasse 3, høy risiko. Det er kun tilskudd til diverse skoler som tilbyr yrkesrettet opplæring som er klassifisert i denne klassen. Bakgrunnen for klassifiseringen skyldes i stor grad manglende kunnskapsgrunnlag om skolene og elevgruppene, samt uklarheter om måloppnåelse. Totalt er 91 prosent av ordningene i tilskuddsporteføljen vurdert å ha lav eller middels risiko.

Ser vi klassifiseringen i forhold til utbetalte midler på ordningene som er plassert i de ulike risikoklassene, blir fordelingen litt annerledes. Dette gir seg særlig utslag i prosentandelene for middels risiko og ikke vurdert.

Nærmere om vesentlige risikoer

Risiko knyttet til lav kapasitet hos tilskuddsmottakerne

Som omtalt flere steder i årsrapportens hoveddokument, er det vesentlig risiko knyttet til at kommunene har begrenset tilgang på kapasitet og kompetanse. Denne begrensningen påvirker også mulighetene til å søke om tilskudd, og å gjennomføre og følge opp tiltak på en måte som gir ønsket og varig endring. Overordnet vurderer vi at det er vesentlig risiko knyttet til om kommunene

er i stand til å nyttiggjøre de mulighetene som ligger i søknadsbaserte tilskuddsordninger. Det samme kan gjelde for en del private tilskuddsmottakere.

Risiko knyttet til små og regelstyrte tilskuddsordninger

Flere av våre ordninger har lavt budsjett og fordeles basert på antall barn og/eller elever. Samtidig har mange av tilskuddsmottakerne få barn og/eller elever i tilbudene: mer enn en tredjedel av landets kommuner har under 3 000 innbyggere, og 71 private grunnskoler og 10 private videregående skoler har 50 eller færre elever. Videre er det omtrent 480 ordinære barnehager som har 20 eller færre barn.

I sum tilsier det at en stor andel av tilskuddsmottakerne får lave tilskudd. Dette må ses i lys av at det å motta tilskudd medfører en administrativ kostnad hos mottaker. Vi vurderer at det er risiko for at effektene av disse midlene er begrenset.

Risiko for manglende helhet og langsiktighet i virkemidlene

Ulike statlige virksomheter utvikler ulike problemoppfatninger, ulike oppfatninger av hva som er riktig og relevant virkemiddelbruk, og setter grenser for hva som kan og ikke kan sees i sammenheng. Derfor vil forvaltningsregimet knyttet til den enkelte tilskuddordning ofte være preget av sektorens egne behov og problemforståelse. Aktører som mottar tilskudd fra flere statlige virksomheter i ulike sektorer kan dermed ikke se midlene i sammenheng, og dermed heller ikke løse de samlede utfordringene hos aktøren på en helhetlig og kostnadseffektiv måte. Den tverrsektorielle tilskuddsordningen for forebyggende tiltak for barn og unge som kommer i 2026 er et bidrag til å endre på dette.[109]

I noen ordninger kan det skje endringer i utforming og/eller budsjetter fra år til år. Det kan medføre at tilskuddsmottakerne ikke tør å legge langsiktige planer, særlig der det kreves investeringer, årsverk eller kompetansebygging. Dette gjelder særlig for ordninger som ikke er forankret i lov. Vi forvalter tilskudd med kortvarig og langsiktig perspektiv, men hvor det likevel innvilges tilskudd for ett år om gangen. Dette kan være en utfordring for tilskuddsmottakerne.

Risiko for at tilskudd ikke skaper varige effekter hos mottaker

Prosjektpregede tilskudd eller tilskudd med små budsjett legges ofte til enkeltpersoner eller avdelinger hos mottakeren. Hvis ikke linjeledelsen tar fullt ansvar for å endre praksis og strukturer, kan man risikere at tilskuddet ikke blir bygd inn i ordinære budsjetter, bemanning, planer eller rapportering. Erfaringer risikerer å forbli lokale, personavhengige og tidsavgrensede, i stedet for å bli standardisert og skalert. Vi har en oppfatning om at dette kan være tilfelle i enkelte søknader vi behandler. Søknadene bærer preg av å være skrevet i hastverk, at de er kopi av søknad sendt til andre statlige virksomheter, eller at søknaden gir liten informasjon om hvordan aktøren skal jobbe

[109] Bufdir.no: Ny ordning fra 2026: Programfinansiering skal styrke kommunenes forebyggende arbeid for barn og unge

for å nå tilskuddets målsetting. I slike tilfeller gir vi aktøren mulighet til å gi oss mer utfyllende og klargjørende informasjon før søknaden behandles.

Videre arbeid med tilskuddsforvaltning og -kontroll

Vi har godt etablerte metoder og verktøy for å gjøre kvantitative og kvalitative vurderinger av enkeltordninger og av porteføljen som helhet, og det har fungert godt over tid. Vi ser likevel behov for å videreutvikle metoder og verktøy slik at de er i tråd med dagens situasjon og forutsetninger. Det ble i 2025 påbegynt arbeid med ny metode for porteføljevurdering, og arbeidet vil fortsette i tiden som kommer.

Videre vil vi vedlikeholde og utvikle vertikalene i HFL-løsningen, og ved behov utvikle nye vertikaler, for å gjøre arbeidet med godkjenning av skoler, forvaltning av økonomiske virkemidler og tilsyn med sektor enda mer effektiv og robust.

Metoder i tilskuddsforvaltningen må også tilpasses nye teknologiske muligheter. I 2026 vil vi fortsette utforskingen av hvordan KI kan brukes som støtteverktøy i behandling av søknader og rapportering. Vi ser blant annet mulighet for å tilpasse verktøyet til bruk på flere tilskuddsordninger, og i vurdering av budsjett for nye skoler. Verktøyet vil også kunne hjelpe oss med å analysere store mengder data for å identifisere mønstre og trender, noe som kan bidra til bedre beslutninger om tildeling av tilskudd.

Forebygge økonomisk kriminalitet og mislighold av tilskuddsmidler

Norge er et lite og tillitsbasert samfunn og vi har generelt et høyt velferdsnivå. Åpenhet er et grunnprinsipp for det norske demokratiet og viktig for at befolkningen skal ha tillit til myndighetene. Samtidig er åpenhet og tillit faktorer som er sårbare for utnyttelse fra kriminelle aktører, og disse aktørene blir også stadig mer profesjonelle. Dette stiller høye krav til beredskap og tverrfaglig kompetanse for å identifisere og forebygge misbruk av tilskuddsordninger, i tillegg til samhandling med andre kontrolletater og med aktørene i sektor. Utstrakt misbruk av velferdsordningene, uten at kontrollorgan eller kontrollmekanismer evner å stoppe dette, kan redusere befolkningens tillit til myndighetene.

DFØ har varslet at de våren 2026 vil publisere en veileder om økonomisk kriminalitet og risikobasert kontroll. Med utgangspunkt i denne veilederen vil vi gjøre flere tiltak som styrker tilskuddsforvaltningen på våre områder. Vi vil blant annet publisere informasjon og veiledning på udir.no og tilskudd.no for å gjøre forvaltningen mer transparent, og tydeliggjøre hva som skjer ved eventuelle brudd. Vi vil videre fortsette arbeidet med å kartlegge svakheter i tilskuddsordningene vi forvalter, og i våre interne systemer og rutiner. Bruk av ny teknologi vil være en viktig støtte i arbeidet med å håndtere risikoene som eventuelt avdekkes.

Oversikt over de ulike tilskuddsordningene i 2025

Tabell 2 viser tilskuddene direktoratet har forvaltet i 2025. Av tabellen fremgår det også om tilskuddene er budsjettstyrt (B) eller regelstyrt (R), bevilgning, risikoklasse, tilskuddsmottakere, og om Utdanningsdirektoratet (U) og/eller statsforvalterne (SF) har forvaltningsoppgaver.

Tilskuddsmottakere: kommuner (K), private barnehager (PB), fylkeskommuner (FK), statlige skoler (S), private skoler (PS), folkehøgskoler (FHS), internasjonale skoler (I), andre (A) og statsforvaltere (SF).

Tabell 2: Tilskuddsordninger 2025

Kapittel	Post	Tilskudd til	Ordningen er	Tildeling i 2025	Forbruk per 31.12	Klasse i 2025	Mottakere	Forvalter
220	70	Tilskudd til læremidler og pedagogisk barnehagemateriell uten markedsgrunnlag	B	90 027 000	90 030 749	1	Andre	U
224	70	Tilskudd til freds- og menneskerettighetssentre	B	175 427 000	175 427 000	1	Andre	U
225	60	Tilskudd til landslinjer	B	285 337 000	285 337 000	2	FK	U
	63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen - videregående opplæring	B	21 783 000	21 782 440	1	FK, PS	U
		Tilskudd til samisk i grunnopplæringen - studiepermisjoner for videreutdanning og rekrutteringsstipend for lærerstudenter	B	5 801 000	2 379 485	1	K, FK, PS, S	U/SF
		Tilskudd til samisk i grunnopplæringen - grunnskole	B	60 538 913	60 539 149	1	K, PS	U
		Tilskudd til samisk i grunnopplæringen - kompensasjonstilskudd grunnskole	B	16 730 087	16 730 087	2	K	U
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge - grunnskole	B	193 580 000	194 640 964	1	K	U
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge - videregående	B	47 280 000	45 911 604	1	FK	U
	66	Tilskudd til skoleturer i forbindelse med handlingsplan mot antisemittisme	B	17 595 000	17 562 951	2	K, FK, PS, A	U
	67	Tilskudd til opplæring i kvensk eller finsk - grunnskole	B	7 089 000	7 088 124	1	K, PS	U/SF
		Tilskudd til opplæring i kvensk eller finsk - videregående opplæring	B	874 000	874 470	1	FK, PS	U
		Tilskudd til opplæring i kvensk eller finsk - studiepermisjoner for videreutdanning	B	864 000	262 899	1	K, FK, PS, S	U/SF
	68	Tilskudd til opplæring i Kriminalomsorgen	B	364 090 000	364 049 000	1	FK, SF	U
	69	Tiltak for fullføring og kvalifisering i videregående opplæring - tilskudd til kvalifisering og formidling til læreplasser i fag- og yrkesopplæringen	B	479 000 000	479 000 000	1	FK	U
		Tiltak for fullføring og kvalifisering i videregående opplæring - forsøk med tilskudd til bedrifter for å få flere voksne til å oppnå fagbrev	B	14 400 000	14 400 000	4	FK	U
		Tiltak for fullføring og kvalifisering i videregående opplæring - fleksible og desentraliserte tilbud innenfor yrkesfag i spredtbygde strøk	B	15 000 000	14 999 998	4	FK	U

Kapittel	Post	Tilskudd til	Ordningen er	Tildeling i 2025	Forbruk per 31.12	Klasse i 2025	Mottakere	Forvalter
	74	Prosjekttilskudd	B	10 429 000	10 157 100	2	A	U
	75	Grunntilskudd	B	112 451 000	112 450 997	2	A	U

Kapittel	Post	Tilskudd til	Ordningen er	Tildeling i 2025	Forbruk per 31.12	Klasse i 2025	Mottakere	Forvalter
226	21	Samarbeid mellom SFO og kulturskole, idrettslag og andre frivillige organisasjoner	B	20 000 000	19 999 991	4	K	U
		Tilskudd til Stiftelsen Lenken	B	2 000 000	2 000 000	1	A	U
		Tilskudd til Støttegruppen etter 22. juli	B	5 500 000	5 500 000	1	A	U
		Tilskudd til WorldSkills Norway	B	4 000 000	4 000 000	1	A	U
	61	Tilskuddsordning til veiledning for nyutdannede nyansatte lærere	B	145 390 000	145 118 528	2	K, FK, PS	U
	63	Tilskudd til utstyr og praktiske læringsarenaer på 5.–10. trinn.	B	160 000 000	160 000 000	2	K	U
	65	Tilskudd til skolemiljøteam og beredskapsteam	B	125 000 000	124 944 000	2	K	U
227	63	Tilskudd til Fjellheimen leirskole	B	7 751 000	7 751 000	1	K	U/SF
		Tilskudd til voksenopplæring i Sandefjord kommune	B	6 330 000	6 330 000	1	K	U
		Tilskudd til de kommunale sameskolene i Snåsa og Målselv	B	30 307 000	30 307 000	1	K	U
		Tilskudd til de kommunale sameskolene i Snåsa og Målselv - skoleskyss	B	1 919 000	1 919 000	1	K	U
	78	Tilskudd til internatdriften ved Krokeide videregående skole	B	31 564 000	31 564 000	1	PS	U
		Tilskudd til Røde Kors Nordisk United World College	B	44 186 000	44 186 000	1	I	U
		Tilskudd til Den franske skolen i Oslo	B	42 489 000	42 489 000	1	I	U
		Tilskudd til Lycée International de Saint-Germain-en Laye	B	5 527 000	5 527 000	1	I	U
		Tilskudd til Signo grunn- og videregående skole og Briskeby videregående skole	B	57 082 000	57 082 000	2	PS	U
		Tilskudd til internatdriften ved Feiring videregående skole	B	18 817 000	18 817 000	1	PS	U
		Tilskudd til opplæring i rusinstitusjoner	B	12 929 000	12 929 000	1	FK, A	U

Kapittel	Post	Tilskudd til	Ordningen er	Tildeling i 2025	Forbruk per 31.12	Klasse i 2025	Mottakere	Forvalter
228	70	Private grunnskoler - elevtilskudd	R	4 054 655 538	4 054 128 554	1	PS	U
		Private grunnskoler - overgangsordning	B	234 717 462	234 717 462	1	PS	U
	71	Private videregående skoler	R	2 469 596 000	2 468 956 673	2	PS	U
	72	Diverse skoler som gir yrkesrettet opplæring	R	170 861 000	170 861 155	3	PS	U
	73	Private grunnskoler i utlandet - elevtilskudd	R	120 472 902	120 473 129	2	PS	U
		Private grunnskoler i utlandet - overgangsordning	B	12 167 098	12 167 098	2	PS	U
		Private grunnskoler i utlandet - individuell tilrettelagt opplæring	R	27 402 000	27 885 921	1	PS	U/SF
		Avtale Noreg/Sverige om grunnskoleopplæring i utlandet - Skolverket	R	943 000	840 209	1	A	U

Kapittel	Post	Tilskudd til	Ordningen er	Tildeling i 2025	Forbruk per 31.12	Klasse i 2025	Mottakere	Forvalter
	74	Private videregående skoler i utlandet - elevtilskudd	R	24 671 000	24 569 678	2	PS	U
		Private videregående skoler i utlandet - individuell tilrettelagt opplæring	R	3 430 000	3 341 250	1	PS	U/SF
	75	Private skolar med særskilt tilrettelagt opplæring for elever med dokumenterte behov	R	608 175 000	607 566 268	2	PS	U
	76	Andre private skoler	R	79 116 000	79 080 683	2	PS	U
	77	Tilskudd til Den tysk-norske skolen i Oslo	B	44 155 000	44 154 772	2	I	U
	78	Kompletterende undervisning	B	26 395 000	25 337 232	2	A	U
	79	Toppidrett	B	86 017 000	86 017 000	2	PS, A	U
	81	Elevutveksling til utlandet	B	467 000	467 241	1	PS	U
	82	Kapital- og husleietilskudd til private skoler	B	80 375 000	80 255 818	1	PS	U
	83	Særtilskudd til Møbelsnekkerskolen, Plus-skolen og Hjerleid Handverksskole	B	5 190 000	5 190 000	2	PS	U
	84	Redusert foreldrebetaling i skolefritidsordningen ved private skoler	B	110 231 000	108 666 826	1	PS, I	U
	85	Særtilskudd til private kombinerte grunnskoler	B	90 000 000	89 950 390	1	PS	U
231	60	Toppet bemanning i barnehage	B	200 000 000	199 998 874	4	K	U
	61	Tilskudd til økt pedagogtetthet og økt grunnbemanning i barnehager i levekårsutsatte områder	B	208 900 000	208 900 000	1	K	U
	63	Tilskudd til tiltak for å styrke språkutviklingen blant minoritetsspråklige barn i barnehage	B	226 258 000	226 257 582	2	K	U
	66	Tilskudd til økt barnehagedeltakelse for minoritetsspråklige barn.	B	24 375 000	24 374 989	2	K	U
	70	Tilskudd til svømming i barnehagene	B	77 735 000	77 564 704	2	K, B, A	U/SF
253	70	Tilskudd til folkehøgskoler	B	1 141 321 000	1 141 320 734	2	FHS	U
	71	Tilskudd til Folkehøgskolerådet	B	6 285 000	6 285 000	1	A	U
	72	Tilskudd til Nordiska folkhøgskolan	B	825 000	825 000	1	I	U
900	73	Tilskudd til entreprenørskapsfremmende aktiviteter for ungdom	B	35 200 000	34 667 520	4	A	U

Vedlegg til Utdanningsdirektoratets årsrapport

Arbeid for likestilling og mangfold, og aktivitets- og redegjørelsesplikten

Denne delen av årsrapporten gjelder rapportering etter likestillings- og diskrimineringsloven § 26 a. Første del beskriver faktisk tilstand for kjønnslikestilling i direktoratet. I andre del beskriver vi hvordan vi jobber for likestilling og mot diskriminering på bakgrunn av alle diskrimineringsgrunnlagene på områdene rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, forfremmelse og utviklingsmuligheter, tilrettelegging og mulighet for å kombinere arbeid og familieliv.

Del 1: Tilstand for kjønnslikestilling

Rapportering hvert år

Kjønnsfordeling blant ansatte

I Utdanningsdirektoratet er vi 409 ansatte ved utgangen av 2025, 273 kvinner og 136 menn. Dette gir oss en kvinneandel på 67 prosent og en mannsandel på 33 prosent, som er samme kjønnsandel som i 2024. Ved utgangen av 2025 er det fem kvinner og to menn i toppledelsen, som er samme fordeling som i 2024. Vi har 27 avdelingsdirektører med en fordeling på 55,6 prosent kvinner og 44,4 prosent menn. I 2024 hadde vi 24 avdelingsdirektører med en fordeling på 50 prosent kvinner og menn.

Nivå	Antall			
	Kvinner	Menn	Kvinneandel	Total
Nivå 1 Utdanningsdirektoratet	273	136	67%	409
Nivå 2 direktør		1		1
Nivå 3 stabs-, divisjons- og avdelingsdirektør	20	14	59%	34
Nivå 4 seniorrådgiver	197	83	70%	280
Nivå 5 rådgiver	31	20	61%	51
Nivå 6 førstekonsulent/konsulent	4	8	33%	12
Nivå 7 lærlinger	4	3	57%	7
Nivå X Prosjektleder, utredningsleder, spesialrådgiver og fagdirektør	17	7	71%	24

Kjønn og deltid

I Utdanningsdirektoratet er det få ansatte som jobber redusert. Alle stillinger i direktoratet er i utgangspunktet heltidsstillinger. Det må søkes om å jobbe redusert, og ved utgangen av 2025 jobbet 2,9 prosent (12 ansatte, hvorav 11 kvinner og én mann) i reduserte stillinger. Tilrettelegging for individuelle behov ved å innvilge redusert stilling eller permisjon er en del av personalpolitikken i Utdanningsdirektoratet.

Kjønn og midlertidig tilsetting

Av de ansatte er 1,47 prosent (19 ansatte) tilsatt i midlertidige stillinger enten på engasjement eller i vikariat. Fordelingen av kvinner og menn i midlertidige tilsettingsforhold er 12 kvinner og 7 menn. Av de 19 ansatte i midlertidige stillinger er 7 lærlinger, hvorav fire er kvinner og tre er menn.

Kjønn og uttak av foreldrepermisjon

I 2025 har 24 kvinner tatt ut foreldrepermisjon. Gjennomsnittlig lengde på permisjon var 18 uker og totalt fravær var 2321 dagsverk. Tilsvarende har 3 menn tatt ut foreldrepermisjon i 2025. Gjennomsnittlig lengde for permisjonen var 7 uker og totalt fravær var 100 dagsverk.

Rapportering annethvert år

Lønnsfordeling mellom kjønn (likelønnskartlegging) og ufrivillig deltid skal kartlegges og rapporteres på annethvert år. Vi rapporterte på dette sist i 2023.

Lønnsfordeling mellom kjønn

Å bidra til likelønn er et av de fastsatte målene i den lokale lønnspolitikken til Utdanningsdirektoratet. Målet blir fulgt opp i gjennomføringen av lokale lønnsforhandlinger og ved fastsetting av lønn ved nye stillinger. Før stillinger blir lyst ut, blir kunngjøringsteksten med tilhørende lønnsspenn og stillingskode drøftet mellom arbeidsgiver og de tillitsvalgte.

Stillingsnivåene er basert på eksisterende stillingskategorier i direktoratet. Alle stillingskoder som brukes i direktoratet er drøftet med de tillitsvalgte. Kvalifikasjonskrav, ansvar og oppgaver for de to største stillingskategoriene i Utdanningsdirektoratet, rådgiver og seniorrådgiver, er fastsatt i lokal lønnspolitikk og er tilsvarende for alle tilsatte på disse stillingsnivåene.

I 2025 ligger menn gjennomsnittlig noe høyere i lønn enn kvinner på virksomhetsnivå og seniorrådgivernivå, mens kvinner ligger gjennomsnittlig noe høyere enn menn på ledernivå, rådgivernivå og nivå x (prosjektleder, utredningsleder, spesialrådgiver og fagdirektør). Ved utgangen av 2025 er kvinners andel av menns lønn 99,2 prosent. Det er en liten reduksjon i lønnsforskjellen fra forrige gang vi gjennomførte likelønnskartlegging i 2023, hvor den var på 98,3 prosent. På ledernivå er kvinners andel 104,1 prosent sammenlignet med menns lønn. I 2023 var kvinners andel av menns lønn på ledernivå 102,2 prosent. Den største stillingsgruppen i direktoratet er seniorrådgiver. I denne gruppen er kvinners andel av menns lønn på 96,6 prosent. Det er en liten økning i lønnsforskjellen sammenlignet med 2023, hvor den var på 97,1 prosent.

Tabellen under viser gjennomsnittslønnen totalt og fordelt på kjønn på virksomhetsnivå, og for de mest brukte stillingskodene i direktoratet. I tillegg viser tabellen kvinners andel av menns lønn på virksomhetsnivå og på de forskjellige nivåene, samt forskjellen mellom kvinners og menns lønn i kroner. På grunn av personvernhensyn inneholder ikke tabellen informasjon om lønn for de stillingsnivåene som har færre enn fem ansatte totalt eller per kjønn. Det er få ansatte i hver av stillingskategoriene prosjektleder, utredningsleder, spesialrådgiver og fagdirektør. Vi har derfor valgt å slå sammen disse kategoriene, for å kunne vurdere lønnsfordeling mellom kjønn.

Lønnsfordeling mellom kjønn i Utdanningsdirektoratet

Nivå	Gjennomsnittslønn	Andel

	Kvinner	Menn	Totalt	Differanse kvinner og menns lønn (kr)	Kvinners andel av menns lønn (%)
Nivå 1 Udir	794 787	801 472	798 130	-6 685	99,2%
Nivå 2 Direktør					
Nivå 3 Stabs-, divisjons- og avdelingsdirektør	1 144 433	1 099 625	1 122 029	44 808	104,1%
Nivå 4 Seniorrådgiver	786 667	814 565	800 616	-27 898	96,6%
Nivå 5 Rådgiver	668 080	658 609	663 345	9 471	101,4%
Nivå 6 Førstekonsulent/konsulent					
Nivå 7 lærlinger					
Nivå X Prosjektleder, utredningsleder, spesialrådgiver og fagdirektør	918 050	872 919	895 485	45 131	105,2%

Kjønn og overtid

Overtid skal være pålagt og avtalt med nærmeste personalleder. Overtid blir regnet ut som en prosentsats av den avtalte lønnen til den ansatte. Overtidskompensasjon vil variere avhengig av hvilken tid på døgnet overtiden blir utført, om overtiden løser ut 50 prosent eller 100 prosent godtgjørelse, og ut fra hvordan overtiden skal kompenseres – som avspasering eller som utbetaling.

I 2025 jobbet totalt 168 kvinner og 54 menn overtid i direktoratet. Totalt for direktoratet var kvinners andel av menns overtidstimer 104,4 prosent. Når det gjelder overtidsgodtgjørelser, var kvinners andel 40,7 prosent av menns. Overtidsarbeidet er utført av ansatte på ulike stillingsnivåer og med varierende grunnlønn. Det er et stort spenn i grunnlønnen til de tilsatte som har jobbet overtid i 2025. I tillegg har enkelte medarbeidere med høy grunnlønn arbeidet mange overtidstimer, noe som i stor grad påvirker forskjellene i utbetalt overtidsgodtgjørelse.

Kjønn og skattepliktige naturalytelser og bonus

Alle ansatte i direktoratet tilbys mobiltelefon som tjenestetelefon, som også kan brukes privat (skattepliktig naturalytelser), så det utgjør ingen forskjell mellom kjønn. Bonus er ikke med fordi vi ikke benytter bonuser i direktoratet.

Ufrivillig deltid

Noen av våre ansatte har behov for å jobbe i reduserte stillinger i en periode av ulike årsaker, for eksempel delvis omsorgspermisjon, studiepermisjon eller permisjon på grunn av egen helse. I dialog med våre ansatte jobber vi kontinuerlig gjennom året med å kartlegge deltidsansattes mulighet og ønske om å arbeide heltid.

Del 2: Vårt arbeid for likestilling og mot diskriminering

I vårt arbeid for likestilling og mot diskriminering følger vi Bufdirs fire-trinns metode – a) kartlegge og undersøke, b) analysere årsaker, c) iverksette tiltak og d) vurdere resultater.

Illustrasjon: Bufdir

Arbeidet med aktivitets- og redegjørelsesplikten

Prinsipper, prosedyrer, standarder og struktur for arbeidet for likestilling og mot diskriminering

Udir har et rammeverk for arbeidet for likestilling og mot diskriminering. Rammeverket danner grunnlaget for ledelsens ansvar for, og medarbeidernes bidrag til, arbeidet med å styrke mangfold og inkludering internt i Udir.

Vår erfaring er at arbeidet med å kartlegge, evaluere årsaker, iverksette tiltak, og vurdere resultatet i løpet av ett år, er krevende. Vi valgte derfor å lage en handlingsplan for arbeidet som strekker seg over to år. Dette gir oss bedre tid til å gjennomføre, samt evaluere tiltakene i etterkant. Arbeidet synliggjøres i flere personalpolitiske dokumenter, som rekrutteringspolicy og livsfasepolitikk. Videre har vi et årshjul for HMS-arbeid som også inkluderer aktiviteter knyttet til mangfolds- og likestillingsarbeidet.

Vi har en partssammensatt arbeidsgruppe som jobber med aktivitets- og redegjørelsesplikten. Arbeidsgruppen deltar blant annet i utarbeiding og revidering av rammeverket for arbeidet for likestilling og mot diskriminering. I arbeidet med å revidere vår Tilpasningsavtale til Hovedavtalen i 2025, tydeliggjorde vi våre rutiner for hvordan partene skal være involvert i ARP-arbeidet. AMU og IDF holdes oppdatert om likestillings- og mangfoldsarbeidet ved behov.

Undersøke og kartlegge risikoer for diskriminering og hindre for likestilling

Høsten 2023 gjennomførte vi en omfattende kartlegging og undersøkelse av risiko for diskriminering og hindre for likestilling. Ingen store utfordringer ble avdekket, men noen mulige risikoområder pekte seg ut, slik som kjønn, alder, funksjonsnedsettelse og etnisitet. Resultatet fra kartleggingen ble brukt som grunnlag for strategien og handlingsplanen for 2024-2025. I 2025 har vi

gjennomført kartlegging av risikoer knyttet til mangfoldsrekruttering og -ledelse. Både ledere og medarbeidere ble involvert i kartleggingen.

Vi skal gjennomføre medarbeiderundersøkelse første kvartal 2026, hvor vi vil inkludere noen spørsmål knyttet til aktivitets- og redegjørelsesplikten som en del av kartleggingsarbeidet.

Iverksatte tiltak

Handlingsplanen for mangfolds- og inkluderingsarbeidet i direktoratet inneholder 28 tiltak fordelt på alle områdene; kjønnsbalanse og mangfold i ledelse og beslutningstaking, kjønnsbalanse og mangfold i rekruttering av kompetanse, kjønnsbalanse og mangfold i karriereutvikling og å beholde kompetanse, lønns- og arbeidsvilkår, tilrettelegging, mulighet for å kombinere arbeid og familieliv og tiltak mot vold og trakassering. Flere av tiltakene i handlingsplanen er oppgaver som ligger i ordinære prosesser, som for eksempel ordninger etter Hovedtariffavtalen. Vi har valgt å ta dette med i handlingsplanen for å vise totaliteten i arbeidet på området likestilling og diskriminering, og for å sikre at dette gjennomføres. Nedenfor beskriver vi noen av områdene vi har jobbet med.

Livsfasepolitikk

Et av målene i handlingsplanen er at Udir skal legge til rette for ansatte i forskjellige livssituasjoner gjennom hele yrkeskarrieren. I 2025 reviderte vi vår livsfasepolitikk, hvor vi blant annet har tatt inn områder som kvinnehelse, ung og ny i arbeidslivet, og kriser og alvorlige hendelser. Revisjonsarbeidet ble gjort i samarbeid med partssammensatt arbeidsgruppe, og med bred involvering i direktoratet hvor alle ansatte fikk mulighet til å gi innspill.

Livsfasepolitikken inkluderer også tilrettelegging i forskjellige livsfaser for å forebygge sykefravær. Sykefraværet i direktoratet har de siste årene vært noe høyere enn vår målsetting på 5 prosent. Vi har derfor styrket arbeidet med sykefraværsoppfølging gjennom revidering av veileder og lederopplæring. Vi vil jobbe med implementering av revidert livsfasepolitikk i 2026.

Rekruttering

Vi har mål om å nå et bredere mangfold når vi rekrutterer, og at alle som deltar i rekrutteringsprosesser skal ha kunnskap om mangfoldsrekruttering. I 2025 har vi jobbet med å forbedre kunngjøringstekstene våre. Vi har også gjort tiltak for å øke antall søkere med nedsatt arbeidsevne, ved at Tilpasningsavtalen sier at det skal vurderes om stillingsprosenten kan tilpasses for kandidater som kan jobbe redusert. Dette kan å bidra til et mer inkluderende arbeidsmiljø, og gi flere muligheter for arbeidssøkere med ulike forutsetninger.

Selv om vi har gjennomført flere tiltak med mål om å rekruttere et større mangfold, og har rutiner for rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn, hull i CV-en og nedsett funksjonsevne, lykkes vi i liten grad med å ansette søkere fra spesielt målgruppene hull i CV-en og nedsatt funksjonsevne. Vi har tidligere hatt god erfaring med å rekruttere gjennom traineeprogrammet i staten. I 2025 rekrutterte vi ikke gjennom traineeprogrammet, men har som mål å lyse ut én traineestilling i 2026.

Kompetanseheving

Vi har tilgjengeliggjort kurs og gjennomført to workshoper om mangfoldsrekruttering og -ledelse for alle lederne i direktoratet. Videre jobber vi kontinuerlig med kompetanseheving for tillitsvalgte og HR som er involvert i rekrutteringsprosesser.

Resultater av arbeidet og forventninger til arbeidet fremover

De siste årene har vi målrettet styrket lederes kompetanse på mangfoldsrekruttering og forbedret våre rekrutteringsprosesser. Arbeidet har gitt tydelige resultater. Vi ser en jevn økning i både antall søkere og ansettelser av personer med innvandrerbakgrunn. Antallet søkere som selv oppgir innvandrerbakgrunn har gått fra 135 i 2023 til 369 i 2025. I 2025 ansatte vi fem personer, som er en økning fra fjoråret. I året som gikk ansatte vi personer med nedsatt funksjonsevne, men ingen med hull i CV-en. I 2026 har vi som mål å øke rekrutteringen fra begge disse målgruppene.

Oversikt over pågående og fullførte oppdrag i 2025

Pågående oppdrag per 31. desember 2025

Dok	År	Nr	Tittel	Rad
TTB	15	9	Organisere og gjennomføre stipendordning for ansatte i undervisningsstillinger som mangler godkjent lærerutdanning	1
TTB	16	7	Gjennomføre sentrale tiltak i «Yrkesfaglærerløftet – for fremtidens fagarbeidere»	2
TTB	17	41	Evaluering av fagfornyelsen	3
TTB	18	38	Sekretariat for faglig råd for lærerutdanning	
TTB	19	17	Piloter for mer inkluderende praksis i barnehage, skole og SFO – del 2	4
TTB	20	24	Evaluering av fagfornyelsen yrkesfag	5
TTB	20	40	Kompetanseløft i spesialpedagogikk og inkluderende praksis – igangsette, videreutvikle og følge opp	6
TB	21	3	Støtte til innføring av ny opplæringslov	7
TTB	21	27	Evaluering av samarbeids- og samordningsbestemmelsene i Prop. 100 L (2020-2021)	8
TTB	21	32	Kompetansetiltak for barnehage- og skolemiljø, bl.a. Læringsmiljøprosjektet	9
TB	22	3	Evaluering av utvidet rett til videregående opplæring	10
TB	22	9	Utviklingsarbeid knyttet til samfunnskontrakten for flere læreplasser	11
TTB	22	24	Oppfølging av Fullføringsreformen – modulstrukturering av opplæring for voksne	12
TTB	23	6	Etatsgruppe for digital transformasjon i utdanningssektoren	13
TB	23	21	Forskning på trivsel hos barn og elever i barnehage og skole	14
TTB	23	23	Styrke skolenes arbeid med fagfornyelsen	15
TTB	23	24	Gjennomgang av fag- og timefordelingen for videregående opplæring	16
TTB	23	27	Utredning av felles støttetjenester for personvern, informasjonssikkerhet og universell utforming	17

Dok	År	Nr	Tittel	Rad
TTB	23	28	Oppfølging av 36 tiltak i strategi for digital kompetanse og infrastruktur i barnehage og skole	18
	23		Delta i etatssamarbeidet om utsatte barn og unge (flere oppdrag)	19
TB	24	4	Kompetanse og kvalitetsutvikling i SFO	20
TB	24	12	Kompetansepakke folkehelse og livsmestring	21
TTB	24	15	Tiltak for å redusere skolefravær	22
TTB	24	18	Om bekymringsfullt skolefravær og nasjonale faglige råd	23
TTB	24	20	Utarbeide veiledning om kommunens forebyggende ansvar innen oppvekstområdet	24
TTB	24	25	Utvikling av et nasjonalt rammeverk for realkompetansevurdering for voksne	25
TTB	24	26	Oppfølging av leselyststrategien	26
TTB	24	27	Etablere og videreutvikle et helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling	27
TTB	24	28	Tydeliggjøre målgruppen og bedre tilbudet til personer med stort tilretteleggingsbehov innenfor lærekandidatordningen	28
TTB	24	30	Bidra til utvikling av digital foreldrestøtte	29
TB	24	31	Undersøkelse om regelverksetterlevelse og tilsyn i barnehagesektoren	30
TB	25	1	Kunnskap, status og tiltak for å sikre bedre tidlig innsats, tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging	31
TB	25	4	Utrede en sikrere og forbedret eksamensordning i videregående opplæring	32
TB	25	5	Vurdere tiltak tegnspråkfeltet	33
TB	25	6	Etablering av et nasjonalt senter for yrkesfag	34
TTB	25	7	Om endring av læreplan og eksamen i matematikk for samfunnsfag	35
TTB	25	9	Forsøk med tilskudd til bedrifter for å få flere voksne til å oppnå fagbrev	36
TTB	25	12	Utredning av teknologifag og digitale ferdigheter	37
TTB	25	13	Utvikle læreplan i tegnspråk valgfag og sende på høring	38

Dok	År	Nr	Tittel	Rad
TTB	25	14	Tilrettelegging av sentralt gitt eksamen i yrkesfag på vg3-nivå	39
TTB	25	16	Vurdere videreutvikling av dagens lederutdanninger og å utrede ledernes arbeidssituasjon	40
TTB	25	17	Oppfølging av Meld. St. 34 (2023-2024) og tiltak for en mer praktisk skole	41
TTB	25	18	Utvikle nye prøver med læringsstøttende formål	42
TTB	25	20	Utvikling av veiledende innholdslister til læreplanverket	43
TTB	25	21	Oppdrag om beredskapsteam, utvidelse av antall kommuner og presisering av retningslinjene for tilskuddet	44
TTB	25	22	Holdningskampanje overfor elever på ungdomsskolen og videregående skoler for å redusere bruken av narkotika	45
TTB	25	23	Etablering av støttetjeneste for personvern, informasjonssikkerhet og universell utforming	46
TTB	25	24	Utvikle en ny skolemiljøundersøkelse	47
TTB	25	25	Strukturendring i fellesfagene engelsk og norsk på de yrkesfaglige utdanningsprogrammene	48
TTB	25	27	Medvirke til å lage e-læringskurs med hensikt å heve kompetansen i skole og SFO på negativ sosial kontroll og æresmotivert vold	49
TTB	25	29	Utarbeide og sende på høring forslag til endring i økonomiforskrift og privatskoleforskrift til privatskoleloven for å innføre hjemmel til tilsynsmyndigheten til å ilegge overtredelsesgebyr for brudd på enkelte bestemmelser	50

Fullførte oppdrag i 2025

Dok	År	Nr	Tittel	Rad
TTB	18	38	Sekretariat for Faglig råd for lærerutdanning 2025	1
TTB	23	25	Tverrsektorielt samarbeid knyttet til straffegjennomføring for aldersgruppen 18-24 år	2
TTB	23		Styrke lærernes kompetanse til å ta i bruk de nye læreplanene i fagfornyelsen	3
TB	24	1	Tiltak for å øke leselyst og motivasjon for lesing	4
TB	24	2	Kunnskapsinnhenting om læringsressurser på nynorsk	5
TB	24	5	Endringer i forskrift til opplæringsloven om gratis SFO	6
TB	24	6	Helhetlig gjennomgang av hva slags støtte det er behov for i arbeidet med kvalitetsutvikling i barnehagesektoren	7
TB	24	8	Vurdering av forskriftsendringer for å trygge eksamensordningen	8
TTB	24	16	Utrede mulighet for å endre eksamenstidspunkt i vg3	9
TTB	24	19	Ferdigstille veileder og "spørsmål og svar" om atomberedskap for barnehage, skole og SFO	10
TTB	24	22	Endre forskrift til ny opplæringslov, slik at kravet til norsk kan dekkes av gitte nivåer med språk fra de nordiske landene for de som skal opp til fag- eller svenneprøve	11
TTB	24	23	Tiltak som kan bidra til bedre kvalitet i fjernundervisningen til elever som får opplæring i samisk	12
TTB	24	29	Evaluering av tilskuddsordning til skoleturer i forbindelse med handlingsplan mot antisemittisme	13
TB	25	2	Nye rutiner for tilskudd til lærebedrifter	14
TB	25	3	Analysenotat om søkere som ikke får læreplass	15
TTB	25	8	Om beredskapsteam, utvidelse av antall kommuner og presisering i retningslinjene for tilskuddet	16

Dok	År	Nr	Tittel	Rad
TTB	25	10	Utarbeide plan for arbeidet med å utvikle en ny skolemiljøundersøkelse	17
TTB	25	11	Oppfølging av barnehager og skoler uten beredskapsplaner og beredskapsøvelser	18
TTB	25	19	Kartlegge utfordringer for enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger og foreslå mulige tiltak	19
TTB	25	26	Tilskudd til fleksible og desentraliserte tilbud innenfor yrkesfag i spredtbygde strøk	20
TTB	25	28	Forslag til rammer og kriterier for programfinansiering	21

Utdannings-
direktoratet